FARMECUL DISCRET AL ADULTERULUI

Scenariile infidelității

Jacqueline Raoul-Duval

HUMANITAS PRACTIC

10

Farmecul discret al adulterului

Farmecul discret al adulterului

Scenariile infidelității

Traducere din franceză de
Brîndușa Prelipceanu

HUMANITAS

Coordonatorul seriei
OANA BÂRNA
Coperta și concepția grafică a seriei
IOAN CUCIURCĂ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
RAOUL-DUVAL, JACQUELINE
Farmecul discret al adulterului: scenariile infidelității /
Raoul-Duval Jacqueline; trad.: Brîndușa Prelipceanu. – București: Humanitas, 2000
180 p.; 21 cm. – (Humanitas Practic; 10)
Tit. orig. (fre.): Le charme discret de l'adultère.
ISBN 973-50-0083-0
392

Le charme discret de l'adultère
© ÉDITIONS ALBIN MICHEL, S.A. – Paris, 1999
© HUMANITAS, 2000, pentru prezenta versiune românească
ISBN 973-50-0083-0

Indiscretelor mele prietene

Întîlnirea

Nu-i este dat celui ce merge
să-şi îndrepte paşii.

Ieremia

Unde şi cum v-aţi întîlnit?

De unde această dorinţă nestăpînită de a afla cum a adus alături întîmplarea două fiinţe născute uneori la antipozi şi pe care totul pare să le despartă? Ce putere le-a împins una spre cealaltă? De ce şi cum s-au recunoscut şi s-au iubit? Aruncate şi amestecate în univers, ca bilele dintr-un joc uriaş, la ce loterie au cîştigat?

La întrebarea « unde şi cum v-aţi întîlnit? », cuplurile răspund cu plăcere, vorbind despre împrejurările şi ziua în care s-au văzut pentru prima oară cu tot felul de amănunte şi nuanţe ce întregesc tabloul. O poveste care, de fiecare dată, le trimite înapoi, la vremea începuturilor, a privirilor scînteietoare, la izvoarele vieţii din care sînt şi ele o verigă.

Iar noi, care-i ascultăm, intrăm încet-încet în roman. Chiar dacă intriga pe care ne-o istorisesc nu ne aprinde

imaginația, stăm cu urechile ciulite. O întîlnire între două ființe, chiar dacă este banală, poartă în sine sămînța unei iubiri atît de profunde și a atîtor conflicte, încît fiecare dintre noi poate recunoaște o părticică, o asemănare cu propria sa poveste ori cu cea pe care și-ar fi dorit s-o trăiască. Un bărbat și o femeie, adică eterna poveste, mereu reluată, întîlnirea dintre Adam și Eva, nesupunerea, zbuciumul, trădarea, răzbunarea... Apoi căutarea unei insule de vis și goana necontenită după fericire...

Chiar dacă înaintăm în vîrstă, undeva, în străfundurile ființei noastre, precum sîmburele într-un fruct, rămîne speranța într-o întîlnire din care va țîșni acel șuvoi de emoții, de dorințe aprinse și violente, acea lumină pe care doar spaima de moarte o poate umbri. Puțini sînt cei care rezistă ispitei, iluziei de a se crede, fie și numai pentru o clipă, dacă nu nemuritori, cel puțin feriți de primejdie, pentru o vreme.

Poți trăi fericit alături de o ființă dragă, dar poți visa în același timp, mereu, la o altă scînteie ce va preface în scrum o viață în care zilele seamănă atît de mult încît nu se mai deosebesc una de alta, în care cărțile au fost împărțite și partida jucată de mii de ori. Atunci îți dorești o abatere, cît de mică, de la drumul ce duce spre stația finală.

Așa iau naștere miturile rătăcirii și ale întîlnirii.

Ghidul de față se va opri numai asupra întîlnirilor, fericite sau mai puțin plăcute, întîmplătoare ori durabile, care ajung fie la iubiri secrete (unul dintre parteneri sau chiar amîndoi sînt căsătoriți), fie la legături libere, nelegitimate, hetero- sau homosexuale. Variațiunile sînt nenumărate.

Codul pe care se bazează comportamentul perechilor purtătoare de verighetă este stabilit de secole. Regulile sînt atît de bine cunoscute, încît abia dacă mai sînt pomenite. Dar iubirile pe care adulții le trăiesc pe ascuns,

de atîta amar de vreme, precum și cele revendicate de homosexuali se așază în afara oricărei norme.
Nefiind cuprinse într-un cod al bunelor maniere, iubirile secrete alcătuiesc un izvor nesecat de inspirație pentru scriitori și pentru autorii de scenarii de film, scenarii la fel de furtunoase și de sîngeroase uneori ca vestitele *saga* islandeze din zorii Evului Mediu.
Descătușarea moravurilor este prea recentă și poate încă nedesăvîrșită și nu îndeajuns de statornicită, așa că nu s-a găsit deocamdată nimeni care să alcătuiască un cod menit să confere așa-ziselor iubiri libere, condamnate și proscrise încă de religie, un statut oarecum legal.
Legal sau nu, n-are importanță! Morala, pe care nimeni n-o mai pomenește fără să zîmbească, se dă la o parte în fața bunelor maniere. Iubirile secrete se supun, în mai mare măsură decît cele legitime, care au legea de partea lor, normelor de bună-cuviință: respectul de sine și respectul față de celălalt.
Printr-un șir de scenarii cu două, trei, patru personaje și mai mulți figuranți, vom încerca să definim, cu toată seriozitatea cerută de subiectele frivole, un cod al acestor iubiri secrete din care fiecare a gustat, gustă ori va gusta într-o bună zi. Pentru că nimic din ceea ce este omenesc nu ne este străin.

Să ne gîndim, așadar, la Întîlnire, evenimentul major care hrănește visele tuturor. A apărut perechea și o dată cu ea fericirea. A avut parte de slavă și de sărbătoare.
Dar perioada de grație, în care fiecare trăiește pentru celălalt, se sfîrșește repede. Fervoarea a consumat atîta combustibil, încît îngrijirea monumentului înălțat cu dragoste dă semne de oboseală; ici-colo, se ivesc mici crăpături; zidurile se clatină, grinzile se desprind, tencuiala începe să cadă. Furtuna amenință clădirea, așa că este nevoie de proptele.
În pofida voinței sale, unul dintre parteneri, îngrijorat de situație, se hotărăște într-o bună zi să ia un chiriaș,

ca să mai ușureze din povara cheltuielilor: un chiriaș liniștit, căruia îi cere discreție deplină și a cărui prezență nu trebuie să se facă nicidecum simțită. Și pe care este nevoit să-l găzduiască în pivniță...

Ce s-a întîmplat? Cum a ajuns cuplul într-o astfel de situație?
Strălucirea perioadei de grație, la care ne gîndim întotdeauna cu nostalgie, a fost urmată de vremea bănuielii: oare celălalt are într-adevăr calitățile cu care l-am împodobit? Oare merită să-i închin toate puterile și tot ce am mai bun în mine? Oare este într-adevăr jumătatea mea, « geamănul din oglindă »? Oare mi-a fost ursit?
Întîlnirea asta e cea pe care o așteptasem? Și dacă m-am înșelat? Și dacă Celălalt este altcineva? Lumea e atît de mare și de necuprinsă...
Curînd apare dorința de a căuta altceva, de a găsi ceva care să compenseze lipsurile: lipsurile celuilalt, lipsurile proprii, cele ale existenței. Dorința aceasta se izbește însă de zidul ridicat de morală. Morala și tradiția. Principiile și prejudecățile s-au adunat în noi precum straturile geologice de-a lungul secolelor.
În *Disprețul*, Alberto Moravia propune o interpretare modernă a lui Ulise, personajul din *Odiseea*. De ce se duce Ulise să se războiască vreme de șapte ani sub zidurile Troiei? De ce este singurul dintre grecii plecați în ajutorul lui Menelau care ajunge acasă abia după zece ani? Nu cumva, se întreabă Moravia, a vrut să fugă de Penelopa și de necazurile din căsnicie, care au făcut din Itaca un iad? Penelopa nu-l mai iubește. Ba mai mult, îl disprețuiește și i-o spune. Femeia virtuoasă i-a condamnat fără drept de apel atitudinea față de Pretendenți. Nevrînd să-i alunge pe bărbații îndrăgostiți de ea, Ulise a îndemnat-o să le primească darurile. Neînțelegerea cuplului ar veni dintr-o divergență fundamentală, de ordin psihologic. Penelopa este o femeie tradițională, arhaică, pioasă, credincioasă, care își respinge bărbatul

pentru că acesta s-a îndepărtat de la morala strămoșească. Nu-i va da înapoi dragostea, ferecată ca un giuvaer într-un sipet, decît atunci cînd îi va ucide pe Pretendenți. În ziua în care morala va învinge. Ulise este un bărbat « civilizat », adică sceptic, rațional, nereligios, subtil, cinic, eliberat de prejudecățile de care se izbește la tot pasul.

Ce-ar fi dacă ne-am pune cu toții, bărbați și femei, în locul lui Ulise și al Penelopei? Arhaici și civilizați. Îmbătați ba de aventură și de întîmplări nemaipomenite, ba de fericire senină. Nu avem oare nevoie, într-un moment al istoriei noastre, de acel lucru care să ne redea echilibrul – un nimic îl poate strica – și care să ne îndemne fie să mergem mai departe pe drumul căsniciei, fie să ne avîntăm, precum Ulise, într-o lungă și primejdioasă călătorie?

Ca să-ți înșeli soțul ori soția și să te arunci într-o iubire adulteră, îți trebuie stil; ca și în literatură, stilul se află atît în vorbe, cît și în spatele lor. Stilul, spunea Voltaire, « face din lucrurile cele mai obișnuite ceva deosebit ».

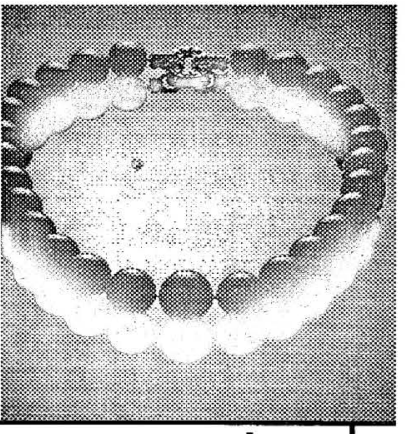

Primul scenariu: Soțul, soția, amanta celibatară

«Să alegi, în această lume plină de frumuseți, tocmai locul în care se ascund trădarea, nesiguranța, minciuna și să te repezi într-acolo cu toate puterile, iată ce înseamnă fericirea pentru oameni. Cu cît suferim mai mult, cu atît sîntem mai fericiți.»

Giraudoux, *Ondine*

1

CAPITOLUL

Ești și soț, și amant

Întîlnirea

Să ne închipuim, dragă domnule, că soția ta petrece primele două–trei săptămîni din iulie la țară, cu copiii. Iată-te așadar, la căderea serii, singur și părăsit într-un apartament gol, țiuind de liniște. După cîteva zile, chiuveta din bucătărie este plină de vase murdare, iar frigiderul e gol; degetele lasă urme șerpuite pe stratul subțire de praf de pe mobile. Într-o seară, dornic să scapi de plictiseala care te apasă, te hotărăști să merge să înoți la club ori să iei cina la restaurant. Alături de tine înoată, sau ia masa, o femeie singură. Unul dintre voi (bineînțeles, tu) îl întreabă pe celălalt cît este ceasul, ori cere solnița, și așa începe conversația. Dacă femeia este drăguță (și este, de vreme ce ați intrat în vorbă), te cuprinde pofta de a prelungi plăcutul moment. Cel ce nu s-a lăsat niciodată dus în ispită să arunce primul piatra.

Prin urmare, după ce ai făcut cele patruzeci de bazine, sau după ce ai terminat de mîncat, o inviți pe frumoasa necunoscută să bea ceva la tine acasă, pe motiv că ești cu mașina sau că locuiești la doi pași. Ai aflat între timp că este necăsătorită, deci liberă, și nu are de dat socoteală nimănui. Așa că primește propunerea.
Un pahar, poate încă unul. Femeia nu este nici urîtă, nici proastă, așa cum nici tu nu ești. Pare să te găsească plin de farmec, atmosfera devine dintr-o dată nespus de caldă, te simți destins și seducător, viața este, iată, plină de neprevăzut. Îi arăți camera copiilor, cu munții de jucării, mărturii ale fericirii conjugale; a observat repede în salon fotografia în care soția zîmbește alături de tine. Totul este cît se poate de limpede. Încerci s-o faci să înțeleagă că ești disponibil timp de două săptămîni. Asta a priceput ea de mult, încă înainte s-o întrebi cît este ceasul ori să-i ceri solnița. Verigheta care-ți strălucește pe deget a vorbit în locul tău. Femeia cea drăguță dorește să umple golul, interludiul pe care i-l propui cu vorbe mai mult ori mai puțin ocolite.
Desigur, vei avea bunul-simț de a rezolva lucrurile în altă parte, nu în incinta sacră a domiciliului conjugal. Altminteri, vei face o greșeală de neiertat. Stabilește din prima clipă o graniță între domeniul soției și cel al viitoarei amante. Gîndește-te că dacă ai ghinionul ca soția să afle că ți-ai făcut de cap sub acoperișul ei, în camera ei, în patul ei, va urla ca un animal rănit de moarte (cu amorul-propriu nu-i de glumit).

În cazul în care celibatara nu are norocul să locuiască singură – ceea ce-ar fi de mirare, pentru că pare atît de liberă –, unde îți petreci prima noapte clandestină? Spre deosebire de Japonia, Brazilia, Statele Unite, la noi nu există nici moteluri, nici hoteluri pentru așa ceva (așa-numitele *love-hotels*). Alegi un han la țară? Sau un hotel? Dacă faci o asemenea propunere, riști să-ți șochezi partenera și să întîmpini un refuz tăios: « Drept

cine mă iei? » Un recepționer care măsoară din cap pînă-n picioare cuplul fără bagaje și întreabă cu un glas încărcat de subînțelesuri « Rămîneți toată noaptea? » o pune în încurcătură și pe cea mai nonconformistă dintre femei. Apoi, decorul trist al unei camere impersonale omoară imaginația și îngheață simțurile.

Dar dacă propui un hotel de lux... ah, un hotel de cinci stele, unde fiecare visează să petreacă o noapte... Ochii frumoasei tale ar scînteia de plăcere.

Te miră cumva importanța acordată mediului înconjurător? Fără îndoială, o piesă de teatru se poate juca pe scena goală, fără decor și fără costume. Dar ca spectacolul să fie bun, textul, actorii, regizorul și publicul trebuie să fie sublime. Dacă nu sînt, totul se duce de rîpă.

Dacă iubirea v-ar aprinde inimile, toate aceste lucruri v-ar jigni, și pe bună dreptate. Amintește-ți însă că numai dorința vă îmboldește. Iar dorința nu-și desface aripile, nu-și ia zborul decît atunci cînd este răsfățată: tapetul cu flori mari, mocheta decolorată, cearșafurile obosite sau mai puțin albe decît neaua v-ar răni privirea și s-ar putea ca unul dintre voi să aibă, ca un actor neinspirat, goluri de memorie. Puțini sînt însă cei care pot sau care vor să cheltuiască regește pentru o cameră într-un hotel de lux. Deși ți-ai înrăutățit situația păcătuind sub acoperișul conjugal, e mai bine să alegi canapeaua din salon decît un hotel amărît.

Prins în vîrtejul plăcerilor, nici nu-ți dai seama cum au trecut cele două minunate săptămîni... Ai găsit mii de lucruri încîntătoare în această relație destinsă, neprevăzută, ușoară, pentru că este limitată în timp și nu te angajează cu nimic. Nu aveți nici o datorie unul față de altul și ești gata să te desparți de partenera ivită într-o seară de vară, cînd te-ai simțit atît de singur. În ajunul despărțirii, pentru a-i mulțumi într-un fel pentru ceea ce ți-a dăruit, îți inviți « prietena » la un restaurant bun (unde ai rezervat o masă, lucru mărunt, dar esențial, pentru că altminteri invitata s-ar simți jignită).

Comanzi o sticlă de vin bun; la desert vă țineți de mînă și regretați amîndoi că idila s-a sfîrșit. Încălzită de vinul de Bourgogne ori de Bordeaux, te privește surîzînd și poate chiar are ochii umezi. Te simți precum Dumnezeu tatăl, îmbătat de putere. Îți admiri opera și ți se pare bună. Adio, frumoaso! Mă așteaptă familia. Alerg spre alte zări. Fiind bărbat galant, îi trimiți și flori, ca să închei orice socoteală. Flori care îi cîntă *De profundis*! Cu conștiința împăcată, mergi să-ți întîmpini soția, care te primește cu brațele deschise. Bineînțeles, nu sufli o vorbă despre mica aventură. La ploaia de întrebări, care de care mai insistente: « Nu erai niciodată acasă seara, cînd sunam », găsești întotdeauna un răspuns, o minciună liniștitoare, care îi readuce zîmbetul pe obraz. Nici tu nu te mai gîndești la Scurta Întîlnire de-o seară. Poate doar din cînd în cînd.
După concediul cu familia (călătoria cu copiii, în august, cu căldură, bagaje, aglomerație, ambuteiaje, certuri și, firește, inevitabila proastă dispoziție), te întorci acasă, bucuros să-ți reiei activitățile profesionale și minunatul spațiu de libertate pe care ți-l oferă.

Vine toamna. Cad frunzele și copacii își înalță trist crengile goale pe cerul plumburiu. Într-o după-amiază cu ploaie măruntă, te gîndești cu nostalgie la « prînzurile scăldate în soare », la toate clipele petrecute alături de fermecătoarea ta amantă.
Ai crezut că legătura pur fizică nu va ține mai mult decît ai hotărît. Te-ai gîndit că poți arunca trupul străin, altoit pe al tău, precum arunci o cîrjă. Numai că amintirile îți năvălesc în minte și te bîntuie: la cutare cinematograf, v-ați sărutat ca niște liceeni; în cutare restaurant, ați flirtat dincolo de limitele bunei-cuviințe; pe malul rîului, ați improvizat un picnic minunat; în cutare parcare ați făcut dragoste pe furiș, cu riscul de a fi surprinși. Rămășițele verii și ale vieții în păcat care-ți amintesc de vremea cînd aveai douăzeci de ani nu-ți mai lasă nici o clipă de liniște.

Cuprins de o inspirație bruscă – tot plictiseala aceea nesuferită –, îi telefonezi prietenei tale celibatare. Știa că o s-o suni cum știa că vine ploaia, dar se preface uimită, îți spune cît e de încîntată să te audă. Nu zice nimic, e prea șireată, așa că tu, în pană de imaginație, îi propui să beți ceva împreună, de data asta la un bar. Te întorci inconștient la ceea ce a fost, poate că te simți cuprins de emoție la gîndul că o vei revedea pe frumoasa parteneră din vară, cu umerii ei netezi, parcă poleiți cu aur.

Viața echivocă, ambiguă, dublă, la marginea legii, primejdiile la care te expui te ametesc, fiindcă – n-ai uitat, nu? – nu mai ești liber. Și iarna ține mai mult de două săptămîni.

Revederea

Frunzele castanilor foșnesc scurt sub vîntul rece. Te gîndeai că ai să fii dezamăgit; nici pomeneală. Îmbrăcată gros, cu un pulover de lînă, iubita ta este tot încîntătoare, deși altfel decît în rochiile subțiri din iulie, și arzi de nerăbdare să-i descoperi farmecul nou și necunoscut.

Treptat, fără să-ți dai seama, te implici într-o legătură, deși nu recunoști. Nu ești îndrăgostit de ea, dar cum nu aveți și nu puteți face împreună nici un fel de plan, îți ușurează povara vieții de zi cu zi; alături de ea dai uitării greutățile și guști din fericita lipsă de griji a tinereții pierdute. Uneori o invidiezi că e singură și-i împodobești statutul cu culorile nesigure ale libertății. Cum să depășești dezechilibrul din această legătură? În vreme ce libertatea ta este foarte limitată, ea e mai liberă decît păsările cerului. Tu ești înlănțuit, legat de o familie; ea este ușoară ca fulgul.

Bineînțeles, i-ai spus de la început că n-ai de gînd să divorțezi. Îți iubești soția, care are defecte, ca toată lumea, firește, iar pe copii îi adori. Pentru nimic în lume nu le-ai pune echilibrul în primejdie. Ți-ai asumat totuși

acest risc alunecînd în iubirea adulteră, ţi s-ar putea spune, dar fără îndoială că nu vei recunoaşte. Încă nu. În mintea ta – îţi acordăm această marjă de incertitudine – este vorba doar de o prelungire, ca în meciurile de fotbal pe care nu le-ai pierde cu nici un chip. Cu deosebirea că nu mai eşti spectatorul instalat comod în faţa televizorului, cu paharul de bere rece în mînă, ci portarul de pe teren. Îţi dai seama cît de mare este tensiunea?

Să presupunem că frumoasa celibatară a acceptat regulile jocului şi numeroasele restricţii pe care le impune condiţia ta de bărbat însurat.

Restricţii de timp. Nu ai la dispoziţie decît cîteva ore pe zi; serile, sfîrşitul de săptămînă şi sărbătorile (nici nu te gîndeai că sînt atît de multe!) rămîn rezervate exclusiv soţiei şi copiilor. Bărbatul însurat, spui tu, este precum soldatul, are permisii puţine şi scurte.

Amanta va trebui să se mulţumească să te vadă între 1 şi 3, deci nici măcar două ore, dacă scădem drumul, şi doar în puţinele zile în care sînteţi amîndoi liberi la prînz. Sau cînd ieşi de la serviciu, copleşit de oboseala de peste zi. Numai că atunci te grăbeşti să ajungi acasă, te uiţi la ceas, nu tocmai pe furiş de vreme ce-ţi reproşează că abia aştepţi să pleci de lîngă ea! Ea, pe care n-o aşteaptă nimeni şi care pretinde (deja!) să fie tratată precum merită (din nou amorul-propriu, care complică lucrurile), încearcă să te reţină. Te superi, ceea ce nu te împiedică, în serile în care nu încearcă să te reţină, să te înfurii şi să te simţi jignit. O şi vezi alergînd la un rival! Iar ea jubilează, căci a izbutit să te facă gelos. Va folosi această coardă cu arta unui violonist.

Lunile trec, iar legătura, mlădiţă firavă la început, a prins rădăcini. Iată-te aproape bigam, în fruntea a două cămine, nevoit să satisfaci dorinţele a două femei. Cînd se apropie vacanţa mică la şcoală, clocoteşti de nerăbdare. Abia aştepţi să plece soţia şi copiii. Te ocupi de

tot, cumperi bilete și rezervi camerele la hotel; dacă soția vrea să meargă cu mașina, verifici de două ori cauciucurile și frînele și ceri să i se umple ochi rezervorul; dacă merg cu trenul, îi duci la gară, cari sacoșele, valizele, jucăriile, motanul care te zgîrie, nimic nu ți se pare prea greu sau inutil. Le faci bezele cu ambele mîini, « drum bun, dragii mei! ». Și înainte ca mașina să dea colțul sau înainte ca trenul să fi ieșit din gară, fericit, dezlegat din lanțurile căsniciei, te arunci într-un taxi și « mînă, birjar! », arzi de nerăbdare să-ți întîlnești amanta, spinii dorinței te sfîșie, visezi să petreci seri lungi și liniștite la ea acasă și să cinați împreună în fiecare seară. În fiecare seară? Nu, o să stai o seară singur acasă, în fața televizorului, o să pui ordine în hîrtii, o să faci niște socoteli, e bine să mai ai un pic de timp liber pentru tine.

Dar vineri? Vineri mergi la soție și la copii și ești din nou un soț fericit, scăpat din lanțurile clandestine, te grăbești să te ancorezi în viața de familie trainică, luminoasă. Spinii dorinței te sfîșie. Vineri, în graba mare, uiți să-i telefonezi amantei. La urma urmei, n-are decît să aștepte pînă te întorci!

Iar ea așteaptă. Și acceptă nenumăratele restricții pe care ești nevoit să i le impui.

Restricții în spațiu. Dacă locuiești într-un oraș mare, vei găsi cu ușurință spații neutre în care să te poți avînta fără teamă. Iată chiar un prilej de a explora, alături de frumoasa ta, cartiere în care n-ai călcat niciodată, ceea ce dovedește că descoperirea unei ființe duce la o mulțime de alte descoperiri, în lanț.

Cartierele, cafenelele, restaurantele, magazinele în care obișnuiește să intre soția ta îți sînt interzise atunci cînd ești cu amanta; prudența și școala vieții (care merg adesea mînă-n mînă) îți recomandă să le ocolești. Așa că vei fi nevoit să stabilești, în orașul tău, o nouă topografie, secretă, trasee noi, unde posibilitatea de a te întîlni

cu soţia ori cu cineva din familie să fie aproape eliminată. Dacă vrei să trăieşti spaima fugarului urmărit de poliţie, viaţa asta dincolo de hotarele legii te poate atrage şi-ţi poate aduce acel strop de încordare care-ţi lipsea. Căminul conjugal nu ţi se mai pare o temniţă în care eşti ferecat seară de seară, ci un refugiu din care te poţi strecura afară cînd pofteşti. Viaţa se înviorează fără prea multă cheltuială.

Prima regulă de urmat: nu stabili niciodată o întîlnire secretă într-unul din locurile în care mergi în mod obişnuit. Chiar dacă nu faci decît să bei o cafea nevinovată în tovărăşia unei femei, fă-o departe de locurile unde mergi cu soţia. Ridică întotdeauna un zid între viaţa oficială şi cea secretă.

Ce faci însă dacă locuieşti într-un oraş mic? Un orăşel pe care-l străbaţi repede de la un capăt la altul şi unde toată lumea se cunoaşte? Dacă amanta ta locuieşte singură, te gîndeşti că bîrfele vecinilor sau ale vînzătorilor din magazine ar putea ajunge la urechile soţiei. Va trebui, prin urmare, să fii şiret ca un indian, deşi un indian s-ar rătăci una-două în orăşelul tău; şi apoi, ce să caute un indian prin părţile acelea?

Să-i dai întîlnire undeva, la ţară? Sau într-un oraş din apropiere? Nu e deloc uşor. Gustave Flaubert, care locuia la Croisset, lîngă Rouen, îi dădea întîlnire amantei sale, Louise Colet, la Mantes, la hotelul Grand-Cerf, cînd nu putea ajunge la Paris. Iar eroina lui, Emma Bovary, sub pretextul unor lecţii de pian, se întîlnea în fiecare joi cu cel de-al doilea amant, Léon, la Rouen.

Putem pune rămăşag că durata iubirilor clandestine este direct proporţională cu mărimea oraşelor. Cu cît sînt mai mici, cu atît legăturile sînt mai scurte. Sau îi silesc pe amanţi să stabilească tot felul de înfrăţiri secrete. Poate că soţii prudenţi din Lille îşi stabilesc un al doilea domiciliu la Liège.

Prietenii tăi veneţieni ţi-au spus că la Veneţia, unde toată lumea merge pe jos şi fără mască, prinţul, meşteşugarul,

negustorul, burghezul, omul de litere se cunosc între ei și se întîlnesc adesea. De cînd au dispărut gondolele acoperite, închise ca niște sicrie, care adăposteau odinioară iubirile neîngăduite, amanții clandestini sînt nevoiți să părăsească decorul fastuos al orașului. Așa că fac treizeci-patruzeci de kilometri pînă la unul din orașele industriale din apropiere, Mestre sau Marghera. În aceste locuri de o urîțenie absolută, anonimatul este garantat, dar iubirile, chiar și cele mai pătimașe, se macină, cum se spune, precum zidurile.

Cei care, din motive profesionale, trebuie să călătorească, să meargă regulat în aceleași orașe din Asia sau Africa, și-au găsit mai devreme sau mai tîrziu – depinde de firea fiecăruia, mai îndrăzneață ori mai timidă – o legătură fără riscuri, dincolo de mări. Care alb rezistă ispitei exotice de a se cufunda în misterul unor ochi oblici sau în acela, și mai îmbătător, al unui trup cu pielea neagră ca noaptea? În funcție de frecvența și de durata călătoriilor, aceste legături fie se destramă la plecare, fie, dimpotrivă, se strîng din ce în ce mai mult. Dacă apare cumva și vreun copil, curajoșii exploratori se trezesc într-o zi cu două familii. Cînd vom aborda, alături de o soție doborîtă de furtună, tribulațiile unui soț necredincios, vom reveni asupra acestor accidente de parcurs.

Cadourile

Dacă îi oferi amantei un cadou, pune alături și cîteva cuvinte, chiar și atunci cînd i-l dai personal. Altfel, chiar dacă a primit cel mai frumos lucru, i se va părea că lipsește ceva – nu esențial, să fim serioși, dar totuși ceva. Acel ceva care face inima să tresalte de bucurie! Găsește cuvintele pe care va dori să le citească și să le recitească, să le păstreze și să le privească așa cum privești un tablou. Niște cuvinte spumoase și vesele (pentru că ești un bărbat însurat și singurul lucru cu care te poți implica este umorul), numai să sune sincer. Caută-le

bine, fără grabă, nu te mulțumi cu clișee de genul « Ca să fiu mai aproape de tine » sau, și mai rău, « Cu totul al tău », care i-ar putea trezi amantei tale pofta nebună de a i le trimite soției.
Ferește-te de tristul conformism de a-i face cadouri doar la Crăciun și la cele două aniversări: cea a zilei ei de naștere și aceea, cu mult mai însemnată, a zilei în care v-ați cunoscut. Darurile cele mai neașteptate sînt cele mai apreciate, pentru că sînt dovada atenției față de gusturile și preferințele ei. Dovada dorinței de a-i fi pe plac, de a-i arăta afecțiunea pe care i-o porți și mai ales locul pe care-l ocupă în gîndurile tale.
O sticlă de vin, vinul « ei », un disc cu ultima înregistrare a operei care-i place, o carte rară, un parfum oriental de trandafiri ori de flori de portocal, o cutie de ceai bun ori un borcan de dulceață rară, o pereche de mănuși care s-o înlocuiască pe cea pierdută, după care îi părea atît de rău, o pot face nespus de fericită pe amantă. Ca de altfel și pe scumpa ta soție!
Să nu cumva să cumperi cadourile pentru amantă în magazinele frecventate de familie. Vînzătoarele te-ar putea recunoaște și i-ar putea spune că ai trecut pe acolo celei care nu trebuie nicidecum să știe acest lucru. Unde mai pui că te-ai putea întîlni cu soacra ori cu vreo prietenă: soarta îți joacă uneori asemenea renghiuri și vă poate pune față-n față. Du-te la magazine mari, unde pierzi mai mult timp, dar anonimatul este mai sigur. Nu cumpăra pentru amîndouă același pulover sau aceeași eșarfă, pe motiv că soția a fost atît de încîntată de cadoul pe care i l-ai făcut, încît te lași sedus (sau păcălit) de gîndul că amanta te va răsplăti cu aceeași recunoștință.
Ți se pare minunat să le faci aceeași plăcere și uneia, și celeilalte? Nimic mai lipsit de bun-simț. De fiecare dată cînd faci un gest clandestin, pune-ți următoarea întrebare: « Dacă soția mea ar afla, ce amănunt ar supăra-o cel mai tare? »

Să luăm un exemplu. Dacă ar afla că i-ai făcut un cadou amantei, ar suferi, fără îndoială, pentru că l-ai dat altcuiva și nu ei și ai făcut-o fără știrea ei (« în spatele meu », ar zice ea, spatele fiind locul trădării). Dar dacă ar ști că eșarfa dăruită acelei... (politețea ne împiedică să reproducem cuvîntul folosit de soție, furioasă la culme), așadar, dacă eșarfa este la fel cu aceea pe care i-ai făcut-o cadou ei, ei, care are grijă de tine de atîția ani de zile, care a făcut atîta pentru tine, pentru cariera ta etc., atunci... La fel de sigur cum este că ziua de mîine urmează după cea de azi, are să-ți arunce în cap cîrpa aceea afurisită, însoțită de alte obiecte și de cuvinte mai puțin plăcute decît foșnetul mătăsii.

Trebuie să-i înțelegi furia: cadourile de valoare egală dăruite amîndurora îți înjosesc soția – jumătatea ta de atîta vreme –, punînd-o pe aceeași treaptă cu locatara clandestină care a intrat în viața ta (și a ei), prin efracție, doar de cîteva luni. Cum să se împace cu gîndul că, pe talerele cîntarului tău afectiv, amîndouă au aceeași greutate? Desființarea sporului de vechime este o nedreptate strigătoare la cer. Atîtea greve spontane au izbucnit din motive mult mai neînsemnate...

Dar dacă amanta află același lucru?

Și ea va vedea cadoul cu alți ochi. Eșarfa care o mîngîia atît de drăgăstos i se va părea dintr-o dată aspră și lipsită de orice urmă de poezie. Să nu-ți treacă prin cap ceva de genul: « Ar putea fi mîndră că o socotesc egala soției mele. » Nici pomeneală. Pentru ea, cea înșelată este soția (cînd de fapt le înșeli pe amîndouă, nu?). Ea, amanta, trăiește cu tine pe față, în adevăr, cunoaște existența celeilalte, împarte cu tine bucuriile și frămîntările cele mai mărunte, sau cel puțin, dintr-o mare slăbiciune, așa crede. Spre deosebire de soția care se întemeiază pe un statut de drept, nelegitima nu ridică niciodată glasul. Dar cîte amenințări se ascund sub această blîndețe! Întocmai ca persoanele fără acte, se teme să nu fie alungată, să

nu-şi piardă dreptul de azil. Nu te poate înduioşa decît cu lacrimi.

Viaţa împărţită, dar fericită, între două femei cere o pricepere desăvîrşită; este o meserie. Unii spun că seamănă cu sportul de performanţă. Dacă nu ai nervii unui pilot de formula unu sau rezistenţa unui alergător de fond, n-ai să faci carieră şi nici n-ai să apuci să îmbătrîneşti.

« Cu două femei, îţi pierzi sufletul; cu două case, îţi pierzi minţile », spunea un personaj dintr-un film de Eric Rohmer.

Figuranţii

Prietenul din copilărie. Cu cine să vorbeşti despre mica ta aventură? Din prudenţă, stimate domn, n-ar trebui să sufli nici un cuvînt nimănui. Cu excepţia prietenului tău din copilărie, aproape ca un frate geamăn, alături de care ai crescut, cu care ai jucat tenis ori bridge duminica, care ştie totul despre tine şi te cunoaşte mai bine decît oricine. Numai lui îi poţi vorbi despre lucrurile care te bucură ori te frămîntă, îi poţi cere un sfat, un sprijin, o mînă de ajutor la nevoie. Prietenului din copilărie îi poţi spune totul, chiar şi ceea ce a bănuit de mult. Pe urmă, nu-i iartă soţiei tale – şi nici soţiei lui – că s-au băgat între voi doi şi că au pus capăt burlăciei şi tuturor nebuniilor pe care le-aţi făcut împreună. Te ajută din toată inima. Se răzbună niţel şi pe soţia ta, şi pe a lui, şi zău că nu e deloc neplăcut! Numai să nu pierzi din vedere că de la un prieten te poţi aştepta la orice, bun sau rău. S-ar putea să creadă, într-o bună zi, că tot ceea ce-i al tău este şi al lui şi să-ţi sufle fie nevasta, fie amanta. Prietenii sînt buni şi la aşa ceva.

Colegii. În schimb, fii mai circumspect cînd e vorba de colegi, chiar de cel cu care stai în birou de cîţiva ani buni. De ce? Pentru că te ştie căsătorit, o cunoaşte pe soţia ta şi o preţuieşte, iar confidenţa pe care i-ai face-o

l-ar pune într-o situație destul de neplăcută. Așa că scutește-l de mărturisiri și ai buna-cuviință de a nu-l amesteca dacă întîmplător, într-o seară, cauți un alibi ca să explici o întîrziere de cîteva ceasuri. Nu-i cere să-i spună soției tale, sub cuvînt de onoare, că ați stat toată seara ca să verificați niște socoteli. Nu-i amesteca pe colegi în treburile personale!

Se prea poate, de asemenea, să-ți cunoască iubita, sau s-o întîlnească într-o bună zi, iar situația în care îl pune ceea ce i-ai povestit, între ciocan și nicovală, i se poate părea plină de primejdii. Simpatia pe care i-o arată soției tale nu se împacă deloc cu aceea pe care i-ar putea-o arăta amantei. Te miră? Cum adică, te întrebi, cel mai bun coleg nu se poate obișnui cu ideea că iubești două femei, de vreme ce tu te-ai obișnuit așa de repede? Răspunsul este nu. Legăturile de prietenie nu au suplețea, ambiguitatea, amestecul de lumină și de umbră, echivocul care caracterizează dragostea și relațiile sexuale. Ele presupun un sentiment mai puțin nuanțat, în care nu încape compromisul, tot așa cum un metal refractar nu poate fi cuprins într-un aliaj.

Cunoștințele apropiate. Dacă ai printre cunoștințele apropiate pe cineva care nu este căsătorit, nu-i cere cheia de la apartament nici măcar pentru cîteva ore ca să-ți adăpostești iubirea adulteră. Îl faci astfel complice, fără voia lui, la un act pe care nu-l condamnă (răspunderea nu este a lui), dar care-l pune într-o situație neplăcută față de soția ta în ziua Judecății de Apoi, cînd ea nu va uita să-i arunce cîteva vorbe acre, acuzîndu-l de trădare și de participare la « crimă ».

Familia. Îți închipui că mama ta s-ar bucura în sinea ei aflînd că fiul ei drag are o « legătură »; părerea ei este că mironosița de noră-sa e vrednică de tot disprețul. Nu cumva îți răzbuni mama pentru că, la rîndu-i, a fost de atîtea ori înșelată în tinerețe? Oricare ar fi relațiile

ei cu soția ta, ține-o departe de problemele sentimentale. Cînd este de față, ferește-te să spui ceva neplăcut despre femeia care rămîne nora ei. Nu-i da mamei tale prilejul să încurajeze strengăriile băiețelului iubit: într-o zi ai putea s-o învinuiești că ți-a trecut poznele cu vederea și ți-a distrus căsnicia. Ce fiu ar scăpa minunatul prilej de a trece reproșurile în seama altcuiva, și mai ales a mamei? Dacă sora ta, ori alt membru al familiei, nu simte cine știe ce simpatie față de cea care-ți este soție, nu încerca să ți-i faci aliați. Nu cere nimănui să-ți găzduiască legătura și nici să te primească împreună cu femeia din umbră.

Prietena sau mătușa necăsătorită. Dacă nu ai nici un prieten din copilărie căruia să-i încredințezi secretele, îndreaptă-te fie spre o prietenă necăsătorită, fie spre mătușa care nu s-a măritat niciodată fiindcă-i plăceau prea mult bărbații. Și una, și cealaltă te vor asculta cu multă înțelegere și te vor scuti de orice reproș; mai mult, fără să pară cîtuși de puțin că-ți aprobă dragostea secretă, îți vor spune cum să te porți și cu nevasta, și cu amanta, « ai grijă la dreapta, ai grijă la stînga », cum s-o protejezi pe una fără s-o jignești pe cealaltă. Cum să-ți îndulcești vina sau cum s-o pui, deocamdată, între paranteze. Nefiind adepta căsniciei, prietena sau mătușa, care-ți devine dintr-o dată foarte dragă, îți sugerează gestul, cuvîntul, amănuntul care dă strălucire sau valoare unei legături ori o condamnă fără drept de apel. Femeile, îți spune mătușa, sînt nebune după bărbații care împing politețea pînă la eroism. Prin urmare, nu le lipsi, dacă-ți dă mîna, de fapte și cheltuieli care nu au alt țel decît să le ridice în slăvi!

Filmele și iubirea adulteră

Cinematografia a construit, film după film, mitul bărbatului, al amantului și al prietenului ideal care-și pun viața și credința în slujba celei care le face inima să bată mai puternic. Vă amintiți

de filmul lui Alfred Hitchcock *Înlănțuiții*? Care dintre spectatoare nu și-a simțit inima bătînd să-i spargă pieptul și ochii umezi cînd l-a văzut pe Cary Grant urcînd în goană scara și ducînd-o în brațe pe Ingrid Bergman, părăsită de puteri, pe sub nasul soțului nevrednic?

Unii, puțini la număr, se cufundă în cărți, de pildă în Flaubert. Cei ce înghit filme cu nemiluita sînt însă cu mult mai numeroși. Imaginarul lor se hrănește cu ficțiune cinematografică. Sfătuitorii lor sînt regizorii și actorii, care le modelează și le umplu viața. Cunosc scenele pe dinafară, secvență cu secvență, iar dialogurile le recită precum un credincios rugăciunile. Ar dori să fie deodată Spielberg și Bergman și Fellini și Woody Allen și John Travolta (ah, *Pulp Fiction*!) și Kevin Costner și Leonardo DiCaprio. Ar vrea să aibă talentul și farmecul tuturor și să le trăiască aventurile, mai ales amoroase. Un secol de cinema a dat naștere, poate, la mai multe iubiri adultere decît mai multe secole de literatură.

Michael Douglas. Într-o seară fierbinte de vară, ca semn al atîtor lucruri pe care le împărțiți, mergi cu amanta la cinema. Primul film văzut împreună, mînă-n mînă, în sala unde – din fericire – este răcoare.

Însă, ghinion: ai ales, din nebăgare de seamă, *Legătură fatală* regizat de Adrian Lyne, cu Glenn Close și Michael Douglas. Este povestea cumplită a unui bărbat care rămîne singur la sfîrșit de săptămînă, soția și copilul fiind plecați la țară. Plictisit, merge la un cocteil literar. Femei frumoase, parfumuri amețitoare. O blondă nu-l scapă din ochi. Urmează o noapte de dragoste. Ca să-l țină lîngă ea, își taie venele. Iar viața bărbatului ajunge un iad, ba chiar mai rău. Căsnicia lui fericită o înnebunește pe celibatară și o împinge la crimă.

Ți-ai tras de ceva vreme mîna din mîna ei și ți-ai slăbit nodul de la cravată. Degeaba-ți spui: « Americanii ăștia sînt complet nebuni, scena din baie este de circ », pentru că nici n-ai ieșit bine din sală și singura ta dorință este să te descotorosești cît mai repede de

nenorocita de alături, să ajungi acasă și să-i telefonezi soției, să te asiguri că toți ai tăi sînt bine, sănătoși. Cu toate că este cam tras de păr, filmul te-a tulburat. O legătură este o primejdie care plutește deasupra întregii familii.

După cîteva zile, te întrebi: « Poți trăi departe de orice risc? » Și te întorci iar la adulter, te bucuri din nou de raza de lumină, de fructul oprit, de plăcerea imediată – și te simți împlinit. Luminile rampei s-au stins; să ne întoarcem la sîmburele tare al realității.

Ce faci dacă află soția că ai o legătură?

Ce e mai rău, spunea un optimist, se poate întîmpla în orice clipă.

Prin urmare, trebuie să admiți că, într-o zi, secretul tău ar putea să nu mai fie secret. Există o mulțime de posibilități: soția te-a văzut cu amanta (iar natura relațiilor nu lăsa nici o umbră de îndoială); a surprins o convorbire telefonică și i s-a luat vălul de pe ochi; a găsit în buzunarul hainei un bilețel care începea cu « Iubițel scump » (cam mult!); o prietenă binevoitoare i-a șoptit ceva; ai vorbit în somn sau, mai probabil, ai acționat, mai mult ori mai puțin conștient, ca Tom Degețelul. Nefiind infractor de meserie, ai lăsat în urmă o groază de indicii.

Iar nevasta, deși nici ea nu este Sherlock Holmes, le-a pus cap la cap.

Ce indicii ai lăsat?

Întîrzieri. Erai punctual, și dintr-o dată întîrzii din ce în ce mai des și mai mult. De fiecare dată cînd pleci în călătorie singur, avioanele ajung cu două zile mai tîrziu, trenurile rămîn blocate în gări, mașina are un defect la aprindere sau ți se sparg două cauciucuri; iar într-o seară, în pană de idei, mergi pînă într-acolo încît spui că ți s-au furat cheile de la mașină!

Absențe repetate. Asta nu e tot, pentru că lipsești sub tot felul de motive: la sfîrșit de săptămînă, mai cu seamă duminica, ești nervos, te plimbi de colo-colo, cauți orice pretext să ieși din casă: te duci la tutungerie mai întîi după țigări, apoi după timbre și la urmă după un bilet de loterie. De fiecare dată, te întorci foarte tîrziu și niciodată nu iei cu tine și copilul, care plînge fără să te poată înduioșa.

Cheltuieli suspecte. Ai plătit camere la hotel și mese la restaurant cu cartea de credit. Din întîmplare sau din intuiție, nevasta s-a uitat pe extrasul de cont și te-a întrebat ce înseamnă acele cheltuieli suspecte. Dacă lași urme, riști să fii luat la întrebări de un inspector fiscal care, vai, nu-ți va ierta nici cea mai mică greșeală. N-ai nici o șansă să ieși cu fața curată.
Altă posibilitate: soția a găsit, uitate în fundul buzunarului, un bon de la florărie, ori de la parfumerie, ori de la cofetărie, sau – ferească sfîntu'! – o cutie de prezervative. Pentru că, nu-i așa, ai grijă și de sănătatea ta, și de a ei. La aceste dovezi, soția nu mai este centrul universului, de unde ai izgonit-o ca să aduci pe alta. Alta, pe care o iubești. Complexul ei de femeie părăsită izbucnește din nou și se desfășoară nestingherit!

Telefoane imprudente. Cînd soția a intrat în birou și te-a găsit vorbind la telefon, ai închis prea brusc. Pupila, mărită de teamă, te dă de gol. Soția, din neatenție, zice ea, apasă pe tasta « Bis » a aparatului și aude o voce fermecătoare: « S-a întrerupt, iubitule? » O imprudență care îți retează aripile.
Ai fost în concediu împreună cu soția și, de fiecare dată cînd ai rămas singur în cameră, ai dat niște telefoane. Iar hotelurile, cu grija lor lăudabilă de a se dovedi transparente, nu mai facturează toate apelurile în bloc, ci dau facturi detaliate și specifică primele șase numere chemate. Soția a putut astfel identifica orașul sau țara

de care nu te poți desprinde nici o zi. La ora actuală, mai ales la telefoanele mobile, numărul persoanei care te cheamă apare pe ecran. Dacă soția este lîngă tine, îl poate vedea cu ușurință și, deși este uitucă, îl va ține minte cu siguranță, mai ales dacă te arăți oarecum tulburat. Și cum știe codul de acces, poate verifica mesageria vocală. Să nu uiți că facturile de la telefoane pot fi extrem de precise, cuprinzînd data, ora, durata și numărul fiecărui apel pe care l-ai făcut.

Cadouri neașteptate. Soția și-a scăpat din mînă poșeta, pudriera a căzut pe jos, s-a rostogolit, s-a deschis și i s-a spart oglinda (semn rău). Seara, îi aduci două pudriere și-i spui, cu un aer detașat: « Nu știam care-ți place mai mult, așa că ți-am luat două. » Două, scăpare fatală!
Pentru prima oară în zece ani, uiți de ziua ei de naștere. Dorind să ți se ierte o asemenea greșeală, ții cu tot dinadinsul s-o însoțești într-unul din magazinele Christian Lacroix, creatorul de modă pe care-l laudă fără contenire și al cărui nume ajunge să te scoată din sărite (nu-ți plac decît hainele clasice și culorile închise). Faptul că nu-ți mai pasă ce taior poartă, ca și cum mintea ți-ar fi aiurea, este un semnal de alarmă.
În vreme ce ea ezită și se uită pe furiș la etichetele cu prețul, îi spui întruna: « Ia ce-ți place, indiferent cît costă! » Te știe generos, dar nu risipitor: ai spus întotdeauna, cu un ton sentențios, că orice cheltuială trebuie să fie « bine cumpănită, judicioasă ». Și dintr-o dată te arăți mai îngăduitor, ceea ce pare ciudat.
Soția începe să-și facă tot felul de gînduri: oare ce păcat încerci să ispășești?

Ai căpătat obiceiuri noi. N-ai fost niciodată priceput la reparații casnice, și deodată te apuci să schimbi prizele, deși erau în stare bună. În bucătărie încep să se adune o mulțime de pungi cu unelte și materiale pe care scrie

« Bazar de l'Hôtel de Ville ». Cei din jur au umor, așa că ești poreclit BHV.

Te interesează lucruri noi. Într-o seară aduci acasă o carte de Freud, de Françoise Dolto ori de Tobie Nathan. Îți sfătuiești nevasta să meargă cu copilul, care la patru ani își suge încă degetul, la un *pedopsihiatru* (la auzul cuvîntului, toată familia tresare). Străbați muzeele, vorbești mereu de maeștrii Renașterii italiene. Nu te mai uiți pe paginile financiare din ziar.
Soția, amintindu-și proverbele care le plăceau mamei și bunicii ei, ca de pildă « Orb este acela care nu *vrea* să vadă », deduce din comportarea ta ceea ce se impune:
« Ai pe cineva. Amanta ta este psiholoagă; abia și-a deschis cabinetul și are pacienți puțini; ca să-și ocupe timpul liber, urmează cursuri de arte plastice. Are sub treizeci de ani și locuiește lîngă primărie. E înconjurată de o grămadă de prieteni, iese mult; o suni de zece ori pe zi, așa o poți « controla ». Elementar, scumpul meu soț! »
Atîta doar că nu-ți va reproșa aventurile exact în acești termeni și pe acest ton.

Alte variante. Faci unele imprudențe. Devii mai sentimental decît trebuie: ai primit o scrisorică deosebit de drăgăstoasă, deci foarte compromițătoare, dar nu te înduri să rupi această primă misivă (ești încă în perioada religioasă și te închini la relicvele iubirii). Așa că o ascunzi în bibliotecă, într-o carte care stă de mult neatinsă în raft, ori într-un dosar vechi cu acte de asigurare, pe care nimeni nu l-a deschis și nu-l va deschide vreodată. Cu excepția celei care, cu simțurile la pîndă, găsește dovada delictului fără s-o caute.
Într-o zi, agenda ta se umple de semne cabalistice: apar semne de întrebare (de confirmat o întîlnire), nu mai pui decît o inițială (a ei ori a restaurantului în care urmează

să vă vedeți), încercuiești cifra 14 fără să scrii nimic alături, ceea ce înseamnă că mergi la ea acasă la ora 14; o jumătate de pagină este plină de săgeți, unele cu vîrful în jos, altele cu vîrful în sus. Pînă și cea mai puțin curioasă dintre femei ar intra la bănuieli.

Îți recunoști sau nu vina?

Chiar dacă dovezile sînt limpezi ca lumina zilei, de nezdruncinat, neagă. Neagă întruna, iar și iar. Neagă mereu. Înfige cu îndrăzneală îndoiala, ca pe un cuțit, în inima celei care te judecă. Orice avocat bun îl sfătuiește pe client, pe criminalul prins de poliție cu pistolul fumegînd în mînă, să spună că este nevinovat.

Îți aduci aminte de filmul acela în care juca Walter Matthau? Soția, brunetă, firește, intră la el în cameră, și peste ce dă? Peste soțul ei împreună cu secretara, blondă, tînără și frumoasă, firește, amîndoi goi pușcă, făcîndu-și de cap sub ochii ei. În vreme ce femeia jignită dă frîu liber mîniei, bărbatul se ridică, se îmbracă, aranjează patul, îi spune dovezii delictului, care s-a îmbrăcat și ea, să iasă afară și în odaia în care domnește din nou ordinea conjugală, se răstește bățos la nevastă-sa: « Ce naiba te-a apucat? »

În *Electra* de Giraudoux, Agathe, femeia adulteră, și-a convins bărbatul că este somnambulă și că rătăcește noaptea prin grădină. Temîndu-se totuși de gelozia soțului credul, vrea să se asigure că unul dintre cei doi amanți va găsi răspuns la toate. Așa că îl întreabă:

– Dacă te vede pe scări?

– Spun că mă duc la medicul de sus.

– Dacă mă găsește în brațele tale?

– Te-am ajutat să te ridici, după ce ți-ai scrîntit glezna.

– Dacă te găsește în bucătărie?

– Mă prefac beat. Nu știu unde mă aflu. Sparg toate paharele.

– Ajunge unul singur, dragule! Unul mic. Cele mari sînt de cristal... Dar dacă ne găsește în dormitor, dezbrăcați?

– Atunci spun că am intrat prin surprindere, că te împotrivești, că ești perfidia întruchipată...

Un sfat: nu te lăsa luat pe nepregătite. Pregătește-ți apărarea. Ripostează imediat.
De pildă: te întorci seara acasă fără să fi băgat de seamă, spre deosebire de soție, ai cărei ochi aruncă scîntei, că două buze purpurii ți-au lăsat pe gulerul cămășii urma trădătoare a unui sărut. Încolțit, copleșit cu vorbe grele, prefă-te cuprins de o mînie fără margini și taie-i vorba soției turbate de gelozie, trecînd la atac: « Îți place să-ți bați joc de mine, nu? De azi dimineață, mă plimb cu cămașa asta pătată! Mai bine te-ai uita ce face femeia de serviciu, ca să nu mai rîdă toți colegii de mine! Unde mai pui că-ți permiți și să mă iei peste picior! Asta-i chiar culmea! » Cum să fie soția ta sută la sută sigură că minți fără rușine? Că nu este gata să comită o eroare judiciară?
În schimb, dacă ai avut slăbiciunea să-ți mărturisești crima într-un moment de oboseală, cere circumstanțe atenuante, găsește scuze, iar dacă-ți place jocul de poker, mergi la cacealma. Ceva de genul: « Ai dreptate, sînt vinovat, te-am înșelat, este îngrozitor, părăsește-mă, alungă-mă, am toate păcatele, nu merit o femeie ca tine. »
Punem pariu că soția ta, impresionată de căință, îți va socoti greșeala mai puțin gravă. Nu numai că nu te va alunga, dar pentru că o îndemni să te pedepsească, să te îndepărteze, are să șovăie. Dacă te căiești cu adevărat, dacă o asiguri că nu iubești pe nimeni în afară de ea, că legătura aceea n-a contat niciodată și că-i vei pune capăt de îndată, cu bucurie și ușurare, fără vreo umbră de regret, iertarea nu este departe. Numai că va trebui să-i oferi dovezi de bună-credință.

Ce te-a îndemnat să ai o legătură?

Mai bine zis: de ce să ai o legătură, dacă-ți iubești nevasta?

Ar fi mai corect să punem întrebarea invers: ce m-a

împiedicat să am o legătură? Pentru că totul m-a împins spre asta. Despre ce se vorbește întruna în zilele noastre? Despre dreptul la dorință, despre dreptul la plăcere, despre interdicția de a interzice. Filozofia noastră hedonistă, « să simți și să dăruiești plăcere », care înaintează ca mareea, ne îndeamnă să culegem toate roadele pământului. Singura datorie morală este să nu-l faci pe celălalt să sufere. Aparținem unei societăți a abundenței, care ne obligă să facem sport, să mergem la cinema, la teatru, să citim, să ne instruim, să ne uităm la televizor, să trecem de la un divertisment la altul. Este costisitor și obositor. Într-o legătură, bărbatul face toate astea în același timp, ba încă multe altele. Emoțiile, tensiunile, satisfacțiile pe care le încearcă nu se compară cu nimic altceva. În afară, poate, de ceea ce simte jucătorul la masa verde, cînd pune, cu mîna tremurîndă, toată miza pe un număr. Ori navigatorii solitari, în clipa în care ambarcațiunea depășește Capul Horn și se pregătește să dea piept cu furtunile.
Aventura amoroasă nu este deplină decît atunci cînd riscul de a pierde totul, de a arunca totul în aer se îmbină cu plăcerea.

Nu te simți prost cînd minți? Dimpotrivă, minciuna mă ajută să-mi păstrez integritatea, să capăt un sentiment de independență și un altul, mai complicat, că am trăit două evenimente, cel pe care-l ascund și cel pe care-l inventez. Este ca un joc, un pariu pasionant, care-ți îngăduie să trăiești încă o viață, să te dedublezi, să fii și actor, și spectator, și autor al piesei. Cînd mint, mi se pare că sînt stăpînul evenimentelor.
Înainte de a-mi trece prin cap să-mi înșel nevasta, simțeam o nevoie grozavă de a o minți la tot pasul, chiar cînd era vorba de fleacuri. Dacă mă întreba la ce film fusesem, îi spuneam că stătusem pe terasa unei cafenele și citisem ziarul. Dar veneam de la cinema. Numai că găseam umilitoare obligația să-i dau socoteală asupra

faptelor și gesturilor mele, ca și cum aș fi fost judecat la tribunal.
O minciună se regizează asemenea unui spectacol, ai nevoie de îndrăzneală, inteligență și fantezie. Minciuna nu este la îndemîna oricui! În tinerețe l-am citit pe Goethe și mi-am însușit ceea ce spunea el undeva: « Fiecare știe singur ce știe – iar asta trebuie să rămînă taina lui. »

Ce-ți aduce o legătură? Cînd un bărbat merge pe stradă și întîlnește o necunoscută frumoasă, sau tînără sau îndrăzneață sau plină de farmec, își simte trupul străbătut de flacăra dorinței și simte un nod în gît, trăiește intens timp de cîteva secunde. Lipsa unei astfel de senzații i se pare o nedreptate la fel de crudă ca o infirmitate. Bărbatul intră într-o legătură ca să-și simtă trupul plin de viață, zguduit de violența dorinței și de șocul electric al emoției.

Din ce alte motive își înșală un bărbat nevasta? Bărbatul intră într-o legătură cu ușurința cu care deschide un cont în bancă ori face o asigurare pe viață, la fel cum pune deoparte bani albi pentru zile negre.
Îndată ce în cuplul nostru se ivește o ceartă, o altercație, un moment de plictiseală, mai degrabă decît să-mi rumeg supărarea, să mă las cuprins de amărăciune ori copleșit de dorința bruscă de a da totul naibii, mă gîndesc la amanta mea, la frîntura mea de libertate, și dintr-o dată totul se luminează. Locul acesta tainic îmi îngăduie să rezist, să găsesc, în starea mea nesigură, stabilitatea acrobatului care merge pe sîrmă.

Cînd îți alegi amanta, te gîndești la atracția contrariilor? Cutare bărbat, care are o soție elegantă, cultă, cu maniere desăvîrșite, poate fi atras de o parteneră mai focoasă, care a lucrat într-un teatru de revistă ori într-un cabaret. Dacă soția este blondă, înaltă, subțire, timidă, bogată

și generoasă, va prefera o amantă brună, mică de statură, plinuță, iute, săracă și egoistă. O femeie născută într-un mediu mic-burghez se poate simți atrasă de un aristocrat, iar un aristocrat poate fi fascinat de o vînzătoare de crenvurști dintr-un bîlci. Schema pare clasică, dar uneori se confirmă. După îndelungata sa legătură cu baroana Charlotte de Stein, Goethe, pe atunci ministru, a trăit – scandalizînd întreg Weimarul – cu o tînără muncitoare, Christiane Vulpius, cu care nu s-a căsătorit decît după optsprezece ani. Azi, tendința generală este să-ți alegi partenerii din mediul social căruia îi aparții.

Care sînt primele cauze ale infidelității? Înșeli o soție bolnăvicioasă sau depresivă. Bărbatului îi este atît de frică de boală încît nu suportă s-o simtă în preajma lui. Se poate socoti laș ori nedemn, dar pînă la urmă cedează. Nu poate rezista prea mult cînd își vede soția suferind ori lîncezind alături de el. Uneori o și părăsește, ca să scape de această oglindă care-l trimite mereu cu gîndul la propriul sfîrșit. Și își găsește o femeie plesnind de sănătate.

Înșeli o soție geloasă. Scos din minți de atîta neîncredere, care se stinge mai greu decît incendiul unei sonde de petrol, bărbatul are în sfîrșit de ce să fie socotit vinovat.

Înșeli o soție care lipsește des de acasă. Bărbatului nu-i place să mănînce singur și nu se obișnuiește cu gîndul că va dormi mai multe nopți, fără să simtă alături căldura unui trup de femeie. Dacă meseria soției o obligă să călătorească des, bărbatul poate avea slăbiciunea de a pune capăt acestei singurătăți. Fără să se arunce într-o legătură. Angajează doar, pentru o seară-două, o înlocuitoare provizorie, așa cum alții angajează o infirmieră ori o guvernantă.

Vrei să fii și tu în rînd cu lumea, cu prietenii? Se vorbește la nesfîrșit despre seducție, despre dorința nestăpînită

de a abate pe cineva de la calea cea dreaptă, de a-l corupe și chiar de a-l împinge la crimă. Seducția a ajuns cea mai importantă calitate. Cei ce cad pradă unei atracții vinovate sînt iertați pe loc, ca și cum ar fi fost victimele unei catastrofe ori ale unui virus. Și atunci, de ce să nu-mi cultiv însușirile și talentul? Și cum să mi le cultiv, dacă nu prin exercițiu? Să plac, să cuceresc cu farmecul meu cetăți de neînvins, Sharon Stone, Demi Moore, asta este prima mea fantasmă. Nimic nu-l măgulește mai tare pe un bărbat, nimic nu-i dă un sentiment atît de deplin al valorii sale decît succesul la femei. Un asemenea succes are chiar capacitatea de a ascunde un eșec profesional, politic sau financiar. Un șef de stat, un star nu ajung în culmea celebrității decît dacă circulă despre ei zvonuri legate de aventuri galante. Poate că lui de Gaulle, a cărei personalitate încă mai impresionează, i-a lipsit darul seducției. Dorind să aibă o singură iubită, și anume Franța, a ridicat ștacheta prea sus, iar femeile l-au admirat fără să se simtă seduse.

Ai fost îndrăgostit de amantele tale? Destul de rar. Uneori m-am străduit să mă simt îndrăgostit. Cel mai adesea însă, n-am încercat nici un alt sentiment în afară de bucuria fără margini de a avea alături o femeie fie senzuală, fie cerebrală. Care, ca și mine, căuta doar plăcerea. O legătură este arareori sentimentală, mai ales la bărbații pentru care viața sexuală, începută devreme, rămîne foarte activă, fiind... un izvor de energie!
Un orășean care nu este nici credincios, nu ține nici la tradiții, nu este nici de o timiditate excesivă, nici total incult are oricum o sexualitate mult mai exuberantă decît un agricultor. Dacă orășeanul practică multipartenerіatul, va despărți, fără probleme de conștiință, sexualitatea de sentimente. Poate avea legături pe deplin reușite fără să fie cîtuși de puțin îndrăgostit de amantele sale. Relațiile se strică, apoi se rup, cînd partenera – ce idee! – are proasta inspirație de a-i declara că-l

iubește și de a-i cere același lucru. Nici mai mult, nici mai puțin!

A avut căsnicia ta de suferit de pe urma acestor legături? Pînă la urmă, nu. O legătură unică și care ține cîțiva ani poate pune un cuplu în pericol. Dar infidelitățile trecătoare întăresc căsnicia, atunci cînd soțul sau soția înțeleg că poate exista dragoste și fără fidelitate. Femeile nu pot admite că activitatea sexuală masculină este o activitate fizică autonomă, independentă de afectivitate. Cu excepția, desigur, a prostituatelor, care nu reprezintă decît un procent infim din populație, 92 % dintre femei, fără deosebire de vîrstă, profesie și nivel de studii, de statut social și de credință religioasă, declară că nu pot avea o relație sexuală cu un bărbat pe care nu-l iubesc. Dragostea, mereu dragostea! Înduioșător, nu-i așa?
Dar mai stau oare lucrurile la fel în zilele noastre? Apar cam peste tot, mai cu seamă în Anglia, romane destul de ciudate, ca *Love, etc.* de Julian Barnes, *Înaltă fidelitate* de Nick Hornby, *Informație* de Martin Ames, *Terapie* de David Lodge, în care eroinele se descotorosesc de un sentimentalism socotit decadent. Nu mai cîntă « Rănile iubirii nu se închid niciodată », ci, o dată cu Barbara: « N-am să mă sting de dor, sfîșiată de așteptare, precum femeile de marinar cu ochii pironiți în zare. »

Expresia «aventură amoroasă» îți convine? Flatează ego-ul. O aventură presupune eroi, peripeții, vitejii, mișcare, rătăciri, amenințarea unei primejdii. Ce bărbat, ce orășean nu s-ar repezi să îmbrace veșmîntul strălucitor al amantului în locul armurii de cavaler? Și să mînuiască arma seducției ca pe forța destinului?

Ești soția

Din ziua în care v-ați iubit, cînd au început acele minunate, nesfîrșite conversații în care fiecare dintre voi, tolănit în așternut, își turna copilăria și visele ca pe niște bani de aur în comoara comună, a țîșnit o întrebare, ca o săgeată înfiptă drept în inimă: « Ai fi în stare să mă înșeli? »

Înecat în iubire ca un motor în benzină, adevărul nu voia să iasă la suprafață. Cu timpul, îndoiala s-a strecurat în fiecare cută, pînă cînd a ieșit la iveală ca o stîncă golașă, descoperită de reflux. Iar unul dintre voi a pus din nou întrebarea, care acum nu mai suna la fel: « Dar dacă m-ai înșela, mi-ai spune? »

Întrebare sau rugăminte? Tulburat era sufletul celui care o punea, tulburat era și sufletul celuilalt, care nu dădea, din înțelepciune, nici un răspuns. Amîndoi știați prea bine cît de fragilă era legătura dintre voi. Vă doreați să nu știți nimic, vă era frică de adevăr. Și încercați să vă liniștiți unul pe altul: « Ai încredere în mine. »

Descoperirea

Îndoiala a devenit însă realitate: soțul te înșală.

Un amănunt, o scrisoare găsită într-un buzunar, un extras de cont, o întîlnire întîmplătoare... Dovada unei descoperiri zguduitoare: soțul tău are o amantă, soțul tău te înșală. Poate de mai multă vreme. Ești cuprinsă de indignare, ai senzația cumplită că te sufoci, că aluneci într-o prăpastie. Îți vine să zgîrii, să sfîșii, să faci rău. Ești pradă unor sentimente furtunoase, contradictorii, de o violență extremă. Totul s-a terminat, universul făcut țăndări se prăbușește. Cine n-a trecut printr-o astfel de catastrofă?

Oricum, te vindeci. Întotdeauna. Trebuie să vezi ce ai de făcut. Înainte de orice. Gîndește-te la una din frazele lui Proust: « Femeia pe care o iubim nu ne ajunge

întotdeauna din toate punctele de vedere și atunci o înșelăm cu una pe care n-o iubim. » Asta nu te mîngîie cîtuși de puțin, pentru că lucrul care te doare cel mai tare, în clipa în care ai făcut descoperirea, este perdeaua de minciuni după care soțul a ascuns o latură a vieții lui, cumplitul teatru pe care l-a jucat în fiecare zi față de tine.

După ce a îndepărtat vălul gros al mistificării, femeia din tine nu mai are decît un gînd: să afle adevărul. Împinsă de un elan nebunesc, precum arheologii, scormonești fără încetare trecutul, reconstitui fiecare întîmplare, îi dai fiecăruia adevăratul rol, reiei fiecare replică și încerci să-i descoperi înțelesul ascuns și mai cu seamă o aduci în scenă pe cea despre care nu știai, pînă acum cîteva minute, nici măcar că există. Cea care te-a înlăturat de pe piedestal și ți-a sfărîmat viața. Cea care a făcut din cuplul vostru un trio.

Trebuie să descoperi totul, să afli totul, să dibuiești minciuna în toate vorbele, gesturile, mișcările cele mai neînsemnate, chiar dacă te vei simți jupuită de vie. Totul ți se pare suspect. În lumina a ceea ce s-a întîmplat, simți nevoia să rescrii istoria, așa cum s-a desfășurat în realitate. Dar la ce prezent să ajungi? La ce viitor?

Spre deosebire de femeie, bărbatul înșelat își ascunde, de obicei, orgoliul rănit și nu-și arată suferința. Se barichează, închide toate porțile, acoperă ferestrele, încuie ușile, își astupă urechile, debranșează antenele și întrerupe circuitele. Nu vrea să se întoarcă înapoi, să dezgroape trecutul, și șterge o bucată de istorie care nu-l privește, crede el, și pe care nu dorește nicidecum s-o cunoască.

Fiecare cu politica lui: « Să se facă lumină, chiar dacă nu mai am liniște », zice candidata la martiriu. « Să fie întuneric, chiar dacă-mi pierd vederea », spune bărbatul, mai comod.

Destul cu generalitățile. Să ne întoarcem la cazul tău particular.

De ce te-a înșelat?

Cuprinsă de furie și deznădejde, uiți cîteva lucruri esențiale. Și dacă bărbatul ți-a ascuns o aventură tocmai pentru că nu avea să dureze, pentru că era doar un capriciu trecător? Dacă ar fi avut o legătură serioasă, nu ți-ar fi adus-o la cunoștință o dată cu hotărîrea de a divorța? În zilele noastre, divorțul este o instituție aproape la fel de răspîndită ca și căsătoria. Și atunci, n-ar fi fost dezastrul cu mult mai mare?

Să facem o anchetă. A fost comisă o infracțiune. Vinovatul și-a recunoscut fapta. Înainte de a-i da pedeapsa cuvenită, să vedem dacă nu are cumva circumstanțe atenuante.

De ce te-a înșelat? Ești sigură că nu te-ai înșelat și tu, crezînd că bărbatul este doar al tău, un soi de proprietate privată pe care scrie « intrarea oprită »? Prea sigură de bunul tău, poate că te-ai dovedit uneori mai neatentă și n-ai îngrijit toate straturile. Or, se știe că dragostea, ca și grădina, trebuie curățată și întreținută. Prea sigură de bunul tău, ți-ai luat anumite libertăți. Așa, de pildă, ai fost mai puțin grijulie, mai puțin atentă, mai puțin cochetă, mai puțin seducătoare și mai puțin zîmbitoare. Mai puțin îndrăgostită.

Ce greșeli ai făcut? Răspunsul decurge dintr-o întrebare fundamentală: « De ce a încercat soțul tău să cucerească o altă femeie? » Nu cumva s-a lăsat în voia unei porniri sexuale? Și dacă a simțit nevoia de a umple un gol? Un gol despre care ți-a vorbit direct sau indirect în multe feluri. Numai că tu nu ți-ai dat osteneala să descifrezi semnalele pe care le trimitea spre tine și care, toate, oglindeau aceeași neliniște: « Oare nu mă mai placi? Oare nu vrei să te mai plac? De ce fugi de mine, de ce nu mă mai bagi în seamă? »

Purtarea ta față de el nu mai era aceea de la începutul iubirii voastre. Ocupată, fără îndoială, cu copiii, cu grijile casei, cu meseria, prinsă în vîrtejul vieții, nu mai trăiai cu ochii și cu inima spre el. Uneori, dădeai chiar

frîu liber nervilor: mania lui pentru ordine ori pentru dezordine, care te înduioșa în vremurile binecuvîntate, față de care arătai atîta îngăduință, a ajuns să te irite și a făcut din tine o femeie țîfnoasă, mereu cu reproșul pe buze.

Soțul tău a suferit din pricina schimbării de ton, de atitudine; mîngîierile, sărutările « ușoare precum vîntul care atinge lacurile limpezi la căderea serii » s-au rărit. Dragostea s-a schimbat într-o adîncă afecțiune și n-ai mai simțit nevoia, care te cuprindea odinioară în fiecare clipă, de a-ți striga, de a-ți arăta iubirea. Pentru tine lucrurile sînt limpezi, îl iubești, dar altfel. Nici nu ți-a trecut prin cap să mai încerci să-l cucerești pe bărbatul cucerit odinioară. Fiindcă e soțul tău, ceea ce sună cumva a spațiu rezervat, ai aruncat în debara veșmîntul de lumină, scena este pustie, iar spectacolul s-a sfîrșit de mult. Soțul tău a crezut, fără îndoială, că nu-l mai placi. Ca o corabie în derivă, a trimis mii de semnale. Și-a schimbat obiceiurile, a luat un aer misterios și conspirativ, întîrzierile și deplasările s-au înmulțit. Dar n-ai simțit primejdia.

Dacă minciunile pe care le-a înșirat cu atîta seninătate te umplu – și pe bună dreptate – de indignare, trebuie să recunoști că purtarea lui spunea adevărul. Indiferența ta l-a făcut să creadă că persoana lui nu te mai interesează, că îi acorzi o libertate deplină. Urmînd îndemnul tău implicit, s-a îndepărtat și s-a apucat să caute în altă parte. Să umple un gol.

« Dar nici el, o să spui, și tot pe bună dreptate, nu-mi mai arăta atenția de odinioară. »

Ai dreptate; numai că, spre deosebire de el, faptul că te-ai simțit mai puțin iubită ori iubită altfel nu te-a deranjat. În orice caz, nu într-atît ca să încerci să găsești o consolare lîngă un alt bărbat. Putem deduce că aceia care se implică într-o legătură o fac pentru a-și îndrepta imaginea prea puțin flatantă pe care o zăresc în privirea întunecată a partenerului de viață?

Tu, care ești o soție fidelă, ai tot dreptul să te indignezi în fața unei astfel de ipoteze. Asumarea răspunderii delictului, spălarea păcatelor soțului, vinovatul, singurul care a greșit, ar fi o culme a nedreptății!

Și deodată, îți revii și încerci să judeci la rece. « Toate astea sînt niște prostii, îți spui în sinea ta. Bunicile și mătușile au pățit la fel. Crescute în cultul bărbatului, își asumau toate păcatele și nu îndrăzneau să pună la îndoială infailibilitatea sfîntă a soțului lor. În zilele noastre, nici o femeie nu se mai simte răspunzătoare de rătăcirile soțului. El este trădătorul, el trebuie judecat și nu eu. Dacă am greșit, n-avea decît să se plîngă, să-mi spună. M-a trădat pe toate planurile și n-are nici o scuză. »

Apoi îți vine în minte, nu știi cum, exemplul prietenei tale care se plîngea că o neglijează bărbatul, prea ocupat cu problemele de serviciu. Încercările ei de a-l recuceri fiind zadarnice, se încredințase că soțul n-o mai plăcea. Deci că-și pierduse farmecul. Constatare, fără îndoială, insuportabilă. Și ce s-a gîndit să facă pentru a pune capăt atîtor frămîntări? Să-și ia un amant! Un amant care să-i spună: « Ești frumoasă, te iubesc, mă faci fericit. » Cîteva vorbe doar, un strop de miere, un grăunte de tămîie care dau vieții gust și parfum și te fac să plutești din nou în paradis. Cînd ți-a istorisit toate dezamăgirile și ți-a spus ce hotărîre a luat ca să le depășească, ai aprobat-o, îți mai aduci aminte?

Cei care își înșală un partener care le arată iubire sînt puțini la număr. Orice muritor ale cărui dorințe au fost îndeplinite adoarme ca o fiară sătulă. Firește – și cine nu și-a spus mereu acest lucru? –, orice iubire, chiar și cea mai aprinsă, îmbărînește, se veștejește, începe să-și piardă memoria și vioiciunea. Fiecare partener, asemenea unei clepsidre, se bucură de tristul privilegiu de a aminti mereu curgerea timpului și a vieții care trece. Cum să negi apropierea sfîrșitului plăcerilor, dacă nu sporindu-le pe o altă scenă, în fața altor ochi?

Să ne întoarcem însă la tine, tînără soție cu inima zdrobită, care deții dovada necredinței bărbatului, izvorul nefericirii tale.

Ai descoperit nelegiuirea: ce faci?

Spune-ți că ești aceea lîngă care el dorește să rămînă, dar care « nu-i ajunge ». Atunci, cu acea ușurătate nemaipomenită a ființei, soțul tău a căutat o aventură care să-i confirme virilitatea, să-i gîdile orgoliul, și a căutat în altă parte ceea ce nu mai găsea – ori nu găsea într-o măsură îndestulătoare – lîngă el.

Încearcă să te convingi de aceste adevăruri amare înainte de a-l copleși cu reproșuri. Pentru că în furia ta și în cea a soțului tău – cuvintele grele pe care ai să i le arunci în față îl vor face să riposteze –, în înfruntarea celor două mînii, înălțate ca niște steaguri, se poate spune ce e mai rău. Iar dacă s-a spus ce e mai rău, se poate întîmpla să fie luat în serios.

Acel savoir-vivre care cere să ții seama și de celălalt și să-l respecți, chiar dacă ai întru totul dreptate, este în acest caz un colac de salvare. Vă ajută să scăpați de naufragiu. Cum anume? Îndepărtîndu-vă.

Îndată ce ai descoperit nelegiuirea, fii atît de înțeleaptă și fugi, pleacă pentru cîteva ore, pentru cîteva zile, pînă se potolește furtuna din sufletul tău, care-ți întunecă judecata. Du-te la o prietenă, la o rudă, fă o călătorie, stai într-un hotel la o sută de metri de casă, oriunde. Lasă-i soțului un bilet, scurt dar politicos, în care să-i spui că ai plecat și că ai nevoie de un răgaz ca să te gîndești ce vei face de acum înainte, ținînd cont de ce a făcut el. Ocolind o confruntare directă în starea în care sînteți, evitînd așadar o scenă « la cald » (la întoarcere, cea pe care ai s-o faci « la rece » are să te înfierbînte oricum), obții un dublu avantaj: mai întîi, la citirea biletului, care dovedește o bună-creștere dezarmantă, soțul tău se va prăbuși într-un abis de îngrijorare, de neliniște, de ipoteze disperate. Cuprins de

panică, nu-ți va înțelege tăcerea, căreia nu-i poate răspunde decît printr-un val de îngrijorare și de spaime. Nu-ți poate oferi o justificare, nici nu se poate căi. Dacă i-ai fi adus reproșuri, ar fi aruncat pînă la urmă și el cîteva. Luat prin surprindere, descoperit, va fi gata să-ți ceară iertare și să-și recunoască greșelile, numai să te întorci înapoi acasă. Abia atunci va realiza ce greșeală, ce prostie, ce imprudență a făcut.

Acest stop-cadru are să-ți dea un răgaz prețios de gîndire. Dacă ți se pare, tînără fiind, că greșeala este de neiertat, că nu mai poți rămîne nici o zi alături de nemernic, că dragostea ta nu poate înfrunta această furtună, cea dintîi, caută un avocat bun, care va face tot ce trebuie pentru divorț. Credeai că te-ai căsătorit cu bărbatul ideal, și iată că descoperi un om plin de ambiguități și contradicții, ca toată lumea. Decît să coborîți în adîncul sufletului omenesc, al tău ori al lui, mai bine rămîi pe țărm, la adăpost.

Dacă sentimentele pe care le mai ai față de el te îndeamnă să-ți înfrînezi mînia, să iei lucrurile mai ușor, să admiți că ai fi putut și tu ieri sau într-o altă zi să cedezi, ca și el, tentației – moravurile noastre au banalizat abaterile de la buna purtare, nu-i așa? –, ai să fii în stare să începi un dialog cu cel ce rămîne partenerul tău și de care te leagă atîtea amintiri, obiceiuri, conflicte și interese. Lanțul zilelor trăite împreună v-a făcut, fără să vă dați seama, dependenți unul de altul.

Apoi, ca de atîtea ori după o asemenea încercare, spaima de a-ți pierde jumătatea, însoțită de cuțitul amenințător al geloziei, care acționează precum foalele asupra jarului, vă va reaprinde poate pasiunea, spre bucuria fiecăruia dintre voi.

Criza este în curs de rezolvare

Mai simți încă, din cînd în cînd, înțepăturile dureroase ale unei gelozii cumplite față de aceea care, crezi tu, a

vrut să-ți fure bărbatul! De fapt, nu ți-a furat nimic. Ea este păgubașa. Un domn bine i-a făcut într-o zi curte, a sedus-o, i-a oferit cîteva mici atenții, iar ea a fost victima dezinvolturii de care dau dovadă bărbații însurați și, la prima alertă, viteazul a luat-o la goană. Și înainte să dispară i-a poruncit ca nu cumva să tulbure ordinea publică ori liniștea căminelor. Distracția, scumpo, s-a terminat. Morala poveștii: față de atotputernicia soției legitime, amanta aparține categoriei pană, necîntărind mai mult decît un pai pe care primul vînticel îl așază pe unda apei.

Filozoful Martin Heidegger a iubit-o pe una dintre studentele sale, Hannah Arendt; îi spunea « viața mea, Orientul meu, Grecia mea ». Legătura lor a durat patru ani, din 1924 pînă în 1928. În 1950, cînd se pregătește s-o revadă pe Hannah, îi mărturisește soției sale Elfride că Hannah a fost și rămîne pasiunea vieții lui. Cu toate acestea, nu s-a gîndit nici o clipă s-o părăsească pe cea care i-a dăruit doi fii, se ocupa de gospodărie și avea grijă de el.

Căile înțelepciunii

Nu încerca s-o vezi pe Cealaltă. Dacă nu rezișți demonului curiozității și dorinței de a vedea cu ochii tăi cum arată « Ea » și cu cine seamănă (probabil cu tine), îți iei riscul de a-i da personajului, pînă acum necunoscut, niște trăsături și niște culori. Chipul pe care-l scoți la iveală, ca pe o fotografie developată, și pe care-l însuflețești cu felurite intenții, are să te urmărească precum un duh rău. În schimb, dacă vei avea înțelepciunea să nu dorești să-i cunoști chipul, are să-ți fie ușor să ascunzi într-o cută a minții o fantomă care nu va veni să-ți bîntuie somnul.

Nu face pe Marele Inchizitor. Nu te mai frămînta și nu-ți mai lua bărbatul la întrebări. Dacă trăiești cu spaima că va recidiva, dacă îl supui unei urmăriri polițienești

și-i ceri amănunte pentru fiecare ieșire și fiecare deplasare, dacă-i ceri socoteală pentru fiecare lucru ori gest și-i reproșezi slăbiciunile din trecut, dacă-i repeți întruna « Cine a greșit va mai greși », temerile tale se vor împlini. Scos din sărite, soțul tău va aprinde rugul. Și amîndoi veți fi mistuiți de flăcări.

Nu te răzbuna. Unele femei, rănite de faptul că bărbatul are o legătură, de succesul în fața unei alte femei, oricare ar fi ea, nu găsesc alt remediu, altă ușurare pentru eșecul lor decît revanșa. Simt nevoia să egaleze scorul cu orice preț. Pornesc deci în căutarea aventurii, o găsesc, o trîmbițează. Amară victorie. Dacă fiecare dintre soți merge din răzbunare în răzbunare, se aruncă amîndoi într-un proces avînd întotdeauna același deznodămînt – distrugerea cuplului. O femeie care are încredere în ea, care-și cunoaște valoarea, nu se prăbușește cînd află că soțul o înșală. Suferă, firește, ca toate femeile, dar nu-și spune: « Nu mai însemn nimic. » Își analizează relațiile cu soțul, dar nu se învinovățește, nici nu se pedepsește pentru greșeala lui.

Nu angaja un detectiv. Încrederea pe care i-ai arătat-o soțului fiind serios zdruncinată, vrei să fii sigură că a rupt definitiv legătura. Ești mînată de dorința de a angaja un detectiv. Și cum ești o femeie de onoare, îi ceri s-o urmărească pas cu pas pe cea care i-a fost amantă. Nu-i spui nimic despre soț. Nici detectivul nu-ți cere lămuriri; nu-ți cere decît o mulțime de bani, pentru că este obișnuit cu astfel de lucruri și cu scrupulele pe care ți le faci doar pe jumătate. Să fim serioși! Mica ta șmecherie nu păcălește pe nimeni, nici măcar pe tine! Greșeala rămîne întreagă, absolută. Gîndește-te că, dacă te prinzi în plasa bănuielilor, nu mai scapi. Ai să fii roasă de viermele îndoielii. Prefă-te că ai încredere. Încredere în tine. Nu există mizică mai sigură.

Nu te coborî la represalii înjositoare. Dacă soțul tău a avut o legătură cu o colegă de serviciu, nu încerca nici un șantaj de felul: « O dai afară imediat – altfel plec! » Dacă este conducătorul unei întreprinderi comerciale ori al unui organism cultural, nu-i cere să-ți mute rivala în Iran sau în Algeria. Dacă patronul rivalei tale îți este cel mai bun prieten, nu-i cere s-o concedieze.

Dacă ți se întîmplă să fii eroina episodului care s-ar putea intitula « Mi-a căzut cerul în cap », decît să-i ceri unei prietene să te sfătuiască ce ai de făcut, mai bine du-te la un psiholog. În cîteva săptămîni, are să te ajute să depășești zbuciumul care nu te lasă să vezi limpede în sufletul tău. Povestește-i ce s-a întîmplat și ce simți. Are să-ți facă bine. Nu ocoli acest mijloc de a scăpa mai repede de suferință.

Variațiunea nr. 1: Soțul tău are mai multe amante

La 4 ianuarie 1960, Albert Camus și-a pierdut viața într-un accident de circulație. Mașina care îl ducea spre casa lui din Provence și care era condusă de editorul său s-a izbit de un copac, nu departe de Sens.

La 6 decembrie, cu mai puțin de o lună înainte de a muri, îi scria Patriciei Blake: « Singurul lucru care îmi lipsește ești tu. De treisprezece ani încoace, New York-ul, pentru mine, ești tu. Am să mă întorc după ce îmi apare cartea tradusă în engleză. »

La 29 decembrie, cu cîteva zile înainte de a se întoarce acasă, îi scria uneia dintre amantele sale, plin de nerăbdare: « Despărțirea asta cumplită ne-a făcut măcar să simțim mai mult ca înainte ce nevoie avem să fim alături tot timpul. Te aștept, plin de putere și de pasiune, scumpa mea, fetița mea, amanta mea iubită! Cînd vei primi scrisoarea, nu vom mai avea de așteptat decît două-trei zile pînă să ne revedem. »

A doua zi, 30 decembrie, îi scria Mariei Casarès, pe care o cunoscuse în 1943 și pentru care nutrea o mare pasiune, de aproape douăzeci de ani: « Vreau doar să-ți spun că sosesc marți, cu mașina, împreună cu Gallimard. Să spunem, în principiu, ca să punem la socoteală și lucrurile neprevăzute care se pot întîmpla pe drum, că am să te sun să-ți confirm invitația la cină. Te strîng în brațe pînă marți. »
A treia zi, 31 decembrie, îi scrie Catherinei Sellers: « Asta este ultima scrisoare, iubita mea. Mă întorc și-mi pare bine că mă întorc. Pe marți, scumpa mea. Te sărut și te binecuvîntez din toată inima. »
Or, Albert Camus, cu mult înainte de război, se căsătorise la Oran cu Francine Faure; cu toată disperarea și numeroasele căderi nervoase ale acesteia, n-a putut renunța la numeroasele lui legături.
Mulți bărbați foarte înzestrați născuți într-un mediu modest sînt cuprinși, după ce li se recunoaște talentul ori chiar geniul, de o poftă neînfrînată, un soi de beție pe care n-o poate satisface nici un succes. Ca și cum lipsurile suferite în copilărie ar avea nevoie de o compensare permanentă. Dacă adăugăm că scriitorul, bolnav de tuberculoză, trăia cu spaima morții, înțelegem că o iubire unică nu putea nici compensa sărăcia de la început, nici potoli setea lui de viață. Cu cît erau mai numeroase femeile pe care le încîntau atenția și dragostea lui, cu atît Camus, care primise premiul Nobel pentru literatură, le iubea mai mult. Și cu atît dorințele lui erau mai aprinse. Trăia mai multe iubiri ca și cum ar fi trăit mai multe vieți, *presto con fuoco*, ca și cum ar fi scris mai multe romane deodată, ca și cum ar fi lărgit nemăsurat scena. Se răzbuna, într-un fel, pe orizontul îngust în care văzuse lumina zilei și la care îl condamna boala. Și nega absurdul și neantul.

Poate că firea soțului tău îl împinge să nu recunoască nici unei persoane și nici unei valori dreptul ori putere

de a-l face să-și schimbe purtarea. Dacă nu vrea și nici nu-și poate înfrîna valurile de pasiune și pornirile, fie accepți să rămîi alături de el și te obișnuiești cu curtea de care este înconjurat, ca de un zid de apărare, fie pui capăt unei căsnicii care îți aduce mai multă suferință decît bucurie. Fă-ți, așadar, bilanțul:

– Inteligența, umorul, bucuria de a trăi ale soțului tău sînt mai mari decît defectele?

– Prezența lui este mai plăcută decît absența?

Dacă răspunsul la cele două întrebări este negativ, ai ales. Abordează subiectul despărțirii și pleacă. Dacă, dimpotrivă, răspunsul sună: « Da, dar... », hotărăște-te să nu mai faci din soțul tău centrul și axul vieții. Dedică-te carierei, activităților care-ți ocupă spiritul și sufletul; socotește-ți soțul ca pe un partener cu jumătate de normă. Dacă noua situație nu te mulțumește, pune capăt unei căsnicii care te face nefericită.

Unele soții așteaptă. Așteaptă ca vîrsta, vremea și dezamăgirile să liniștească, dacă nu pornirile soțului, măcar suferințele pricinuite de propria lor gelozie. Numai că riscă să adune tot soiul de frustrări și resentimente și să-și risipească viața în așteptarea unei salvări improbabile.

La optzeci de ani, Victor Hugo cerea să aibă, într-o cameră alăturată, o tînără persoană devotată, pentru că suferea uneori, în toiul nopții, zicea el, de lipsă de aer.

Cuplurile care își îngăduiau, în anii '60, orice licență erotică, fiecare fiind liber să încerce oricîte experiențe sexuale, urmau un cod precis: nici unul să nu-i ascundă celuilalt nimic din ce trăise, să aibă în continuare relații fizice, să nu se despartă și să nu divorțeze niciodată. Prin urmare, se fereau să se angajeze într-o legătură care le-ar fi primejduit căsnicia. Puține au fost însă căsătoriile care au supraviețuit acestui pact de neagresiune.

Variațiunea nr. 2: Afli că soțul tău a întemeiat încă o familie

Soțul tău lucrează la filiala companiei Elf din Gabon. Ori într-o întreprindere care are o sucursală în Insula Réunion. Sau, dacă este medic, a luat parte la acțiuni umanitare cam peste tot în lumea a treia. După cîțiva ani, descoperi, sau îți mărturisește într-o dimineață, că acolo, departe, s-a născut rodul iubirii lui clandestine. Pe scurt: te-a înșelat cu o altă femeie, din Africa, din Réunion ori din Antile, iar copiii tăi au acum un frate ori o soră vitregă.

Ce să faci cu soțul bigam? Dar cu cealaltă familie? Cu atîta lume, ivită dintr-o dată? Cum să te descurci și cum să te împaci cu groaznica știre?

Mama sau bunica ta i-ar fi cerut soțului să înăbușe scandalul și să nu mai pomenească niciodată de el. Să dea uitării pentru totdeauna și mama, și copilul. Familiile noastre ascundeau odinioară o grămadă de asemenea secrete. Vei face la fel?

Ar fi soțul tău de acord să se poarte precum odinioară coloniștii care părăseau ținuturile de dincolo de mări după ce semănaseră și... ceva din propria lor ființă? Țările francofone din Africa sînt pline de astfel de roade. Eroii romanelor lui Henri Lopès, cu toții metiși, cu toții respinși, nu găsesc înțelegere nici în tabăra albă, nici în cea neagră. Ce spun moravurile noastre de azi despre asemenea abandonuri? Iată-te deci confruntată cu trei probleme:

– Ce hotărăști în legătură cu tine?
– Care va fi poziția ta față de copilul bastard?
– Dar față de copiii tăi?

Te gîndești să divorțezi? Indignarea te împinge pe loc la măsuri radicale.

Să ne închipuim că ieși cu copiii de mînă, trîntind ușa, și te hotărăști să-i ții departe de o legătură frățească pe care nu vrei s-o recunoști, dar care există. Copiii, zici tu, nu trebuie să plătească pentru prostiile părinților.

Îi îndemni să nu-și asume povara solidarității familiale. Să fie mai individualiști. « Fiecare pentru sine », cu riscul de a regreta într-o zi că i-ai învățat să nu țină cont decît de propriul interes.

Orice ați hotărî, tu sau soțul tău, este limpede că el a pus capăt relației de departe: ai să-i ceri să rupă toate firele de legătură cu copilul de care este răspunzător pînă la capăt?

Ai vrea să fie un om de onoare și să dea bani pentru educația celui care ți-a tulburat viața. Atît. Dar să nu-ți impună niciodată prezența lui, ție și copiilor care, astfel, nici n-ar ști vreodată că există. O soluție păcătoasă, scuzați jocul nefericit de cuvinte.

Dacă însă crezi că nedoritul născut dintr-o legătură nelegitimă are totuși dreptul, ca și copiii tăi, să aibă un tată (iar acesta este, vai, soțul tău!), recunoști, de facto, că e fratele vitreg sau sora vitregă a copiilor voștri. Și că de acum înainte sînt cu toții frați.

Cum vor reacționa copiii la auzul veștii? Pentru ei, problema este simplă, pentru că nu au alternativă: trebuie să-și împartă tatăl și să accepte ideea că familia s-a mărit. Crescuți, de la grădiniță, după legile toleranței, vor suferi « grefa » fără s-o respingă și fără a fi prea tulburați. Mai ales dacă fratele ori sora de dincolo de mări nu este pentru părinți un subiect de scandal ori un motiv de divorț.

Ai să fii atunci în ochii lor un model de generozitate, dovada vie a faptului că se poate porni de la cea mai cruntă mînie, de la respingerea și refuzul absolut, ca pînă la urmă să te deschizi spre celălalt, să-l accepți. Să depășești pragul care desparte întunericul de lumină, intoleranța de înțelegere.

Poate că te interesează să afli nu atît că Émile Zola, la patruzeci și opt de ani, a făcut o pasiune pentru Jeanne Rozerot, cu care a avut mai mulți copii, ci cum s-a comportat soția lui, Alexandrine. În cei paisprezece ani cît a ținut această legătură, pînă la moartea scriitorului, în

1902, s-a stabilit o situaţie ciudată, neplăcută, dar demnă. După ce a suferit cumplit o vreme, Alexandrine nu numai că a început să ţină la copiii nelegitimi ai lui Zola, dar a continuat, după moartea acestuia, să aibă grijă de amanta lui. Trecînd peste prejudecăţile epocii, soţia lui Zola i-a înconjurat cu dragoste pe nepoţii lui Jeanne după moartea acesteia, ca şi cum le-ar fi fost bunică.

Eşti amanta celibatară

Trăieşti cu un bărbat mai mult absent

E lesne de închipuit, de vreme ce ai acceptat o legătură cu un bărbat însurat şi care nu are de gînd să divorţeze, că nu vrei nici să te aşezi la casa ta (dacă nu ai fost niciodată căsătorită), nici să-ţi pierzi libertatea (dacă tocmai ai divorţat), nici să-ţi faci vreun proiect de căsnicie cu bărbatul respectiv. Legătura cu un bărbat care nu este liber prezintă o mulţime de avantaje, sau cel puţin aşa spui tu. În fiecare seară se întoarce acasă, ceea ce te scuteşte de neplăcerile vieţii în doi şi de o grămadă de treburi casnice: îţi păstrezi deplina libertate a folosirii teritoriului, a spaţiului din dulap şi de pe etajere, precum şi a timpului. Dacă ai chef, în toiul nopţii, să asculţi muzică ori să citeşti un roman (*Femeile din haita lupilor*), nimeni nu-ţi va cere să stingi lumina. Prin urmare, eşti gata să trăieşti un intermezzo amoros, mai lung ori mai scurt; totul depinde de priceperea fiecăruia dintre voi trei. Pentru că, se înţelege, alcătuiţi un trio; fie că intervine ori nu, soţia se va afla întotdeauna între voi doi şi-i vei simţi tot timpul umbra deasupra capului. O umbră apăsătoare.

Primul lucru de ţinut minte: nu-ţi face nici o clipă iluzia că bărbatul pe care l-ai cunoscut şi care te place atît de mult are să divorţeze pentru tine. Dacă n-a avut de gînd să-şi părăsească soţia înainte de a te cunoaşte, fereşte-te

să fii tu sămînța de scandal. Statisticile oficiale, ai să spui, arată că în Franța, de exemplu, unul din trei cupluri divorțează. Este adevărat, dar de ce să clădești o căsnicie pe ruine încă fumegînde?

În cazul în care cuplul era pe cale să se destrame încă înainte să apari tu și dacă ajuți doar la desfacerea ultimelor legături, nu ai de ce să te simți vinovată. Mărul era oricum gata să cadă, așa că te poți înfrupta fără remușcări.

Există deopotrivă femei și bărbați care gustă din plin plăcerile întîlnirilor trecătoare: o legătură limitată în timp le sporește sentimentele, le ațîță simțurile și le aprinde imaginația. Le este mai ușor și mai plăcut să fie fericiți timp de două ore decît timp de douăzeci și patru. Nu se împlinesc decît în logodne veșnic reînnoite.

Ai ales ori ai acceptat un bărbat cu apariții meteorice: un bărbat care se face nevăzut la sfîrșitul săptămînii, în concediu, de sărbători și în fiecare seară. Clipele trăite alături de el sînt numărate pe degete. Cele pe care le petreci așteptînd să sune la ușă sau la telefon sînt însă nesfîrșite precum linia orizontului. Un bărbat căsătorit este rareori disponibil; așa că te obișnuiești cu o oarecare pasivitate, pentru că nu-l poți suna, firește, la el acasă și doar uneori la birou, unde secretara îi controlează apelurile. Te vei mulțumi deci să fii frumoasa din planul doi, cea care nu este niciodată prioritatea absolută – mai întîi soția și copiii –, cea care nu se alege decît cu firimituri de timp și de atenție. Cea care e martoră la toate grijile și necazurile, dar niciodată părtașă la clipele de bucurie.

Adu-ți aminte: cînd unul dintre copiii amantului tău a suferit o operație, ai scos la iveală comori de duioșie doar ca să-i potolești îngrijorarea. După cîteva luni, a dat o petrecere grozavă, pentru că a fost promovat, iar tu, firește, n-ai fost invitată. I s-ar fi părut destul de neplăcut, îți mărturisește candid, să vă știe, pe tine și pe

soția lui, în aceeași încăpere. Nici măcar nu i-a trecut prin cap că ai suferit din pricină că ai fost exclusă de la acea sărbătoare!

Cît ai să poți ține la un bărbat cu care n-ai să ieși niciodată la film, ori la teatru, ori la concert, și nici în oricare alt loc public? Cît ai să mai suporți să auzi: « În seara asta luăm masa la cutare, mîine plecăm în insula Mauritius, facem așa, facem pe dincolo. » Cum te simți ca martoră a vieții lui alături de altă femeie? Ca și cum ai sta pe țărm, în vreme ce el plutește, poate cu părere de rău, dar într-un chip foarte conjugal, spre largul zării!

Dacă te împaci cu dezechilibrul permanent al relației voastre, mai grea decît oricare, pentru că tu vei fi cea nevoită să te adaptezi programului lui, să te mulțumești cu puținele lui posibilități fără să crîcnești, fără să faci mutre sau valuri, hai să urmărim împreună scenariul.

Atîta vreme cît rămîi atașată în mod rezonabil de bărbatul alteia, legătura ți se va părea satisfăcătoare și chiar plăcută. N-ai să-ți pui nici o speranță în omul acesta trecător, n-ai să faci cu el nici un plan, nici un cuibușor. Vei avea bunul-simț să-ți aduci aminte de clauzele contractului pe care, implicit, l-ai citit, aprobat și semnat: o întîlnire scurtă, fără urmări, fără stricăciuni. Ai să înapoiezi pasărea ori ai s-o lași să se întoarcă așa cum a venit: cu lațul de picior.

Din fericire, buna-cuviință cere să nu devii dependentă de el, să nu-ți planifici nici serile, nici timpul liber în funcție de programul lui. Socotește-ți timpul liber fără a ține seama de cel al amantului tău. Nu te îndepărta de prieteni și schimbă-ți obiceiurile cît mai puțin. Dacă amantul îți cere să fii mai disponibilă, ca să-i aștepți vizita ori telefonul, nu primi, pentru că vei ajunge într-o stare de prea mare supunere. Fă în așa fel încît să ai cît mai rar motive de reproș.

Un exemplu între atîtea altele: te-a anunțat că, avînd o cină cu colegii, are să încerce să plece înainte de desert, ca să treacă pe la tine seara tîrziu. Numai că discuțiile s-au prelungit mai mult ca de obicei, chelnerii s-au mișcat mai încet, iar eroul sună la ușa ta după miezul nopții, chiar în clipa în care ai adormit. Haina și părul îi miros a fum de țigară. Nu poate sta mai mult de două minute, « dar am promis să trec », zice el. După care omul de cuvînt dispare, în vreme ce tu, sătulă de cît ai schimbat canalele la televizor, cu un ochi pe ecran, cu altul pe ceas, îți rumegi disperarea. Dar dacă ai fi mers la masă cu niște prieteni, nu ți-ai fi stricat seara și te-ai fi întors mulțumită că ți-ai păstrat independența.
Nu-ți schimba planurile de concediu, nici locurile în care vrei să te duci doar ca să-l zărești între două trenuri sau două orașe.

Cum te comporți față de familia ta?

Ai să-l prezinți pe amantul tău părinților și prietenilor? Asta nu depinde de tine, ci de el; dorește să-i întîlnească pentru a te cunoaște mai bine? Sau se teme cumva de vreo indiscreție? Nu poți aranja o întîlnire decît dacă ți-o cere el. Și dacă o doresc și ai tăi.
Părinții ar prefera, fără îndoială, să nu te știe legată de un bărbat însurat, deci infidel, și alături de care nu ai nici un viitor. Nu-i poate bucura gîndul de a-l cunoaște pe domnul Fluturaș. Te vor sfătui să te descotorosești de el, și încă repede, mai ales dacă are copii. Ca toți părinții, visează să te știe lîngă un bărbat cu care împarți timpul, spațiul, visurile, patul și planurile de viitor. Și, firește, cu care poți întemeia o familie.

Cum te comporți față de familia lui?

Cît mai discret, se înțelege; mai e nevoie s-o spunem? Nu încerca să-i cunoști soția, oricît te-ar împinge curiozitatea. Nu te așeza la o masă în cafeneaua de peste drum de locuința ori de biroul ei, ca s-o pîndești cînd

iese și să vezi cum arată. Nu te duce nici la coaforul, nici la sala de gimnastică unde merge ea, în speranța că ai s-o zărești. Nu-i telefona acasă ca să-i auzi vocea și să închizi imediat fără să spui nimic; sau, în chip pervers, ca să arunci un bob de îndoială într-un suflet senin ori să le strici somnul amîndurora în toiul nopții, prefăcîndu-te că ai greșit numărul.

Dacă amantul îți vorbește despre soția lui – nu se va putea abține, măcar pentru a-și justifica prezența atît de scurtă în preajma ta –, nu-l lăsa să insiste la nesfîrșit asupra subiectului și nici să-l readucă în discuție prea des. Nu-i ești nici confidentă, nici terapeută. Deși faptul că se vorbește despre Ea și despre locul Ei între voi doi are și o parte bună: îți aduce aminte de existența unui partener pe care tare ai mai dori să-l treci cu vederea.

Poartă-te cu eleganță și nu-i pune amantului tău nici o întrebare legată de intimitatea vieții lui conjugale. Și mai ales nu-i reproșa că te înșală cu nevasta!

Ferește-te să-i socotești corpul ca pe un teren de joc numai al tău și nu lăsa nici o urmă, nici un semn al existenței tale. Unele femei folosesc trupul amanților lor ca pe o tăbliță de ardezie: îi zgîrie cu unghiile și le lasă pe spate dîre roșii, iar pe gît, cu buzele, peceți vinete. Fără să fie Champollion, orice soție va descifra hieroglifele care spun doar atît: « Ne iubim ca fiarele sălbatice. »

Ferește-te, de asemenea, să-i lași dinadins pe haine vreo dîră de parfum, de ruj ori de fard. Nu-ți uita în mașina lui mănușile, ochelarii, umbrela ori batista, străvechea dovadă a trădării.

Nu-i recomanda tîmplarul și nici mecanicul tău, nu-i impune băuturile tale preferate, nici părerile sau gusturile tale. Nu încerca să-i schimbi stilul costumelor și nici culoarea cravatelor și a batistelor.

Nu căuta să-i cunoști copiii, decît dacă sînt mari și obișnuiți cu aventurile tatălui lor. Altfel riști să fii luată peste picior.

Cei care sînt și prietenii lui, și ai soției lui vor prefera să te ignore. Pentru ceilalți ai să fii doar iubita fermecătoare a unui tip norocos. Îți convine poziția? Ca să fii amanta unui om însurat, îți trebuie curaj. Un sfat: încearcă să capeți un statut.

Oricît de mult ai ține la el, nu-l primi pe cel de manta de vreme rea și nici nu te lăsa aruncată undeva, în fundul unui sertar. Cere-i amantului tău să-și folosească istețimea și imaginația ca să-ți găsească un loc în timp și spațiu. Dacă-ți dovedește, cu strădanii lăudabile, că ține la tine, are să și-o dovedească și sieși.

Să se descurce, să găsească posibilitatea de a petrece cu tine, măcar o dată pe an, două-trei zile, undeva, ori să puteți ieși de cîteva ori împreună. Puțini sînt aceia pe care meseria nu-i obligă să călătorească. Medicii, profesorii, scriitorii, editorii, ziariștii, funcționarii, diplomații, politicienii, comercianții, patronii, industriașii, oamenii bisericii au norocul să fie invitați la colocvii, seminarii, tîrguri, festivaluri, expoziții, congrese, concilii, cenacluri, comitete, comisii, conferințe, congregații, adunări de toate soiurile și în toate locurile.

Cutare director financiar de la IBM merge de la Paris la New York pentru o ședință care ține jumătate de zi ori pentru semnarea unui contract. Soției lui nu i s-ar părea ciudat dacă și-ar mai prelungi șederea. Așadar, directorul își poate invita amanta la New York, să petreacă două zile împreună; sau, ca să mai reducă din cheltuieli, se poate duce direct la ea după ce coboară din avion și îi dăruiește persoana sa pentru douăzeci și patru de ore. Alții se înscriu, de pildă, la un club de bridge pe care-l frecventează regulat, ca să aibă uneori alibiuri de neclintit.

Ocaziile nu lipsesc. Nu cumva amantul tău se teme să profite de ele? Nu sta lîngă un fricos, pentru că vei avea prea des motive să te plîngi de purtarea lui. Ca și de a ta. Pentru că, dacă-i dai dreptul să nu-și ia nici un risc

pag. 60 lipsă rânduri

[illegible], [illegible], cuprins de panică, se ridică și aleargă în întîmpinarea persoanei, surprinsă de acest elan de amabilitate. Se repede afară, lăsîndu-te acolo. Te simți ca prada părăsită de tîlharul care o ia la sănătoasa ca să nu fie prins asupra faptului. Rușinat, te sună în aceeași seară și se pierde într-o explicație peste măsură de încîlcită: « e prieten bun cu nevastă-mea » sau « e o rudă apropiată »; umil, te roagă să-l ierți pentru purtarea lipsită de cuviință. N-ar trebui s-o ștergi cu buretele.

Alții, mai puțin timorați, fac prezentările, dar se poartă ca și cum abia ar cunoaște-o pe femeia de lîngă ei și-i vorbesc cu « dumneavoastră ». Ceea ce nu este cîtuși de puțin mai onorabil.

O italiancă nemăritată care avea o părere strașnică despre sine elaborase un cod penal pentru amant: de fiecare dată cînd acesta greșea, era pasibil de amendă. Se întîmpla ceva care îl împiedica să-și însoțească amanta la cinema, cum se înțeleseseră? Perfect. Ca să i se ierte greșeala, trebuia s-o despăgubească. Exista și o listă a compensațiilor: cu cît greșeala era mai mare, cu atît darul era mai consistent. Era o femeie venală? Fără îndoială, dar în același timp prudentă și realistă! Obișnuia să le spună prietenelor care se arătau șocate de ceea ce făcea: « Credeți că bărbatul, cu cît te iubește mai tare, cu atît îți face mai multe cadouri? Nici vorbă, sărmanele de voi. Cu cît îl coști mai mult, cu atît îi ești mai scumpă! »

Variațiunea nr. 1: Ai doi sau mai mulți amanți

Dacă ești o celibatară prudentă, curajoasă, cu un simț deosebit al dreptății, te poți trezi cu doi amanți sau chiar mai mulți, avînd o inimă destul de largă ca să faci

pag. 61 lipsă rânduri

de la unul la altul, stabilind echilibrul în acest trio. Fiecare dintre amanții tăi navighează între două femei, una legitimă și una nelegitimă, așa că de ce n-ai face și tu naveta între doi bărbați?

Femeile ca tine (unele au mînat chiar o cvadrigă, adică patru bărbați deodată) sînt, în general, ordonate, calme și sigure pe ele. Înzestrate cu o poftă cinstită și cu o sănătate înfloritoare, se dau în vînt după mîncărurile sățioase, precum tocana și iahnia de fasole, după fripturile în sînge udate cu un vin bun. Au însă un punct slab: singurătatea. Gîndul că pot petrece o noapte singure în pat le îngrozește. Asemenea copiilor, se tem de întuneric, dorm cu storurile ridicate și cu perdelele date în lături, cu lampa de la căpătîi aprinsă, cuibărite în pernă. Își iau patru, cinci, șase amanți, toți interimari, cu care se văd rînd pe rînd, unii locuind la celălalt capăt al planetei, și pe care îi păstrează ca rezervă pentru o seară fără alte perspective, din pricina acelei spaime de singurătate și de întuneric. Veșnic însetate de tandrețe.

Și-au brodat deviza pe pernă, în cruciulițe: « Sînt cineva care are nevoie să fie doi. »

Dacă le deschideți dulapurile, uriașe, o să vedeți teancuri de cearșafuri, prosoape, fețe de masă; iar în bucătărie, alături de o cutie cu prăjiturele de tot felul, cel puțin douăzeci de batoane de ciocolată. Veșnic înfometate, veșnic urmărite de gîndul că le-ar putea lipsi ceva. Femei destul de generoase ca să poată face fericiți doi sau chiar mai mulți bărbați. Fără să le încurce numele ori să le confunde gusturile, obiceiurile sau periuțele de dinți.

Variațiunea nr. 2: Ești văduvă

Soțul tău, inginer priceput de poduri și șosele, și-a găsit sfîrșitul într-un accident de circulație, chiar în mașina pe care ați ales-o împreună, cînd el a împlinit patruzeci de ani. Fotografiile lui sînt de atunci în tot apartamentul, pe pereți, în rame de argint pe etajere și pe mese. Cînd îți seacă lacrimile și stingi lumina, îi săruți zîmbetul strălucitor și-i iei cu tine chipul în desișul îndepărtat al viselor. Dimineața, cînd ieși de sub duș, ochii regretatului soț se plimbă cu gelozie pe trupul tău gol și nu se mai desprind; te așteaptă, te pîndesc, te prind în orice cameră.

Și totuși, scumpul tău soț obișnuia să spună, la moartea vreunui cunoscut ori a unei rude: « Morții cu morții. » După care adăuga: « *Dar* viii cu viii. » Ca și cum ți-ar fi spus să nu te refugiezi în doliu și în cultul amintirii lui. Cel puțin astfel îi tălmăcești, înțelepțită cu trecerea anilor, cuvintele. Te hotărăști să răspunzi invitațiilor prietenilor, mai cu seamă invitațiilor prietenilor lui.

Curînd, unul dintre ei, elegant, curtenitor, grăbit și, calitate supremă, necăsătorit, te înconjoară cu atenții la care, din slăbiciune melancolică, nu rămîi indiferentă. Îl inviți la tine acasă. Aici, pe viitorul amant îl așteaptă răposatul, de el se izbește la tot pasul, pînă și în bucătărie, unde s-a repezit să caute două pahare și sticla de Riesling pe care o pusese la rece. În clipa în care ciocniți, îți scapă un suspin: « lui Philippe nu-i plăcea decît șampania ». La masă, servești, cu garnitura amintirilor încălzite ale călătoriei de nuntă, pulpa de miel care « îi plăcea așa de mult lui Philippe ».

Pînă să scoți din cuptor tarta cu prune, « desertul preferat al lui Philippe », celibatarul, lămurit, a luat-o din loc. S-a făcut nevăzut, grăbit să scape cît mai iute de priveghi, de soțul acesta prezent peste tot, nemuritor, « cu centrul pretutindeni și circumferința nicăieri ».

Variațiunea nr. 3: Ești divorțată

De îndată ce se apropia iarna, obișnuiați, tu și fostul tău soț, să mergeți în vacanță, să înotați în apele calde și limpezi din Caraibe. Mereu la același hotel, lîngă cea mai frumoasă plajă din lume, după părerea voastră, așteptați apusul ca să faceți ultima baie. Cu inima bătînd puternic, pîndeați lumina aceea verde. Clipa vrăjită cînd răsărea la marginea zării.

Păstrezi însă o amintire urîtă despre ultima călătorie. Ruptura, încă neconsumată, dădea tîrcoale ca o fiară și vă tulbura pe amîndoi. Fiecare pleca de unul singur să descopere insulele din vecinătate, fiecare se întrecea să-l sfîșie pe celălalt. Atmosfera ucigașă prefăcea orice masă într-un ospăț de canibali.

Divorțată de doi ani, ți-ai regăsit, în sfîrșit, echilibrul. Ești aproape îndrăgostită de un bărbat singur, și el divorțat, care, ca aproape toți bărbații, nu simte nici o bucurie să se trezească singur în noul lui apartament. Prima greșeală: luată de val, îi propui să mergeți de Crăciun... pe cea mai frumoasă plajă din Caraibe! Te ocupi de bilete și rezervi locuri chiar la hotelul unde stăteai cu fostul soț. De ce tocmai acolo? Pentru că vrei să ștergi, de parcă s-ar putea, amintirea ultimei șederi, să fie ca și cum n-ar fi existat, ca și cum n-ai fi petrecut acolo o săptămînă umilitoare. Speri s-o îngropi sub o altă amintire, minunată.

A doua greșeală: te folosești de amant ca de un buldozer. Fără ca el să-și dea seama, îl îndemni să zdrobească, pe plaja aurie, rămășițele celui pe care-l înlocuiește. Te porți ca faraonii care porunceau să se sfărîme cu dalta chipurile cioplite ale predecesorilor și hieroglifele ce vorbeau despre faptele lor de vitejie, îngropîndu-le figura și urmele în uitare.

Amantul tău, care nu este Hercule, nu se înhamă la o muncă atît de grea. Iar marea, iarăși, pentru a nu știu cîta oară, șterge de pe nisip pașii amanților despărțiți.

Al doilea scenariu: Soția, soțul, amantul celibatar

«Nu se află pe lume loc în care să mă simt mai bine decît un salon cu opt-zece persoane, unde toate femeile au avut un amant.»

Stendhal

2

Ești și soție, și amantă !

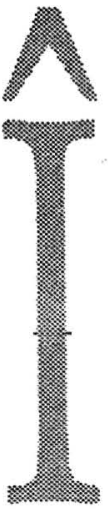

mprejurările și motivele care determină o femeie măritată să-și ia un amant celibatar, deci mai disponibil decît ea, sînt legate, fără îndoială, de nevoia de diversitate și de dorința de nesupunere și de schimbare. Spre deosebire de bărbat, mînat de dorul de aventură, femeia poartă în suflet mitul Întîlnirii și al lui Făt-Frumos. Iluzia că El se va ivi cîndva și-i va dărui împărăția, o dată cu condurul de sticlă, – orice femeie așteaptă mai degrabă împărăția decît condurul – nu le ocolește nici măcar pe intelectuale.

Cum să explici altfel faptul că vreo douăzeci de prințese și de prinți, mai mult ori mai puțin chipeși, mai mult ori mai puțin fericiți, bogați ori săraci, vrăjesc zi de zi, de atîtea sute de ani, pe toate cele cinci continente, peste un miliard de femei ? Cel mai mic gest, cea mai neînsemnată vorbă, cea mai simplă rochie a unei

prințese alcătuiesc în chip ciudat, ba chiar de neînțeles, izvorul din care se adapă imaginarul feminin!
În volumul VI al *Jurnalului* său, Virginia Woolf povestește cum urmărea, ca o gospodină oarecare, iubirea dintre prințul de Wales și doamna Simpson, așteptînd ore întregi în ploaie ca să zărească roțile caleștii princiare, rontăind cu lăcomie toate bîrfele mărunte cu care presa britanică hrănea zilnic milioanele de cititoare flămînde. De ce oare poveștile cu prinți, pe care ziarele le așternmereu dinaintea noastră, ca pe un covor roșu, ne farmecă în asemenea măsură?
Bărbatul, în schimb, dorește să cunoască femeia fatală, o Carmen pătimașă ori o Gildă delicată, care-ți ațîță toate simțurile numai cînd vezi mănușa alunecîndu-i pe braț. Așteaptă o beție a cărnii, chiar o orgie, fiind gata să se lase devorat.
Printre împrejurările care înlesnesc întîlnirea, cea mai propice este călătoria, odinioară cu vaporul, azi cu avionul. Lumea e plină de locuri parcă anume făcute pentru întîlniri: la început Parisul, Londra, Viena, apoi New York-ul și orașele din Lumea Nouă. De la o vreme, putem adăuga Praga și Sankt-Petersburg. Dar hazardul «cu sandale de vînt» cutreieră toată planeta, înflorește pe toate meridianele, în inima deșertului, pe un peron de metrou ori într-un supermagazin.

Întîlnirea

Ești singură, doamnă, în avion sau în tren; lîngă tine se așază un bărbat la care un amănunt neînsemnat – șuvița blondă, degetele lungi, dezinvoltura, privirea proaspătă ca o picătură de rouă, glezna fină – un nimic, așadar, îți atrage atenția și-ți ațîță curiozitatea (care era oricum în alertă, s-o recunoaștem).
Îți îndrepți repede spătarul scaunului, îți scoți ochelarii (ochii tăi miopi au un farmec aparte), îți încrucișezi picioarele îmbrăcate în ciorapi negri, subțiri, și devii gînditoare. Încă nu știi ce se va întîmpla. Ai să te cufunzi

în romanul pus alături? Sau ai să te uiți la ce se petrece în lumea din afară?

Lumea din afară îți aruncă nada: « Vă deranjează cumva fumul de țigară, doamnă? »

Sînteți în compartimentul de fumători. Există moduri de a intra în vorbă mult mai originale, dar nu-i nimic, și acesta e bun, iar bărbatul întors spre tine o știe și el. Intrați în vorbă, așadar: acum se joacă de fapt totul. Dacă vecinul tău, oricît de seducător ar fi, se pierde în banalități, dacă vocabularul lui nu depășește o sută de cuvinte (ești femeie cultă și ai pretenții), dacă are un glas neplăcut sau îi miroase gura, întorci capul spre hublou ori spre fereastra trenului, deschizi cartea sau te prefaci că dormi.

Și totuși, pentru nevoile acestui ghid, haideți să dăm frîu liber aventurii și să țesem o intrigă. Prin urmare, domnul spune lucruri fără importanță, dar vocea lui sună plăcut. Pe scurt, ca într-un roman bun, are stil. Se fac prezentările. Bineînțeles, el își declină primul identitatea. Află, din vorbă-n vorbă, că ești măritată, dar deduce că ești destul de independentă de vreme ce călătorești singură.

« Din motive profesionale? » te întreabă, destul de repede. (Și el se gîndește la o posibilă urmare.) Îți spune, în treacăt, că este burlac. Cuvîntul pare să-ți trezească o adîncă nostalgie. În clipa în care se aduce tăvița cu gustarea, te uiți pe furiș alături: mănîncă civilizat? Plescăitul ar fi de neiertat. Înainte să-și bea vinul, singurul lucru acceptabil din tot ce s-a servit la masă, te bucuri să vezi că și-a încălzit paharul în palme și a băut cu poftă fiecare înghițitură. Semne de senzualitate, îți spui, sorbind din paharul cu apă minerală. Te asiguri, cînd se aduce triunghiul de brînză sfărîmicioasă, că nu-și bagă cuțitul în gură și nu mușcă din pîine.

Îți trece prin cap, cu destulă ușurință, că dacă bărbatul și-ar continua avansurile, n-ai avea nimic împotrivă. Și nu te simți umilită cînd constați, după oarecare fră-

mîntare (să fi existat într-adevăr așa ceva?) că bunele maniere au fost mai importante decît morala.
La ieșirea din aeroport ori din gară, domnul pe care știi cum îl cheamă și despre care știi atît de puțin îți propune să te conducă pînă la hotel. Galanterie care îi îngăduie lui să nu-ți ceară, în chip indiscret, adresa la care te-ar putea găsi, iar ție să te dovedești slabă și să i-o dai. Urcați amîndoi în același taxi. Cortina.

Actul doi

Cu geanta într-o mînă și principiile în cealaltă, cu fruntea sus, neumbrită de vreun gînd vinovat, mergînd în urma hamalului care-ți duce bagajele în cameră, socotești că Montaigne a avut din nou dreptate: să călătorești înseamnă să-ți îmbogățești mintea cu mintea altora. Ah, cultura, draga de ea! Ai de gînd să primești invitația la masă care poate deveni, timpul fiind măsurat, o invitație la pat? Ce vorbe grosolane! Mii de scuze. Ai vrea să le înveleși în ciocolată, ca pe vișine?
Adu-ți aminte: nu demult, în vestiarul sălii de gimnastică, o prietenă divorțată, care căuta Întîlnirea precum alții Graalul, se arăta indignată de mitocănia bărbaților. Îți spunea că, ori de cîte ori o invită un domn la cină încă de la prima întîlnire, își închipuie că o va ronțăi la desert, fără prea multe fasoane. Ai întrebat-o – mai ții minte? – dacă mai acceptă astfel de propuneri. Spre marea ta mirare, a răspuns imediat:
– Firește că da!!
– Dar se mai întîmplă și altfel?
– Firește că nu! Toți bărbații sînt la fel, niște mitocani!
Prin urmare, primești să-l cunoști în chip « biblic » pe bărbatul întîlnit în călătorie, încă de la prima cină luată împreună. După Cină.

Revederea

Întîlnirea trupurilor este minunată. Hotărîți să vă revedeți, la întoarcere. Ne închipuim că locuiți în același

oraș. Vă veți revedea, dar în cadrul îngust și strict compartimentat al vieții zilnice și conjugale. Vei fi nevoită să jonglezi cu programul, cu treburile casnice, cu obligațiile profesionale. Clipele de libertate, oricum puține, sînt umbrite de teama indiscrețiilor, a întîlnirilor neprevăzute.

În curînd, cînd soțul te privește, la masă, cu ochii lui buni și încrezători, sentimentul păcatului ți se învîrte deasupra capului precum viespea în jurul borcanului cu dulceață. Nu te mai desparți de telefonul mobil, iar cînd sună, sari ca arsă, ca un tîlhar prins asupra faptului, cu inima bătînd să-ți spargă pieptul și cu obrajii în flăcări. Faci mii de acrobații ca să stabilești o întîlnire, iar încordarea permanentă te stresează. Celibatarul tău vrea tot mai mult. În mărinimosul său egoism, te îndeamnă să furi cîteva ceasuri într-o seară, apoi o seară întreagă, apoi o sîmbătă și în cele din urmă tot sfîrșitul de săptămînă.

Nu e prea ușor să răpești din timpul soțului, și cu atît mai puțin al copiilor, mai ales dacă sînt mici și simt, cu antenele lor ultrasensibile, cît ești de nervoasă. Culpabilizată, sfîșiată, îți pierzi carnetul de cecuri ori cartea de credit, apoi ochelarii (oricum nu mai vezi prea limpede), îți uiți cumpărăturile într-un taxi (ca un soi de pedeapsă). Încurci zilele și nu mai auzi ce ți se spune. Într-o seară, ai uitat pînă și de micul Alexandre, care fusese invitat la o zi de naștere. Cînd ai alergat să-l iei, la vremea cinei, îngrozită de ce făcuseși, copilul, sigur de efect, a lăsat să-i alunece pe obraz o lacrimă uriașă. În noaptea aceea ai fost gata-gata să pui capăt idilei.

Să fim totuși drepți: nu trăiești numai în tensiune. Domnul în cauză e o persoană atentă și plină de farmec: spune întotdeauna ceva înduioșător ori face un gest deosebit. Doar că, asemenea atîtor femei căsătorite, nu izbutești să le faci pe toate: copiii, cumpărăturile, grijile casei, meseria și, pe deasupra, legătura amoroasă. Pe

cînd un bărbat, fără povara atîtor treburi, are mai multă libertate de mișcare. Dacă se poate spune așa ceva!
În comparație cu iubitul, cu nimbul lui de lumină în jurul capului, soțul, lăsat de permanență acasă și pe care furtunile vieții nu l-au cruțat, ți se pare greoi și uneori cam prea casnic. În plus, greșeală de neiertat, nu mai cade în genunchi la picioarele reginei.
Să ne închipuim că, printr-un mare noroc, ai un Matisse pe peretele din salon. Cine ar sta cu privirile și cu sufletul lipite de minunata operă? Se poate întîmpla cîteodată să nu-l mai bagi în seamă, să uiți de strălucitoarea lui prezență. Cu toate astea, dacă într-o zi tabloul ar dispărea, pentru tine ar fi sfîrșitul lumii. Comparația cu Matisse ți se pare peste măsură de îndrăzneață? Pe planul valorii comerciale, fără îndoială că da; pe planul pierderii sentimentale, fără îndoială că nu. Dar să nu împingem metafora prea departe și să ne întoarcem la codul de bună purtare.

Măsuri de prudență

Familia nu trebuie să știe nimic despre legătura ta, nici măcar s-o bănuiască, în afară de cazul în care ai de gînd să divorțezi. Dacă da, ia-ți inima în dinți și spune-i cît poți de repede principalului interesat. Nu aștepta ca soțul să-ți descopere legătura pentru a-l pune la curent cu ceea ce ai hotărît; ar fi o dovadă de lașitate.
Inima face uneori prostia de a se lăsa mai întîi prinsă ca să se poată desprinde după aceea, iar partenerul de viață pe care-l părăsești pentru altcineva și căruia îi mărturisești acest lucru trebuie să înfrunte o îndoită suferință: cea a rupturii, deci a pierderii, cu mult mai amară dacă există un înlocuitor, la care se adaugă aceea, deloc mai ușoară, de a se simți respins. Izgonit. Surghiunit. Aruncat în iad. Soțul căruia îi spui « Nu mai însemni nimic pentru mine » aude doar atît: « Nu mai însemni nimic. »
Cînd vorbești cu amantul, ți se întîmplă – nu se poate altfel – să-i pomenești de soț. Soțul pe care-l cunoști

atît de bine, cu care ai țesut, de-a lungul anilor, o rețea atît de deasă de relații afective, economice, culturale, încît ți-e greu să te desprinzi de el. Între voi a avut loc o reacție chimică lentă, elementele unuia s-au combinat cu elementele celuilalt și au dat naștere acelui « noi » în care vă topiți de fiecare dată cînd unul dintre voi crede că vorbește doar despre sine. Pînă și ritmurile voastre biologice s-au contopit pînă la sincronizare!

Amantul tău nu știe nimic despre soț și probabil că nici nu-și dorește. Nu are nici un motiv să-l cruțe. Ba uneori îl și ponegrește, ca să te lingușească: « Omul ăsta nu te merită. » Tactica e cît se poate de eficientă. Și în cuplul vostru clandestin s-a stabilit un raport de forțe. Amantul încearcă să te domine și nu-i convine să te vadă susținută de o altă forță, cea a soțului. Ar vrea să-l îndepărteze, ca să fie singurul tău stăpîn, dar cum nu poate, încearcă măcar să-l înjosească.

Celibatarul nu ți-a cerut să divorțezi, ceea ce înseamnă că dorește să-și păstreze statutul de invidiat. Adică să nu aibă nici o obligație și nici o răspundere. Abil și viclean, preferă să rămînă în clar-obscurul care nu-i luminează decît părțile frumoase. Tăbăcit de vînturile vieții de zi cu zi, chipul amantului, ca și al amantei, începe să semene cu picturile rupestre sau antice: culorile odinioară vii se șterg și dispar dacă le scoți la lumina zilei. Gîndește-te la asta.

Despre avantajele clandestinității

Femeile căsătorite care au o legătură secretă, care trăiesc zi și noapte la pîndă, au învățat, precum muschetarii, să scoată repede sabia din teacă, să dreagă iute o greșeală, un gest nelalocul lui, amănuntul care le-ar fi putut da de gol.

Au cîștigat în dibăcie, în istețime, sînt mai spontane și au mai mult umor: au mintea mai ascuțită și mai pătrunzătoare. Mereu în contact cu realitatea, au îndepărtat scrobeala de pe principii ca de pe cearșafurile de

zestre. Iar cînd copiilor lor le va veni vremea să ridice ancora, le vor respecta independența, dar vor rămîne mereu pentru ei portul de refugiu.

Ce te-a îndemnat să-ți iei un amant?

Nu te-ai trezit într-o dimineață cu gîndul ăsta: « Am chef să-mi iau un amant. » Dorința difuză, nerostită, inconștientă nu are nici o legătură cu pofta, limpede și spontană, de a-ți cumpăra o pereche de pantofi, de a bea o cafea ori de a face o plimbare pe malul mării. Nici vorbă de așa ceva.

Într-o bună zi, ți-ai înșelat soțul ca și cum ai fi căzut pe stradă, împinsă de cine știe ce pornire ori cuprinsă brusc de amețeală. Poate că, fără să vrei, în ciuda afecțiunii față de soț, te-ai lăsat prinsă într-o dragoste nouă. Mintea și inima ți-au fost în asemenea măsură vrăjite de un bărbat, încît, purtată pe valurile plăcerilor mărunte, i-ai devenit amantă.

A durat cîteva zile, cîteva săptămîni. Apoi l-ai părăsit, în urma unei simple constatări: ceasurile petrecute alături de el nu meritau riscurile și bătaia de cap care însoțeau fiecare întîlnire.

Unele femei văd în acest intermezzo clandestin un condiment care dă gust vieții, altele un soi de tratament naturist, o cură de vitamine. « Femeia, scrie Colette într-unul din romanele sale, a îmbătrînit atîta vreme cît a rezistat și a întinerit dintr-o dată din clipa în care n-a mai rezistat. »

Uneori, nu dragostea te împinge într-o legătură clandestină. În joc intră mai multe elemente. Cîteodată așezi un amant între tine și soț pentru că presimți că bărbatul-tampon poate, dacă nu să elimine, cel puțin să atenueze tensiunile care îți amenință căsnicia. Motivațiile tale s-au dezvoltat și s-au întrepătruns, așa că ți-e greu, dacă nu imposibil, să mai găsești motivul principal care a stat la temelia hotărîrii tale. Să fi fost dorința de a plăcea? Plictiseala? Principiile după care a fost crescut

soțul tău? Obiceiurile lui? Prietenii? Cumva o trăsătură fizică?

Dorința de a plăcea? Elementar, dragul meu Watson! Un bărbat îți face curte. Îți dai imediat seama dacă privirile și complimentele lui sînt o chestiune de obișnuință sau te place cu adevărat; dacă undeva, în străfundul ființei lui, a vibrat o coardă și începi să-l interesezi mai mult decît orice. Te copleșește cu atenții, nu te slăbește nici o clipă și simți răsunînd în tine un imn de bucurie, o poftă de a face ceva. Porți ochelari fermecați, prin care nu vezi decît ceea ce e frumos pe lume.

Dacă bărbatul se ocupă de pregătirea, de sănătatea ori de interesele tale financiare – adică dacă este profesorul, medicul, avocatul ori bancherul tău –, înseamnă că are asupra ta un ascendent. Iar dacă, pe deasupra, se mai bucură și de o oarecare notorietate, mijloacele tale de apărare se împuținează. Dacă are farmecul actorului tău preferat, frumusețea îl ajută să cîștige timp. Să ne închipuim că are un chip mai puțin atrăgător, dar că îți face avansuri atît de insistente, încît nici una din încercările tale de a-l respinge nu-l descurajează. În ciuda repulsiei pe care i-o arăți, te înconjoară cu o plasă atît de deasă de atenții și îți dă asemenea dovezi de umor și inteligență, desfășoară asemenea comori de duioșie încît, dacă este să-i dăm crezare lui Cocteau, Frumoasa este pînă la urmă cucerită de Bestie. Rezultatul e așadar același, nu s-a schimbat decît factorul timp. Lupta împotriva unei atracții nemărturisite este aventura cea mai captivantă: oare voi ceda? oare voi rezista? Ce luptă eroică!

Foarte virtuoasa doamnă de Tourvel cade în brațele domnului de Valmont. Numai prințesa de Clèves nu-i dăruiește nimic domnului de Nemours, în afară, totuși, de mărturisirea iubirii sale veșnice.

Există femei cu gusturi ciudate. Femei pe care un defect fizic le atrage ca un magnet. Un picior mai scurt, un trup

masiv, obez, diform, păros ca o maimuță ori firav ca o trestie, un chip colțuros ascund, după părerea lor, « plăceri nebănuite. » Altele, atrase de fărădelege, de distrugere, își găsesc plăcerea în relații imposibile. O astfel de femeie, căsătorită cu un membru de vază al burgheziei, se destrăbăla în mod sistematic cu camionagii zdraveni, mirosind a de toate, a sudoare, a unsoare și a cîrnați, bărbați grăbiți, care merg drept la țintă, fără ocolișuri și fără prea multă vorbă. O întîlnire scurtă, aspră, tri-vială, pe marginea autostrăzii, îi permitea femeii să suporte cu ușurință mediul scrobit în care trăia.

Plictiseala? Răzbunarea? Motivație clasică. Bănuiești că soțul tău a avut o aventură, nu ești sigură, dar gîndul te roade și te împiedică să dormi. Așa cum altele iau un somnifer, tu îți iei un amant ca să-ți adormi ciuda și nu mai încerci să afli adevărul. Dimpotrivă, hotărăști dintr-o dată, fără nici o dovadă, că te-a înșelat și că acum sînteți chit. Vina ta și aceea (adevărată ori bănuită) a soțului tău ți se par mai puțin grave. Viața conjugală ți se pare un minunat refugiu. Dorești să-ți consolidezi căsnicia, să pășiți amîndoi iar la unison. Și poate că, asemenea tinerei Lamiel care descoperea dragostea, ai să suspini, la fel de dezamăgită ca eroina lui Stendhal: « Cum, adulterul e doar atît? »
În decembrie 1833, cînd George Sand pleacă în Italia cu Alfred de Musset, pe care-l cunoscuse la o cină cu cîteva luni mai devreme, poetul, în vîrstă de numai douăzeci și doi de ani, umblă după fete tinere. La Veneția, bolnavă, neglijată și furioasă, George Sand își găsește consolarea în brațele medicului care o îngrijește, Pietro Pagello. Musset se întoarce singur la Paris, unde George Sand ajunge abia după patru luni, însoțită de noul ei amant.

O compensare? Îți iubești soțul, recunoști că are multe calități, dar una dintre trăsăturile lui de caracter, una

singură, ți se pare de nesuferit. Așa că ai nevoie de o compensare, ca să-i suporți:

Autoritarismul. Nu poți discuta cu soțul tău, nu poți ridica nici cea mai mică obiecție. El ia toate hotărîrile, atît cele care privesc viața de zi cu zi, cît și cele legate de viitor. Într-o zi, simți nevoia să-i închizi gura.

Zgîrcenia. De fiecare dată cînd cumperi ceva, soțul îți explică vreme de un ceas că ai plătit eticheta, și nu produsul, reclama, și nu rochia de mătase care « nu-ți stă grozav ». Îți strică plăcerea și te face să te simți vinovată. Fiecare cumpărătură se încheie cu un proces care-ți pune nervii la grea încercare. Zgîrcenia soțului tău te scoate atît de tare din sărite încît simți nevoia să cumperi ceva scump de tot, care l-ar ruina.

Lăudăroșenia. Deși nu a absolvit cine știe ce școli înalte, soțul tău este atît de sigur pe sine încît nu scapă nici un prilej să-și arate cunoștințele și să dea sfaturi. Iar tu nu reziști ispitei de a-l surprinde în flagrant delict de ignoranță.

Educația copiilor. Îți înveți copiii să fie politicoși, curați, să mănînce civilizat. De fiecare dată cînd îi dojenești în prezența soțului, acesta spune că nu te pricepi să-i crești și-ți reproșează aspru: « Nu-i pedepsi pentru asemenea fleacuri », « Lasă-i să mănînce ce le place », « Au tot timpul să învețe », « Ar putea să se ducă la culcare mai tîrziu », « Cîteva note proaste nu înseamnă mare lucru ». Sufrageria se transformă în teren de luptă și nu de puține ori pleci de la masă, scoasă din sărite de atîta indulgență. Dorești să inversezi rolurile: să fii nu cea care pedepsește, ci cea care greșește.

Obiceiurile. Dimineața, după ce face duș, soțul tău aruncă prosopul lîngă cadă și nu-și pune niciodată periuța

de dinți la locul ei, în pahar. Nici una din observațiile tale nu i-au schimbat urîtele deprinderi.
Asta nu e tot. Îndrăznește să te acuze că doar te prefaci că ești ordonată: dosești, zice el, obiectele pe care le găsești aruncate ici și colo, dar nu știi niciodată unde le-ai pus. Actele pentru asigurările sociale, cheile de la mașină, ochelarii, ziarul de ieri pe care nu-l terminase de citit nu le găsești decît după ce ai pierdut ore întregi, întorcînd pe dos toate dulapurile și sertarele.
Și încă nu e tot. Soțul tău colecționează recipiente folosite la degustarea vinului, sub pretext că bunicul lui a fost viticultor. O sută optzeci și două de cănițe de argint, unele din secolul al XVI-lea, niște bijuterii care alcătuiesc o adevărată avere, se înșiră în vitrine. E mai mîndru de ele decît de tine și de copii. Colecția îi răpește o groază de timp; merge la licitații, îi hărțuiește pe evaluatori. Urăști grămada aia de fier vechi și tare ai mai vrea s-o arunci la gunoi. Te gîndești însă mai bine și... îi lași lui recipientele, iar tu te alegi cu beția!

Prietenii. Soțul tău se mîndrește că practică tot soiul de activități bărbătești: vînează mistreți, merge la pescuit la 5 dimineața cu Edouard, în loc rămînă în pat, lîngă tine, și să dormiți pînă tîrziu, joacă tenis cu Henri duminica, în loc să te însoțească la tîrgul de obiecte vechi, se duce la golf cu Paul, și nu la plajă cu tine. Fără a mai pomeni de pasiunea pentru mașini, aceste mecanisme infernale și idioate, în fața cărora tropăie de bucurie. Așa că îți găsești și tu un sport favorit: cum să-l lipsești de prezența lui Edouard, Henri sau Paul.

Mai există și alte motivații, mai subtile, pe care nu le descoperi decît după ani și ani sau pe care nu ți-ar conveni să le recunoști, într-atît sînt de ușuratice, neînsemnate, mărunte. Și totuși...
Un cuplu dormea, înlănțuit, cînd deodată, în zori, zgomotul unei motociclete a trezit-o pe soție, care a zărit,

sub sînul ei alb, o mînă umflată, roșie, păroasă ca laba unui urs, care parcă-i răsărise din trup. Ceva monstruos, de care nu știa cum să scape, înnebunită de spaimă. Degetul mare, gros, turtit, cu unghia pătrată, s-a mișcat brusc, iar ea a sărit din pat. Mîna aceea vulgară, grosolană, nu putea fi a soțului ei. O umplea de groază și de silă. Simțea nevoia să fugă.

Un piept neted sau păros, un păr bogat sau rar și subțire, un canin mai lung, o gură mirosind a tutun ori a vin, orice amănunt fizic te poate arunca, fără să-ți dai seama de renghiul pe care ți-l joacă inconștientul, în labirintul întunecat al adulterului, pentru un ceas, o zi, o săptămînă ori un an, fără să-ți dea și firul Ariadnei. Pe scurt: ai căutat o diversiune care să-i șteargă defectele, maniile, cusururile, pata neagră în jurul căreia se cristaliza un puternic sentiment negativ, apropiat de resentiment. Speriată de primejdie, de dușmănia pe care o simțeai crescînd în tine, ți-ai îndreptat atenția în altă parte. Greșeala pe care ai făcut-o cînd ți-ai luat un amant a anulat ori a atenuat cusururile soțului, care nu te mai deranjează și nu ți se mai par o piedică în calea vieții voastre în doi. Dacă Parisul a meritat o liturghie...

Ce semne te trădează?

Azi, infidelă, nu mai ești cea de ieri, încă fidelă. O mulțime de semne te dau de gol.

Mai întîi, amănuntele fizice. Ca o călugăriță care îmbracă rasa, o mamă ce aduce pe lume primul copil ori o femeie care divorțează, ți-ai tăiat părul scurt de tot. Ori ți l-ai vopsit în blond platinat sau negru pană de corb. Înainte nu umblai decît cu pantaloni și pantofi fără toc. Acum porți fustă, ciorapi fini și pantofi cu toc. Sau invers. Te îngrijești mult mai mult ori mult mai puțin, mergi mai des la coafor sau nu mai mergi deloc... Dintr-o dată, începi să te parfumezi, sau nu te mai parfumezi deloc. Sau nu te mai fardezi.

Activități noi, gusturi diferite. De cînd ți-ai pierdut busola, ți-a intrat în cap să-ți iei cît mai repede permisul de conducere, așa că-ți petreci serile învățînd de zor regulile de circulație. Și, să sperăm, regulile de comportare ale femeii adultere. Hotărăști că, la urma urmei, n-ai avut dreptate să nu fii de acord cu cumpărarea unei case de vacanță. Bați drumurile, cutreieri țara – căutînd ceva? Dar ce anume? Echilibrul?

Declari că trebuie să vă mutați: cartierul e prea zgomotos ori prea pustiu, plin de persoane dubioase sau prea liniștite, apartamentul e prea mic, prea mare, prost împărțit, prea întunecos, prea luminos... Urai sportul sau mai precis schiul? Numai imbecilii nu se schimbă, zici. Și umpli casa de pliante cu stațiuni alpine. Îți plăceau filmele la nebunie. Nu mai mergi la cinema, dar îți impui supliciul teatrului de avangardă și al concertelor rock. Erai vegetariană? Acum ești carnivoră. Îți plac mai mult bistrourile decît restaurantele, barurile decît ceainăriile. Păstrezi în fundul sertarului coperta unei cărți vechi, două scoici, un prospect cu Praga, o sticluță goală de parfum, o cutie de chibrituri, un plic gol. Relicve care-ți amintesc de prima întîlnire, de o seară deosebită, de prima escapadă... Participi la demonstrații, te înscrii în comitete, cotizezi la cantinele pentru săraci.

Pe scurt, îți schimbi obiceiurile, gusturile, lecturile. Unele schimbări sînt abia perceptibile, altele evidente. Dacă dorești să nu sară în ochii neatenți – dar nu orbi – ai soțului tău, învață să ții în frîu sentimentele tainice care te frămîntă. Adoptă cît mai puține din obiceiurile amantului și aruncă tot ceea ce te-ar putea da de gol. Nu îngădui amantei s-o trădeze pe soție.

Ce faci dacă soțul află că ai o legătură?

Deși ai păstrat legătura în cel mai mare secret, soțul a descoperit-o. Neplăcuta ipoteză pe care ai luat-o în calcul – nu-i așa? – s-a adeverit, din nefericire. Iată-te într-o mare încurcătură: ce să răspunzi la acuzațiile de

infidelitate, înșelăciune, minciună, pe care ți le aruncă soțul și care îți șuieră pe la urechi ca niște săgeți otrăvite?

Cînd are doar bănuieli. Să presupunem că soțul nu deține dovada materială a ceea ce numește el trădare, iar tu – o legătură fără probleme (există oare așa ceva?) și fără viitor. Cuvintele sînt, într-o măsură mai mare decît căsătoria, o sursă permanentă de conflicte. Îți pune întrebări. Ca să știe mai mult? Ori mai puțin? Numai tu, care-l cunoști, ai și răspunsul.

Să presupunem că soțul tău, ca atîția alții, nu dorește să știe nimic despre această aventură. Faptul că un alt bărbat te-a dorit îi aprinde imaginația. Organismul lui tolerează legătura cu condiția să rămînă la stadiul de abstracțiune. O Idee fără suport real. Nu vrea să cunoască nici numele, nici chipul rivalului său și nici să știe vreun amănunt despre întîlniri. Un amănunt neînsemnat l-ar doborî, ca o otravă. Ar fi o prostie, dacă nu o cruzime, să-i oferi o mărturisire ori căința ta pe tavă. Nu dorește să facă din tine o martiră. Dacă nici unul dintre voi nu se gîndește la ruptură, cum o să te porți?

Poți nega totul. Iar minciunile pe care le înșiri au meritul nemăsurat de a-l dezarma pe partener și de a dezamorsa conflictul. Minciuna bine spusă, în situația ta, poate aduce pacea. Chiar dacă nu-ți poți convinge soțul că i-ai fost fidelă, se va mulțumi cu ceea ce-i spui. Și cu ceea ce-i promiți. Dar oare totul va fi ca înainte? Greu de crezut. Ai cedat dorinței de a avea un amant pentru a umple un gol. Un gol pe care soțul nu-l cunoaște, dar de care este, în parte, vinovat.

Și dacă i-ai spune o jumătate de adevăr, de pildă: « Era gata să te înșel », ca să apeși pe clapele nemulțumirii tale? Și să-i arăți punctul sensibil? Asemenea majorității bărbaților, soțul tău nu este în stare să abordeze subiectul conflictelor afective. Spre deosebire de femei,

pe care problemele psihologice le pasionează, bărbaților nu le place să coboare în adîncurile tulburi ale eului. Găsesc că este o adevărată tortură să-și înfrunte anumite contradicții, să le exprime și să le analizeze cînd e atît de comod să le ocolească.
Raționali, precișii, buni analiști, bărbații se interesează de toate problemele lumii, vorbesc la nesfîrșit despre piețele asiatice, despre astrofizică, despre biochimia moleculară... Focalizați obiectivul asupra unui punct anume al personalității lor și o să vedeți cum se înnegurează, pierd șirul, se refugiază în spatele aparențelor. Nu vor să vadă ce se ascunde sub pietrele de pavaj. Dacă e altceva decît nisip?

Cînd soțul are dovada clară a legăturii tale. Dacă a descoperit legătura, i-ai putea pune niște întrebări pe care el nu vrea și nici nu poate să ți le pună. De exemplu: « De ce m-am culcat cu alt bărbat? De ce ți-am ascuns acest lucru? Vrem să ne salvăm căsnicia? »
Și atunci, poate că are să te întrebe, dacă are simțul echității ori dacă este cel puțin curios: « Cum ai reacționa tu dacă ai afla că am o amantă? » Așteaptă oare să-i dai voie ori măcar să-l îndemni să-ți plătească cu aceeași monedă? Iată-te în încurcătură. Un răspuns cinstit ar suna cam așa: « Aș suferi. M-aș supăra pe tine. Și m-aș gîndi că amîndoi avem o parte de vină. »
Nu ai sentimentul, nu ai chiar dovada, datorită experienței noi prin care ai trecut – iubind doi bărbați deodată, deși, firește, în chip diferit –, că o căsnicie poate rezista unei asemenea lovituri?
Cu condiția să-i acorzi celuilalt un spațiu în care nu ți-e îngăduit să pătrunzi și să te amesteci. Cu condiția ca fiecare dintre voi să-i dea celuilalt o oarecare autonomie și ca nici unul să nu-și dezvăluie măruntele păcate. Ca doi lucrători de la cadastru, care trasează hotarele a două proprietăți, fiecare dintre voi își va desena terenul pe planșetă: « Aici este terenul meu, spațiul meu de

libertate (fiecare pricepe, bineînțeles, că este spațiul de minciună), pe care-l socotesc inalienabil. Acest teren ne aparține amîndurora, așa că trebuie să-l apărăm și să-l păzim. Iată ce nu doresc să știu despre tine. Ce n-aș putea suporta la tine. »

Variațiunea nr. 1: Ai un amant oficial

Cînd o întîlnește Benjamin Constant, doamna de Staël este cea mai celebră femeie din Europa, iar el e un necunoscut, înglodat în datorii de patima jocului.

Doamna de Staël nu este nici pe departe o frumusețe, dar ce spirit! Cîtă vitalitate! Ce inteligență! Și... ce avere! A moștenit-o de la tatăl său, bine cunoscutul bancher Necker, un adevărat geniu, care a reușit în toate: Academia îi acordă un premiu pentru eseuri, Ludovic al XVI-lea îi încredințează finanțele regatului, poporul îi aclamă reformele, iar Revoluția izbucnește după plecarea lui în Elveția natală, de unde contemplă frămîntările lumii. Îi lasă milioanele, ambiția și obiceiurile de tiran – care merg atît de bine împreună – fiicei sale, o forță a naturii, căreia nu-i rezistă nimeni și nimic.

Crescută la școala filozofilor, nesățioasa Germaine a îngropat și morala, și prejudecățile. Îngăduindu-și toate plăcerile pe care muritorii de rînd nu și le pot permite, libertina doamnă își afișează cu aceeași îndrăzneală ideile și amanții: Talleyrand, Narbonne (fiul lui Ludovic al XV-lea), Mathieu de Montmorency, contele Adolphe Ribbing, prințul August al Prusiei, Sismondi, Sabran... Înconjurată de o mulțime de admiratori pe care îi hrănește și-i domesticește, stă la Coppet, nu departe de Geneva, atunci cînd nu cutreieră Europa; în Germania este primită de Goethe și de Schiller; în Rusia, de țar și de Bernadotte. Strălucește în toate domeniile și uimește pe toată lumea.

În 1794, cînd o cunoaște într-un castel, printre mulți alți oaspeți, Benjamin Constant nu reușește să-i trezească doamnei interesul. Într-o noapte, în pană de idei, ia o

doză de laudanum și cere sus și tare să vină la căpătîiul lui « cea pentru care și-a pus capăt vieții ». Scena, deși grotescă, gîdilă vanitatea doamnei de Staël, căreia nu-i displace spectacolul, mai ales cînd îi revine rolul principal. Benjamin Constant devine astfel amant oficial; cu trecerea anilor, pretențioasa Germaine devine din ce în ce mai greu de suportat. « Legat de căruță », el crede, prin cine știe ce calcul curios, că se poate desprinde căsătorindu-se în taină cu Charlotte, « o nemțoaică liniștită ». După un an, în prezența soției, îndrăznește să-i aducă la cunoștință doamnei de Staël căsătoria și să-i spună că totul s-a terminat, ceea ce declanșează o adevărată furtună. Furioasă, doamna de Staël își copleșește-amantul cu vorbe grele și-l silește s-o urmeze. Cu fruntea plecată, înmărmurit el însuși de propria-i slăbiciune, Benjamin urcă în trăsură și cutează s-o întrebe: « Și Charlotte? » « Să se ducă dracului! » strigă Germaine.
La patruzeci de ani, doamna de Staël își trăiește ultima dragoste: a pus ochii pe un ofițer foarte tînăr și foarte chipeș, John de Rocca, de la care va avea curînd un fiu. Ceea ce nu înseamnă că nu-i cere lui Benjamin să rămînă supusul ei. Nu e femeie de lăsat. Ce mai rămîne din furtunoasa lor legătură? Doar scene, resentimente, oboseală și o datorie, o datorie enormă, de patruzeci de mii de franci, pe care Benjamin i-a pierdut la joc și nu are cum să-i înapoieze. Datoria, amintirea a ceea ce a fost ori teama de suferința despărțirii îi ține încă împreună. În 1806, cu doi ani înainte de ruptura definitivă, Benjamin Constant analizează, într-un roman nesfîrșit, *Adolphe*, mecanismele subtile care hrănesc și omoară « o relație îngrozitoare, între un bărbat care nu mai iubește și o femeie care nu vrea să nu mai fie iubită ». Totul se încheie cu un roman.

Fiica spirituală a doamnei de Staël este Aurore Dupin, baroana Dudevant, mai cunoscută sub pseudonimul literar de George Sand. La o distanță de numai cîțiva ani,

conacul de la Nohant devine replica celui de la Coppet. Se adună aici spirite scînteietoare, vin deodată ori pe rînd amanți celebri, ca Jules Sandeau, Chopin, Musset, Delacroix, afișați cu aceeași netulburată insolență.
Aceste două femei și mai tîrziu Lou Andreas-Salomé sînt de-a dreptul îmbătate de parfumul scandalului. Fiind toate trei scriitoare, sînt mereu în căutare de iubiri înflăcărate, care să le inspire romanele. Dragostea și scrisul, strîns împletite, alcătuiesc una și aceeași experiență. Un amant, o intrigă, o carte. Bărbații care trec prin viața lor, toți cu calități extraordinare, le aduc ceea ce prețuiesc ele cel mai mult: ascuțimea minții, stilul, spontaneitatea, tensiunea și curajul de a coborî în străfundurile cele mai întunecate ale eului.

Dar femeile din zilele noastre? Sînt ele amatoare de scandaluri și de taine? De taine, fără îndoială. Puține sînt femeile căsătorite care îndrăznesc să aibă un amant oficial la domiciliu. Cele care o fac nu riscă nimic. Averea personală sau poziția socială le îngăduie să-și folosească privilegiile. Precum femeile celebre care aveau saloane, își împodobesc suita cu un amant, ca și cum și-ar adăuga la toaletă o bijuterie nouă.
Doamna X cunoaște la un spectacol de gală, la Operă, un tînăr frumos, cu nume sonor și, pe deasupra, celibatar; atrasă de toate aceste calități, și-l face amant oficial. Doamna aparține unei familii pe cît de riguroase în privința legii, pe atît de liberale în privința moravurilor. A primit de la tatăl ei un portofoliu de acțiuni atît de gros încît nu trăiește ca muritorii de rînd. Prin urmare, își primește amantul acasă. De față cu soțul, cu copiii și cu prietenii. Cu excepția copiilor, care nu-și ascund ciuda, toți se poartă ca și cum n-ar ști nimic despre această relație. Nimănui nu-i trece prin cap să-i plîngă de milă soțului ori să-l ia peste picior. Acesta se poartă cu tînărul, în public, deosebit de amabil. Îi vorbește fără urmă de ironie. Totul este atît de firesc încît și cei

mai sceptici se lasă păcăliți. Și dacă tînărul nu este, totuși, decît un prieten? Apare mereu la cină, îi însoțește peste tot, și în călătorie. Este un obișnuit al casei, unde vine o mulțime de lume, are aici camera lui. Soțului nu i se cunoaște nici o legătură. Poate doar niscai aventuri de o noapte.
Trec anii. Amantul și cuplul sînt tot împreună, mai uniți ca niciodată. Nimeni nu se mai miră. Copiii au crescut și ciuda lor s-a mai domolit. Mai izbucnesc uneori certuri între amanți, dar niciodată între soț și soție. Într-o bună zi, dramă: doamna X află că amantul ei are o amantă, care așteaptă un copil și cu care e pe punctul să se căsătorească. Amanții se despart, aruncîndu-și vorbe grele. Îndată după nașterea copilului, doamna X se arată dornică să-i fie nașă; își recuperează amantul, care se întoarce în preajma cuplului. Fără soție. Aceasta, urmînd exemplul soțului rivalei sale, acceptă să-l împartă, sperînd că nu pentru totdeauna. Se bizuie, și are dreptate, pe faptul că este tînără, pe darul neprețuit al celor douăzeci de ani.
Cele două căsnicii continuă să funcționeze în acest mod aparte. Treptat, relațiile s-au transformat în dependență. Fiecare este drogul celuilalt. Drogul, sentimentele, resentimentele, obișnuința și vanitatea s-au împletit atît de strîns, încît nimeni nu mai știe exact ce simte, dacă într-adevăr iubește sau pur și simplu nu vrea să-și schimbe obiceiurile.

Alt caz. Sîntem pe o plajă, în Corsica. Doamna Y zărește la cîțiva pași de ea un tînăr ieșind din apă. Cu cămașa sfîșiată și umărul plin de sînge, împinge spre țărm velierul cu catargul rupt de furtună. Frumos ca zeul mărilor, ursit să aibă toate calitățile. Pictează, scrie, cîntă, are o minte scînteietoare. Doamna se îndrăgostește atît de tare încît uită să mai fie prudentă. Își părăsește, fără părere de rău, soțul și copiii. Se dedică întru totul carierei amantului, care a luat premiul întîi la un concurs

de vioară și este student la Conservatorul din Paris. Se ocupă de organizarea concertelor, a turneelor, de serviciul de presă, de tot ce presupune o carieră. Organizează petreceri extraordinare, la care invită personalități de vază ale vieții politice și financiare, precum și staruri de cinema. Nu știe cum să-l mai răsfețe, ca să-și alunge gîndul că este cu cîțiva ani mai în vîrstă decît el. Singurul ei dușman, își zice ea, este tinerețea amantului.
Vara, copiii vin la ea, în Corsica. Fata crește. Împlinește șaisprezece ani, e frumoasă foc și are o singură dorință: să-și răzbune tatăl. Electra otrăvește viața multor familii. Așa că se folosește de toate armele: îl asaltează pe tînăr și-i ia mințile.
Mama și-a trimis amantul la plimbare și s-a întors la domiciliul conjugal. S-a retras cu totul din viața mondenă și s-a refugiat în budism. Apoi în boală.

Variațiunea nr. 2: Ești mai în vîrstă decît amantul tău

Prima ipoteză: întocmai ca asigurările sociale, amantul știe ziua, luna și mai ales anul în care te-ai născut. Faptul că ai venit pe lume cu mult înaintea lui nu-l deranjează cîtuși de puțin. Nu se încurcă în prejudecăți, iar amorul-propriu nu-i este rănit. Te place așa cum ești. Firește, nu ești decît amanta lui, clandestină și provizorie, vă leagă doar plăcerea, a lui și a ta. Poate că nu i-a trecut niciodată prin minte să se însoare cu tine!
Prin urmare, spre deosebire de 99 % dintre femei, ai jucat cinstit, curioasă să vezi cum reacționează galantul tînăr. Într-o zi, cînd v-ați întîlnit, te-ai uitat drept în ochii lui și ai spus răspicat: « Sînt cu nouă ani mai mare decît tine. » Ai citit atunci pe chipul lui mirarea... și încîntarea. Există nenumărate cupluri, legitime și nelegitime, în care femeia este mai în vîrstă, dar asta nu le împiedică să se înțeleagă de minune.
Colette, din nou Colette, dar cum s-o ocolești cînd te arunci în lumea scandalului? Colette, așadar, are patru-

zeci și șapte de ani cînd îl seduce pe fiul său vitreg, de numai șaptesprezece ani! O face cu mare plăcere, scrie un roman de o mare frumusețe, *Le Blé en herbe*, și mai are și uriașa satisfacție de a se fi răzbunat pe un soț din cale-afară de ușuratic!

Să ne închipuim însă că, aflînd cîți ani ai, amantul este năucit, tulburat, ba face și prostia să bîiguie: « Glumești, nu? Nu-mi face mie una ca asta! » Femeie liberă și sigură pe tine însăți, nu vrei să minți și să joci teatru, așa că-l trimiți la plimbare. Pînă la urmă, n-ai pierdut decît un amant, un amant care nu-ți plăcea decît pe jumătate. Ai simțit că nu era un bărbat adevărat, că nu se putea dezbăra de clișee și de locuri comune. Ai prevăzut deznodămîntul și ți-ai spus, ca să-ți ascunzi dezamăgirea: « Călătorie sprîncenată! »

A doua ipoteză: amantul nu știe decît ziua și data nașterii, dar nu și anul. Te crede – ce omagiu adus frumuseții tale! – de vîrsta lui, dacă nu chiar mai tînără. Oricum, nu te-a întrebat niciodată nimic despre asta, iar tu, cu toate că știai că se înșală, n-ai făcut nimic ca să-l lămurești. Taina te apasă și te silește să te controlezi la fiecare pas: ești cu zece ani mai mare, iar reperele tale culturale și istorice nu sînt aceleași cu ale lui. La douăzeci de ani, fredonai melodiile lui Michel Polnareff, iar el pe ale lui Alain Souchon. Trebuie să cîntărești cu grijă ce ai de gînd să spui, să eviți aluziile la anumite lucruri, la prieteniile ori călătoriile care ți-ar trăda vîrsta.

O ambiguitate, o jumătate de minciună care totuși are un farmec: îți îngăduie să-ți păstrezi libertatea. Cînd amantul îți șoptește la ureche vorbe dulci, care te-ar putea lega de el mai mult decît dorești, ori cînd părerile lui politice te scot din sărite, pe scurt, cînd îți simți amenințată independența, te gîndești: « Și dacă i-aș spune cîți ani am? » Ai o armă, un scut care te apără. Puterea de a-i da în orice clipă o lovitură care l-ar putea îndepărta

îți oferă o ieșire onorabilă. Minciuna înseamnă libertate. Folosește-o fără scrupule.

Apoi, mai încerci un sentiment – destul de amestecat, s-o recunoaștem – și anume că, mințindu-ți amantul, îți minți mai puțin soțul. Sau, cel puțin, îi pui pe picior de egalitate: fiecare cu partea lui de adevăr și de minciună. Amantul nu este privilegiat. Dacă ar ști adevărul, ar fi și el doborît.

Variațiunea nr. 3: Nu ai un amant, ci o amantă

Ți-ai descoperit înclinațiile homosexuale, pe care ai tot încercat să le înăbuși, după căsătorie. Pentru prima oară, iubești o femeie, deși ai un soț și copii.

Atîta timp cît nu-ți afișezi relațiile amoroase, îți poți întîlni amanta pe față, fără să fie nevoie să te ascunzi. Pentru cei din jur, femeia de lîngă tine nu poate fi decît prietena ta cea mai bună. Situația este mult mai simplă decît dacă ai avea un amant. Triunghiul poate merge mai departe atîta vreme cît fiecare dintre cei trei acceptă acest gen de relație. Fie soțul tău nu știe nimic despre natura relației tale extraconjugale, iar viața cuplului nu este cu nimic tulburată. Fie o bănuiește, dar o tolerează, pentru că nu vă pune în pericol căsnicia. Poate că îi și satisface una din fantasmele favorite: să iubească două femei care se iubesc și-l iubesc.

Cea care ți-e amantă, și care a stabilit relații cordiale cu soțul tău, consimte să te împartă cu el. Nu-ți cere să-l părăsești, după cum nici tu nu dorești să te desparți de el, fiecare dintre voi socotind că unitatea familiei nu trebuie să aibă de suferit. Se poate chiar întîmpla ca toți trei să găsiți un anumit farmec în această relație complexă sau ambiguă.

O femeie se socotește rănită de moarte dacă soțul ei întreține relații homosexuale, dar un bărbat se împacă mai lesne cu cele ale soției sale, cu condiția ca relațiile dintre ei doi să-și urmeze cursul. Se poate totuși întîmpla ca

bărbatul, care are instincte posesive, să fie gelos pe femeia de care te simți îndrăgostită. Faptul că te știe fericită lîngă altcineva i-ar putea pune virilitatea la îndoială, ceea ce i se pare de nesuportat.

Domnul Z a fost atît de tulburat cînd a descoperit relațiile homosexuale ale soției, încît s-a mutat dincolo de ocean, neputînd suporta gîndul că are o rivală, și încă fericită. După cîteva săptămîni a cunoscut o femeie, zdruncinată de un recent divorț. A consolat-o atît de bine încît s-au căsătorit foarte repede, deși el abia divorțase.

Da, unii bărbați își părăsesc soțiile de teamă să nu fie ei cei părăsiți. Complexul abandonului îi împinge să facă ei prima mișcare, să-i provoace partenerei suferința de care le este teamă. Părăsesc o soție pe care o iubesc și care nu are de gînd să-i părăsească: « Plec, ar trebui ei să spună, pentru că mă tem să nu pleci tu și să nu mă lași singur. »

În general, femeia, obișnuită să trăiască în cuibul conjugal, mai ales dacă are și copii, nu se mută împreună cu amanta. Se poate recăsători (ceea ce a și făcut doamna Z), continuînd să întrețină în taină relații homosexuale. Și chiar poate găsi o oarecare stabilitate în această dublă dependență.

Colette, care era o femeie cum nu se poate mai liberă, a avut mai multe amante și trei soți. Vita Sackville-West nu și-a părăsit soțul, în ciuda pasiunilor ei violente, mai cu seamă cea pentru Violet Trefusis.

În zilele noastre, nu motivele economice le fac pe femei să rămînă alături de soții lor, ci o afecțiune bazată pe afinități profunde. Ce faci dacă descoperi, într-un tîrziu, că pornirile sexuale ți s-au schimbat într-atît încît nu mai poți trăi alături de soț? Gîndește-te, înainte de divorța și a porni pe un drum cu totul nou, ce se va întîmpla cu copiii. Vor suporta, fără probleme, două mame? Iar tu îți vei putea schimba complet viața, fără nici o suferință? Nu lua nici o hotărîre înainte de a

consulta un psiholog și înainte de a-ți clarifica sentimentele. Și, mai ales, încearcă să-i dai timpului ceva timp.

Variațiunea nr. 4: Amantul tău este homosexual

Ai cunoscut un bărbat care este exact opusul masculului cuceritor: rafinat, sensibil, rezervat, se poartă tandru cu femeile, deci tocmai pe gustul tău. Mereu cu el în gînd, faci deja proiecte și țeși o minunată idilă. Nu ți-a atras atenția nimic din gesturile lui efeminate. Este adevărat că delicatul bărbat este mereu în preajma femeilor, mai tinere și mai puțin tinere, ceea ce corespunde ideii romantice pe care ți-o faci despre poeți sau artiști.

Devine amantul tău; la început timid, apoi din ce în ce mai rezervat. Într-un tîrziu, își face curaj și-ți vorbește pe nerăsuflate de cîțiva scriitori care-ți plac: Gide, Oscar Wilde, Jean Genet. Ești entuziasmată și încîntată să descoperi că aveți atîtea afinități literare. Aluziile lui, deși directe, nu-ți pot sparge carapacea, așa că îți aruncă în față, ca pe o grenadă, mărturisirea: e homosexual.

Năucită, crezi că este vorba de o glumă proastă: doar e în pat, gol, alături de tine. Îți răspunde că Gide, pe care îl folosește ca pe o scrisoare de acreditare, era căsătorit; ba chiar și-a înșelat soția cu Elisabeth Van Rysselberghe, cu care a avut o fiică. Iubitul tău știe pe dinafară viața anumitor persoane ilustre. Banala mărturisire a unui fiu al secolului sapă între voi o prăpastie adîncă. Te simți ca după o rușinoasă înfrîngere.

În loc să rîzi și să-l alungi pe amantul echivoc din patul în care nu avea ce căuta, îți făgăduiești în sinea ta nu să-l mîntui, pentru că mîntuirea lui nu e treaba ta, ci să-l supui. Timp de cîteva zile, îți desfășori toată gama scînteietoare de farmece și încerci iluzia voluptuoasă că ai învins natura. Dar, vai! de trei ori vai, izbînda este de scurtă durată. Trebuie să te întorci cu picioarele pe

pămînt, fiindcă te-ai păcălit, un bărbat efeminat nu e totuna cu un homosexual; amantul tău a încercat doar să nu te dezamăgească. Atît și nimic mai mult. Dacă nu renunți și te încăpățînezi să alergi după ceva ce nu poți avea, riști să te lași în voia resentimentelor ori să cauți o răzbunare josnică.

Ascultă mai bine ce spune cuplul Gide.

Madeleine: « Cînd m-am trezit singură în casa goală, ți-am ars scrisorile, din dorința de a face ceva, orice. »

André: « O, știu prea bine că a suferit cumplit cînd am plecat cu Marc [Allégret]; dar oare trebuia neapărat să se răzbune pe trecut? Vreme de mai bine de treizeci de ani, îi dăruisem (și îi mai dăruiam) tot ce era mai bun în mine, zi de zi, după fiecare plecare, cît de scurtă. Mă simt, dintr-o dată, fără căpătîi. Nu mai am chef de nimic. Mi-aș fi luat zilele fără părere de rău. »

Madeleine înțelesese că scrisorile soțului erau destinate nu atît ei, cît posterității. Erau niște exerciții literare care-i îngăduiau scriitorului să-și cizeleze talentul. Cum altfel și-ar fi putut alina ea suferința, decît lovind exact acolo unde știa că are să-l doară cel mai tare? Încercarea de a-i impune celuilalt un lucru cu care firea sa nu se împacă este întotdeauna sortită eșecului.

Cercul Femeilor Infidele

Să ne închipuim că o femeie s-a apucat să întemeieze un Cerc al Femeilor Infidele, pe scurt CFI, care să adune laolaltă, asemenea unei bănci de date, poveștile despre iubirile lor vinovate.

Suma acestor informații ne-ar ajuta, fără îndoială, să răspundem la o mulțime de întrebări:

- Ce anume, în afară de atracția fizică, le face pe femei să încalce ordinea conjugală?

- Ce anume caută femeile într-o legătură clandestină și ce doresc ele să păstreze?

- De ce plăceri și de ce dezamăgiri au parte?

- Le pare rău? Au remușcări?

– Își aduc aminte de amanți? Îi revăd? Păstrează legătura cu vreunul dintre ei? Își amintesc cu plăcere de aceste legături? Sau le îngroapă în uitare?

– Care dintre cei doi este mai lesne de înșelat: amantul ori soțul?

– Ce înseamnă un amant bun? Și prin ce se deosebește un amant bun de un soț bun?

– După primul amant urmează neapărat un al doilea?

– Căsătoria Femeilor Infidele a avut de suferit de pe urma unei legături? S-a terminat cumva cu un divorț?

– Au fost discrete ori le-au spus soților, într-o bună zi, că le-au fost infidele? Și de ce anume? Ca să-i silească să-și mărturisească și ei infidelitățile? Ca să aducă un strop de «altceva» în rutina conjugală?

– Care este părerea lor despre femeile fidele? Dar despre bărbații fideli? Dacă există o asemenea categorie, cît este ea de numeroasă?

– Dacă ar fi s-o ia de la capăt, ar face același lucru? Ar alege căsătoria sau uniunea liberă?

Dragi cititoare, dacă doriți să vă aduceți contribuția anonimă ori semnată la clarificarea subiectului, scrieți-ne fără întîrziere.

Ești soțul

« Nevastă-mea are un amant. De cîteva luni. »

Nu-ți vine a crede și repeți întruna aceste cuvinte fără să le poți pricepe și fără să le pătrunzi pînă la capăt logica dementă.

« Soția mea, mama copiilor mei, vinovată de adulter! »

Prăbușit, folosești un termen dispărut din vocabularul obișnuit și pe care nici măcar juriștii nu-l mai pomenesc de cînd adulterul nu mai este un delict. « Soția mea, ființa pe care o iubesc cel mai mult pe lume, stîlpul pe care mi-am înălțat templul, mă înșală și își bate joc de mine. Sînt îngrozit de atîta perfidie. »

Prima ipoteză: Nu ți-ai înșelat niciodată soția

Să ne imaginăm că dragostea, convingerile religioase, firea te-au ferit de orice abatere.

Descoperirea. Prin urmare, cînd afli că soția te înșală, încerci un sentiment de dezastru total. Ești atît de consternat, încît ceea ce a făcut ți se pare aproape insuportabil. Cum să atenuezi undele de șoc care te zguduie pînă-în străfundurile ființei?

Măsura de urgență, primul ajutor în caz de furie oarbă, este un exercițiu fizic dur și violent. Aleargă o sută-două de metri, pînă ți se taie respirația. Sau, dacă nu te simți în stare să ieși din casă, fă box, lovește canapeaua, pernele, tot ce-ți cade sub mînă, cu condiția să nu fie nici ciment, nici oțel, nici sticlă. Sau bea un whisky dublu; focul alcoolului are să stingă focul geloziei. După ce s-a curățat de venin, adrenalină și alți hormoni, mintea este din nou în stare să judece și să pună ideile în ordine.

Nu încerca, Doamne ferește, să ai vreo explicație cu Vinovata atîta vreme cît ești tulburat de resentimente. Dacă ești acasă în clipa aflării cumplitei știri, și mai ales dacă este și ea acasă, fii deștept și pleacă imediat, trîntește ușa fără să pui nici o întrebare și fără să faci nici un gest violent. Mulțumește-te cu trîntitul ușii, gest cam teatral, ce-i drept, dar salvator.

Trîntești așadar ușa și dispari pentru cîteva ceasuri, poate chiar pînă dimineață. O lași singură, zdrobită, pradă celor mai negre gînduri. Descoperirea făcută te ia oarecum prin surprindere: nu te-ai gîndit niciodată la o astfel de posibilitate? Se potrivește oare morala ta riguroasă cu moravurile liberale ale sfîrșitului de veac? După cît se pare, soția ta nu este chiar atît de intransigentă. Ce faci, o pui la zid? De ce să se supună principiilor tale de vreme ce nu le împărtășește?

Dar tu, tu ți-ai înăbușit întotdeauna dorințele care te-au încercat, în numele unor valori înalte, precum

fidelitatea, cinstea, loialitatea? Nu cumva ești virtuos fără nici un merit? Dacă nu ești în stare să te abați din drum, s-o iei pe căi mai puțin umblate, n-ai de ce să fii mîndru de deplina ta fidelitate. E în firea ta, ține de aplecarea ta pentru ordine, pentru drumul neted și drept. Pe urmă – aici ai să sari în sus de indignare –, se prea poate ca fidelitatea ta să fie pur și simplu de natură neurochimică. Se știe că prezența aceluiași partener determină, în creierul unor indivizi, producerea unui anumit tip de substanțe tranchilizante, numite endorfine. Dorința revine în prezența aceleiași persoane pentru că subiectul așteaptă aceeași recompensă, adică liniștirea. În schimb, alți indivizi, robi ai dorinței, sînt mereu în căutare de surse noi, care să le declanșeze în creier descărcările de substanțe euforizante, asemănătoare amfetaminelor, printre care binecunoscuta FEA (feniletilamină).

N-ai cum s-o condamni pe cea care gustă plăcerea jocului, doar pentru că nu ți-e dat să-i cunoști beția înrobitoare. Firește, soția te-a mințit. Iar ție ți-e ciudă că te-ai lăsat păcălit. Așa că-ți plîngi de milă: « Cum să-mi închipui că ochii aceia limpezi, sinceri, chipul pe care-l vedeam în fiecare zi ascundeau atîtea minciuni? »

Dar cum să-ți spună ceva ce nu erai în stare să auzi? Nu cumva, din pricina intoleranței, erai surd la orice chemare? Dar dacă s-a hotărît să mintă ca să te ocrotească, să te scutească de suferință? Încredințată fiind că nu te poate clinti, s-a dovedit o bună tacticiană, pentru că ți-a respectat poziția. Cum și-a respectat-o și pe a ei. Într-o zi, Henric al IV-lea s-a dus să-și vadă amanta, strălucitoarea Gabrielle d'Estrées. Pe cînd stăteau de vorbă, Henric se îndopa cu fructe glasate, care le plăceau amîndurora la nebunie. La un moment dat, a căzut de pe tavă o felie de gutuie. Henric s-a aplecat s-o ia și a zărit sub pat o pereche de cizme. A aruncat felia de gutuie sub pat, zicînd: « La urma urmei, toată lumea trebuie să trăiască! »

Anecdota nu te face nici măcar să zîmbești. Încearcă să-ți închipui scena: regele îl descoperă pe amant, dar nu se simte ofensat, ba mai mult, îi și dă ceva de pomană. Nu-i acordă privilegiul de a se simți jignit, ci îl pune la zid pe necioplitul pitit sub pat, la picioarele sale, într-o poziție atît de înjositore, și, cu o vorbă de spirit, îi spulberă cariera. Un burghez, în locul lui, s-ar fi mîniat și s-ar fi făcut de rîs.
Amantul este sortit să se ascundă și să fie ascuns, pentru că nu are voie să iubească și să fie iubit în văzul lumii. În acest rol, destul de ingrat, pe care e silit să și-l asume, nu va fi ferit nici de ridicol, nici de situații umilitoare.
Bineînțeles, soția ta a iubit pe altcineva, fără să sufle un cuvînt. Înainte s-o judeci, încearcă s-o înțelegi.
În ultimele luni, n-ai observat nimic deosebit în purtarea ei față de tine. Sentimentele, grija față de tine au fost aceleași. N-a pomenit de despărțire și n-a căpătat alte obiceiuri: nu s-a dus să se culce în altă cameră și nici nu ți-a propus să vă faceți uneori program separat. Nu ți se pare purtarea ei destul de limpede? Soția ta nu are de gînd să tulbure viața voastră comună. Dorește să trăiască mai departe alături de tine.
Și totuși, iubește pe altcineva. De ce ți se pare cu neputință? Nu poți spune că i-ai îndeplinit, de-a lungul anilor, toate dorințele și că te-ai îngrijit de toate nevoile ei. Iată că ea a avut nevoie de afecțiune, de o iluzie nouă, pe care să se poată sprijini. Legătura ei nu afectează cîtuși de puțin dragostea față de tine. Este un spațiu aparte, un teritoriu numai al ei, care îi aparține pe de-a-ntregul. Părticica ei nevăzută, necunoscută.

Ești dezorientat și cauți pe cineva care să te asculte, lîngă care să găsești puțină mîngîiere. Alergi la cea mai bună prietenă a soției tale, care, ești încredințat, îi cunoaște secretul și îi ascultă confidențele. Te primește cu mare înțelegere, impresionată de chipul tău răvășit și

de glasul întretăiat. Spre marea ta mirare, prima întrebare o pune ea. Te întreabă dacă-ți iubești nevasta. Nu-ți crezi urechilor. Și totuși, ai auzit bine: « O iubești? » « Nu asta e problema », răspunzi tu, uluit de răsturnarea rolurilor. « Ba tocmai asta e problema », insistă buna ei prietenă.

Cum îți poate oare pune la îndoială sentimentele, cînd tu ești acela care are toate motivele să se îndoiască de sentimentele ființei care te-a trădat? Buimăcit, spui, oarecum fără voie, că da. « Atunci, dacă o iubești, de ce te mai frămînți? », întreabă ea, liniștită. Apoi îți explică, precum profesorul unui școlar, că imaginea pe care ți-ai făcut-o tu despre soția ta nu se potrivește cu realitatea. Ai înzestrat-o cu toate calitățile pe care, în mintea ta, ar trebui să le aibă o soție, fără să te întrebi dacă le avea într-adevăr ori dacă dorea să le dobîndească. Poate că nici nu dorea. Există în orice o zonă necunoscută, o « gaură neagră » pe care n-o bănuim și unde nu putem pătrunde.

Îți mai spune că soția ta i-a mărturisit că ești prea conformist, prea serios, ai principii prea rigide, de la care nu te abați niciodată. Și că într-o zi a simțit că trebuie neapărat să-și coloreze viața cu un pic de fantezie. Să-ți încalce regulile. A fost o nevoie imperioasă și nicidecum un capriciu.

Îți arată o carte: *Focul* de Anaïs Nin, pe care tocmai a terminat-o de citit. Din cele treizeci și cinci de mii de pagini ale tulburătorului ei *Jurnal*, autoarea eliminase ceea ce discreția și convenințele îi interziseseră să dea publicității. Vălul a fost smuls și avem azi acces la pagini și adevăruri altădată cenzurate. Aflăm astfel că Anaïs, căsătorită cu foarte respectabilul Hugh Guiler, avea două legături: cu scriitorul Henry Miller și cu psihanalistul ei Otto Rank, care nu știau că împart aceeași amantă. Anaïs Nin îi iubea pe toți trei, care și ei o iubeau, iar ea se simțea minunat. Ca orice bună romancieră, gusta din plin beția acestei puteri, manipula, mistifica personajele,

clădea minciuni, urzea intrigi, făcea din fiecare zi trăită un capitol de roman.
Ești de-a dreptul scandalizat și scoți un strigăt de ușurare: « Dar nevastă-mea nu e romancieră! », așa că prietena nu mai îndrăznește să adauge că Anaïs avea relații foarte apropiate cu June, soția lui Miller, apoi cu un foarte chipeș spaniol, Gonzalo Moré. Și că singurul bărbat pe care l-a iubit nebunește, pînă la moarte, a fost... Nu, nici azi nu ești în stare să suporți povestea unei iubiri incestuoase.
Îngrozit de atîta imoralitate, îi tai vorba interlocutoarei: n-ai venit să asculți o lecție de psihologie ori de literatură, vrei doar să știi cine este amantul soției tale. Nu cutezi să pui întrebarea care-ți arde buzele: « Unde l-a cunoscut? Cine este? » Numai cînd te gîndești la el, te simți sfîșiat de gelozie. Nu mai vrei să știi nimic. Iar prietena nu are de gînd să-ți spună, ca să nu te rănească.
« Cu cine trăiește ea? », te întreabă deodată. Și fiindcă nu înțelegi întrebarea, caută să te lămurească: « Cu tine sau cu el? Pe cine iubește în văzul lumii? Cu cine împarte totul, sau aproape totul? Pe cine ascunde, pe cine nu vede decît din cînd în cînd? » Îți spune că soția ta nu caută motiv de divorț. Și că dorește să trăiască mai departe alături de tine dacă o iubești îndeajuns ca să ștergi totul cu buretele.

Întors acasă, oarecum potolit, te simți în stare să ai cu Vinovata o discuție legată nu de trecut și plină de reproșuri, ci de viitor și de planuri comune. Cum se va purta de-acum încolo fiecare dintre voi?
Ca să ai conștiința împăcată, n-ai s-o întrebi nimic despre amantul ei, despre locurile de întîlnire, despre felul în care s-au despărțit. N-ai să te poți stăpîni – nimeni nu poate – și ai să folosești un ton ironic, ceea ce o va irita, și pe bună dreptate: amantul pe care-l sacrifică pentru tine, pe care-l jertfește pe altarul conjugal nu

i-a fost niciodată mai drag ca acum, cînd îl pierde. Dorul după ce-a fost nu s-a stins încă. Depinde de tine ca pasărea phoenix să nu renască din cenușă.

Recucerirea Vinovatei. Stă în puterile tale să-ți recucerești soția, deși iubește pe altul. Din banalul și unicul motiv că orice relație amoroasă este instabilă și reversibilă. O neînțelegere între soția ta și amant ori o dezamăgire sînt de-ajuns ca să-ți recapeți locul în inima ei. Numai că trebuie să ai o strategie: învață să simulezi, să te prefaci la momentul potrivit nepăsător sau pătimaș.

Cu condiția, esențială, să dai uitării relația clandestină a soției tale și să-ți schimbi comportarea. Fii vesel, detașat, imprevizibil, întocmai ca amantul ei. Nu-i cere nimic. Oferă-i perspectiva unei vieți noi. Cum ea nu este îndrăgostită de bărbatul cu care te-a înșelat (dacă ar fi fost, ar fi divorțat), ai nevoie de toate resursele minții tale. Ca să-i trezești curiozitatea, interesul, ca s-o poți din nou seduce. Așa cum ai făcut-o altădată. Trebuie s-o îndepărtezi de celălalt și s-o recîștigi.

Greul începe abia după ce ai recucerit-o: ești în stare să rămîi sincer și generos, așa cum ai încercat să fii? Dacă obosești și te oprești să-ți tragi sufletul, dacă ești sătul de noul tău rol și socotești că soția ta trebuie să-și ispășească păcatul și să oblojească rănile pe care ți le-a făcut, ai să fii de două ori dezamăgit și te-ai putea chiar trezi în pragul unei rupturi.

Soția ta te vrea așa cum ai fost cînd ai încercat s-o recucerești. Noua ta identitate, calitățile pe care le-ai dovedit și pe care ea le crede adevărate au impresionat-o atît de tare, încît s-a întors la tine. Dacă îți reiei pe urmă vechile obiceiuri, nu te va ierta, pentru că se va simți păcălită: se va gîndi, pe drept cuvînt, că te-ai luptat nu ca să-i recapeți dragostea, ci pentru plăcerea răutăcioasă de a o smulge din brațele celuilalt, care o iubea și pe care-l iubea și ea. Ca să-ți satisfaci vanitatea. Are să-ți reproșeze că n-ai vrut să te simți înfrînt

sau că ai dorit să-ți iei toate măsurile ca să nu te trezești singur și părăsit.
Există o mulțime de bărbați și de femei care nu suportă gîndul că ar putea fi părăsiți. Orgoliul rănit le dă puterea de a-și folosi tot farmecul pentru a-și duce partenerul, cu funia de gît, spre amara căință. Doresc cu tot dinadinsul să-și vadă victima în genunchi și s-o audă implorînd: « Îmi pare rău că te-am făcut să suferi, ce să fac ca să mă ierți? » Inventează atunci pedepse cumplite pentru ispășirea păcatului de necredință și își savurează răzbunarea; cei ce suferă de complexul părăsirii își împing apoi partenerul în groapa care se căsca mai-nainte la picioarele lor. « Ai vrut să mă părăsești, dar acum te părăsesc eu, ce zici de asta? » După care o iau de la capăt, întinerițiți cu zece ani.
Nu puține sînt cuplurile care, deși au fost de mai multe ori în pragul divorțului, rămîn împreună pînă la sfîrșitul vieții. Ruptura li se pare ceva mult mai rău decît certurile zilnice. Lise și Marcel Jouhandeau sînt cel mai bun exemplu.
Alții au divorțat, apoi s-au recăsătorit. Aleksandr Soljenițîn a cunoscut-o pe prima sa soție în 1936. S-au căsătorit în 1940. După cîțiva ani au divorțat, apoi s-au recăsătorit, în 1956, ca să divorțeze iarăși în 1972.
Ceea ce dovedește că relațiile din cadrul unui cuplu trec nu doar de la dragoste la ură, ci și de la ură la dragoste.

În încheiere, iată cîteva sfaturi care-ți pot salva căsnicia:

Nu-i reproșa niciodată Vinovatei ceea ce a făcut. Nu adopta un ton batjocoritor sau lipsit de respect, pe motiv că a greșit și nu mai este vrednică de stimă. Atmosfera ar putea deveni irespirabilă.

Nu te răzbuna. Există bărbați care, neputînd să treacă peste faptul că o femeie l-a preferat pe altul, încearcă să-și vindece rana făcînd curte pe față tuturor femeilor

întîlnite, mai cu seamă prietenelor soției și în prezența acesteia, ca nu cumva ea să nu bage de seamă. Nu există purtare mai mîrșavă.

Nu fi meschin. Oferă-i soției flori și cadouri ca de obicei. Nu mai scumpe (nu trebuie s-o răsplătești pentru că rămîne alături de tine), dar nici meschine.

Fii la fel de grijuliu și de politicos. Ca de obicei, deschide-i portiera mașinii, ia-i din mînă pachetele, cumpără-i ultima carte a autorului favorit, repară-i calculatorul. Poartă-te firesc, tot așa ca înainte.

A doua ipoteză: N-ai fost un soț fidel

Și totuși, în clipa în care îți spui, năucit: « M-a înșelat, pe mine! », mînia, gelozia, uimirea te fac dintr-o dată amnezic. Nu-ți mai aduci aminte deloc că și tu ai înșelat-o. Greșeala ei a șters-o pe a ta, ori pe ale tale. Nu mai ai nici urmă de înțelegere, de dreptate. Te sufoci de indignare.

Adesea, bărbații au un mod de a judeca de-a dreptul straniu: « Un bărbat care-și înșală nevasta – nu înseamnă nimic. E un lucru obișnuit. În schimb, o soție care-și înșală soțul face un lucru foarte grav. » Urmează o prelegere ciudată despre sexualitatea masculină: « Noi, bărbații, facem biochimie: în preajma unei femei, mirosul nostru simte hormonii zburdînd prin aer, feromonii ăia de care se tot vorbește și care ne trezesc libidoul și ne atrag, așa cum este atrasă musca de o bucată de carne. După ce reacția chimică... s-a produs, sîntem din nou ca înainte, nu s-a schimbat nimic. Abia dacă ne mai aducem aminte ce s-a întîmplat. »

Sînt așadar duși de nas, vitejii noștri! Ar merge ca orbeții, cu nările în vînt, gîdilate de miresmele risipite ici–colo de o șuviță jucăușă, o piele parfumată, o femeie indiscret de fericită.

Dar cu dorința femeii ce se întîmplă? « O femeie, spun tot dragii de ei, nu simte nimic asemănător. La ea, totul se petrece în cap. Cînd își ia un amant, n-o face pe negîndite. Nu este mînată, precum masculul, de o dorință fizică, ci mai ales de o pornire sentimentală. Așa încît, dacă-și înșală bărbatul, o face cu bună știință și cu toată ființa. Din adîncul inimii. »

De fapt, atunci cînd o femeie își ia un amant, soțul este cuprins de o spaimă nebună: « Oare nu mai sînt bun la pat? » Nimic nu l-ar răni mai cumplit ca o astfel de presupunere, de-a dreptul jignitoare.

Îndată ce află că este victima unei trădări, imaginile care îi bîntuie prin minte, care îl urmăresc zi și noapte sînt aproape toate de natură sexuală. Soția lui, nerușinat de fericită în brațele altuia. Este atît de îngrijorat încît face gesturi compulsive fără să-și dea seama: își trece tot timpul mîna prin păr, își trage haina, scotocește prin buzunare, are mușchii feței mereu contractați. Lista semnelor de anxietate este nespus de lungă.

Soțul înșelat nu se întreabă niciodată: « Oare ce calități a găsit soția mea la amantul ei și la mine nu le-a găsit? » Singura întrebare care-l obsedează este alta: « De ce isprăvi este el în stare, și eu nu? » Rănit în orgoliul de mascul, bărbatul pîndește pe chipul ori pe trupul, ori în îmbrăcămintea soției lui urmele plăcerii dăruite de celălalt. Unii bărbați merg pînă într-acolo încît adulmecă lenjeria soției, neputîndu-și stăpîni asemenea porniri josnice.

Dacă soția ta știe că ai înșelat-o, nu-ți va îngădui să-i reproșezi infidelitatea. Îți va aminti, pe drept, că a suferit în trecut pentru că nu i-ai fost credincios, și încă mult; dar că a izbutit să treacă peste supărare și resentimente. Pentru că te iubea. Pentru că te mai iubește. Încă te iubește. Altfel. Așa cum ești. Și nu cum te-a visat.

Ești amantul celibatar

Sufletul meu mă caută, numai că eu alerg întruna.

Fernando Pessoa

Iubești o femeie căsătorită

S-o cucerească pe prințesa de Clèves, pe doamna de Rênal, pe Anna Karenina ori pe doamna Bovary, să le răpească de lîngă soți, să le abată de la îndatoririle conjugale, să le vadă sfîșiate între pasiunea mistuitoare și teama de scandal – iată ce aprinde dorința bărbaților necăsătoriți.

Seducerea unei fete tinere, fără experiență, este un lucru nespus de ușor, dacă nu chiar plicticos. Cu cît piedicile sînt mai numeroase și mai primejdioase, cu atît dorința de a le înfrunta este mai vie, așa că bărbatul neînsurat se aruncă în cursă ca un armăsar de rasă, gata să-și încerce puterile. Să seduci soția unui bancher cînd n-ai o para chioară, ori pe a unui om politic, punîndu-i în pericol cariera, ori pe a unui seducător patentat... ce tînăr ar rezista unei asemenea ispite?

Chiar dacă romancierii au folosit din belșug tema adulterului (femeia care iubește doi bărbați deodată), unii dintre ei, precum Balzac, Chateaubriand, Benjamin Constant, au iubit cu patimă o femeie măritată. Unii au fost atît de prinși în imposibila iubire încît nu s-au căsătorit niciodată.

Faimoasa cîntăreață Pauline Viardot-Garcia, sora vestitei Malibran, a fost marea, unica dragoste a lui Ivan Turgheniev. Era măritată și avea o căsnicie fericită. Scriitorul i-a închinat toată viața lui, petrecîndu-și multă vreme în preajma cuplului și îngrijindu-se chiar de zestrea celor două fiice, cînd s-au căsătorit. Cînd soții Viardot se stabilesc la Paris, în 1871, Turgheniev îi urmează; ca un adevărat *chevalier servant*, o însoțește pe Pauline peste tot, în vizite, la teatru, în călătorii. La Nohant, la

George Sand, cea mai bună prietenă a Paulinei, unde merg adesea, Turgheniev îi întîlnește pe Flaubert și pe Chopin, de care îl va lega o trainică prietenie. Cînd descoperă legătura Paulinei cu Ary Scheffer, este cuprins de o asemenea deznădejde încît o părăsește. După cîțiva ani însă, ajuns celebru, dar la fel de îndrăgostit, se întoarce la ea. Găsim în opera sa ecoul acestei experiențe, întruchipat de un personaj nou, « bărbatul de prisos », care se scufundă încet în mîlul plictiselii.
« N-am avut decît o singură pasiune adevărată, scrie Flaubert, pe cînd nu aveam decît cincisprezece ani. Am iubit nebunește... fără răspuns, cu toată ființa mea, în tăcere. » Femeia este Elisa Schlesinger, pe care o întîlnise pe plaja din Trouville, pe cînd avea douăzeci și șase de ani. Treizeci și cinci de ani mai tîrziu, cînd soțul Elisei moare, Flaubert îi trimite cea dintîi scrisoare de dragoste. Îndrăznește, în sfîrșit, să-i mărturisească: « Draga mea prietenă, scumpa și iubita mea, vederea scrisului tău mă tulbură. Nu mă mai pot gîndi la viitor, dar zilele de odinioară îmi par scăldate într-un abur auriu. Dintre ființele dragi care-mi întind brațele din umbra luminoasă, chipul tău se desprinde cu cea mai mare limpezime. »

Deși nu ești Flaubert, iată-te îndrăgostit de o femeie măritată. Descoperi în această legătură un farmec pe care aventurile cu fete tinere nu ți-au îngăduit nici măcar să-l bănuiești. Ești copleșit de un amestec de senzualitate adîncă, voluptate lenevă și ironie.
Prin riscurile ce însoțesc fiecare întîlnire și piedicile peste care trebuie să treacă doar ca să te vadă, femeia măritată îți aduce în suflet o sărbătoare. Purtarea ambiguă, sentimentele echivoce îți învăluie mintea într-un fel de ceață amețitoare.
Noua ta amantă, prinsă în vîrtejul îndatoririlor conjugale, nu are nici capriciile, nici pretențiile unei fete tinere: nu te ține ore în șir la telefon, nu te sună în toiul

nopții, nu-ți cere să vă întîlniți în fiecare zi, nu te întreabă unde mergi și de unde vii, nu încearcă să-ți îngrădească libertatea la care ții atît de mult. Ești prins într-o relație imaterială, care te despovărează de orice responsabilitate și-ți asigură independența.

Poate chiar într-o măsură prea mare. Tu ești cel care ai dori ca amanta să-ți acorde mai mult timp ori să fie mai disponibilă; de fiecare dată cînd răpește cîteva clipe din ceea ce se cuvine soțului sau copiilor, încerci un sentiment îmbătător de triumf. Pentru că, fără să recunoști, suferi din pricina iubirii conjugale adînc înrădăcinate în sufletul amantei, iubire pe care nu ai cum să n-o bagi în seamă. Te gîndești cu invidie la firele pe care convieţuirea, intimitatea și obișnuința le-au țesut între ea și soțul ei și care nu vor exista niciodată între voi doi. Așa că devii mai insistent.

Se arată mișcată de faptul că dorești să petreci mai multă vreme cu ea, că prezența ei îți face plăcere și că ai nevoie de ea. Ar fi însă necuviincios, ba chiar primejdios să abuzezi de puterea ta asupra ei și să încerci s-o convingi, de pildă, să plece undeva cu tine, la sfîrșit de săptămînă. Sub pretextul amăgitor că ar trebui, măcar o dată, ca « privirea ta să se oprească pe chipul ei cînd te trezești, cu pleoapele grele de patimă » ! Nu, nu cumva să te folosești de asemenea viclenii, chiar poetice, ca s-o înduplecî!

Ai să-i respecți, prin urmare, obligațiile impuse de « datorie ». Ai să-ți iei toate măsurile de precauție la fiecare întîlnire; n-ai să-i pui în primejdie securitatea, și nici n-ai să-i încalci anonimatul. N-ai s-o suni acasă, n-ai să-i trimiți nici flori, nici scrisori, pe scurt, n-ai să faci nici o mișcare care ar putea trezi bănuielile soțului. Un buchet de flori neînsoțit de nici o carte de vizită vorbește mai mult decît orice altceva.

Încet, pe nesimțite, amanta a pus stăpînire pe viața ta; te simți învăluit în mătase. Oricît ați fi de apropiați și oricît ai fi de curios, n-o întreba niciodată dacă ești primul ei amant (nici cine au fost cei dinainte), chiar dacă ușurința cu care a cedat insistențelor tale te-ar îndreptăți să-i pui o astfel de întrebare.

N-o îndemna să-ți vorbească despre soțul ei. Nu-i cere să-ți dezvăluie amănunte din viața ei conjugală, care trebuie să rămînă secrete; cît despre pretenția de fidelitate, ar fi, din partea ta, o dovadă de obrăznicie și de îngîmfare.

Nu încerca să-i cunoști bărbatul. Iar dacă întîmplarea face să-l cunoști, ai grijă ca drumurile voastre să se încrucișeze cît mai rar sau mai bine deloc. Nu-i ponegri nici persoana, nici meseria, nici înfățișarea și, în general, nimic din ceea ce privește viața cuplului.

Dacă-ți iubești amanta atît de tare încît ai de gînd să te căsătorești cu ea, nu-i cere să divorțeze, oricît ai dori. Numai ea poate lua o asemenea hotărîre, care riscă să-i tulbure existența: divorțul este întotdeauna o încercare grea, mai ales dacă sînt și copii la mijloc. Te-ar putea învinui într-o zi că i-ai « distrus » viața.

În schimb, dacă ea nu mai suportă să trăiască astfel, să se împartă între doi bărbați, și hotărăște să divorțeze, răspunderea unui asemenea lucru îi revine doar ei, a ta nefiind deloc implicată. Cu o condiție: dacă i-ai spus răspicat încă de la începutul legăturii, și i-ai repetat mereu după aceea, că ai de gînd să rămîi celibatar. Fii sigur de intențiile tale.

Nu te simți în stare să trăiești cu cineva sub același acoperiș, într-o uniune liberă? Ai curajul s-o recunoști cu glas tare. O să eviți astfel neînțelegerile și dezamăgirile. Dacă ești divorțat și ai copii, amanta va putea înțelege mai bine că, arătîndu-te reticent față de o nouă căsnicie, încerci să-i protejezi. Știi foarte bine că se va strecura totuși o oarecare răceală în relația voastră. Are să ți se

reproșeze că, de vreme ce te-ai încumetat să-ți asumi toate riscurile, ai fi putut s-o faci la prima căsnicie. Chiar dacă spui că prima experiență n-a fost prea fericită, că nu mai vrei să treci printr-un divorț, vei fi acuzat de slăbiciune, tocmai tu, care erai socotit un erou!

Adulterul și banii

Nu există pe lume lucru mai nedemocratic decît adulterul. Ca să ai amante ori amanți, îți trebuie timp și bani. « Cu un salariu de trei sute de franci pe lună, Romeo n-ar mai avea parte de nici o Julietă », scria Albert Camus, urmărit pînă în ultima clipă a vieții de spectrul mizeriei. Am putea adăuga că, în zilele noastre, cu salariul minim pe economie, nici Romeo, nici Julieta nu-și pot oferi luxul unui adulter. Așa că nu se avîntă decît în iubiri clandestine de scurtă durată, iar dorințele, socotite și răssocotite ca banii din buzunar, se topesc la fel de repede ca plăcerea. Cei mai mulți se resemnează cu raporturi sexuale pe cît de scurte, pe atît de frustrante.

De ce oare cutare amărîtă măritată cu un tip ursuz își părăsește după cîteva luni amantul, poștaș de meserie, care-i luminează viața și pe care-l iubește cu adevărat? « Prea multe complicații, prea multe griji, zice femeia. Te întîlnești în niște locuri aiurea, departe, faci dragoste în fugă, după o movilă ori în mașină; cu timpul, devine umilitor, iar cînd vine frigul, de-a dreptul sordid. »

Cînd ai învățat de mic să trăiești în lipsuri, cînd renunți la restaurante și la concediu, cînd îți cumperi haine cu țîrîita, mereu cu gîndul să faci economie, cînd abia o duci de azi pe mîine și trebuie să muncești din răsputeri, învești să te lipsești și de tine, te obișnuiești să-ți drămuiești și plăcerile. Ceea ce nu înseamnă că, într-o zi, nu poți fi luat de val.

De o parte, prăpastia sărăciei; dincolo, culmile bogăției. În zilele noastre, banii au înlocuit numele de vază. Banii sună mai bine decît orice titlu, iar mai-marii

finanțelor adună, precum un fiu moștenirea părintelui, insolența, trufia, risipa și moravurile libertine care erau odinioară privilegiul defunctei nobilimi. Cine nu-și amintește de smaraldele, de manierele și de succesele lui Onassis? Unele femei, ca și unii bărbați, au un adevărat cult pentru bani. Să ajungă soția sau amanta unui nabab, soțul sau amantul unei femei cu o avere imensă este singura lor ambiție și nimic nu li se pare înjositor pentru a-și atinge scopul.

Noi ne aflăm undeva între cei doi poli, bogăția uriașă și mizeria. Să ne închipuim cazul unui cuplu clandestin de același nivel social, dar în care situația materială a unuia e destul de bună, pe cînd a celuilalt este mai curînd modestă. Dacă situația amantei tale este oarecum modestă în comparație cu a ta, cum să te porți ca să nu-i rănești mîndria?
Nu-ți trebuie prea multă istețime și pricepere ca să răsfeți ființa iubită. Dacă ești generos și chiar un pic risipitor, îți place să cheltuiești, să faci banii să circule. O faci zîmbind, iar cei cărora le dai bani nu se simt deloc jigniți. Îi poți dărui amantei, cu aerul cel mai firesc din lume, un abonament la o companie de taxiuri, ca s-o scutești de mersul cu metroul sau cu autobuzul. Dacă este amatoare de operă sau de teatru, îi vei putea face ușor o bucurie, chiar dacă merge cu altcineva. Va primi de la tine o rochie ori un pulover, pentru că, îi spui, simți dorința egoistă să vezi cum îi vin; sau un ceas, ca să nu întîrzie la întîlniri. În schimb, dacă-ți numeri banii, uiți să dai bacșiș, cercetezi mereu etichetele cu prețuri și te încrunți de cîte ori cumperi ceva, toți se vor feri să nu te lipsească cumva de vreo firimitură din avutul tău.
Trebuie să ne închipuim și ce se întîmplă în situația inversă: veniturile tale sînt modeste, iar ale amantei apreciabile. Condițiile sînt aceleași: dacă amanta nu încearcă să te lege de ea dăruindu-ți o mașină ori un calculator,

dacă se pricepe să-ți facă daruri fără ostentație, avînd bunul-simț și politețea de a nu le pomeni vreodată, nici măcar aluziv, cadourile îți vor părea nu o ghiulea de picior, ci dovezi de dragoste.

Într-un cuplu clandestin, banii sînt un factor de vrajbă atunci cînd cel mai avut îi socotește nu numai un bun care-i aparține, ceea ce este cît se poate de legitim, ci și ceva ce trebuie dobîndit, cîștigat. Ceva ce se dă la schimb pentru un serviciu, o favoare, un produs de aceeași valoare. Dacă unul dintre cei doi practică economia bazată pe troc: « Îți dau, îmi dai », sau, mai rău, « Dacă-ți dau asta, îmi dai asta », celălalt se va trezi redus la statutul de investiție și silit să plătească mereu dividende, poate chiar în natură.

Variațiunea nr. 1: Ai mai multe amante

Nimeni n-ar trebui să se culce cu ființa iubită, asta strică totul.

Francis Carco

Două ipoteze: amantele tale nu știu că ești « poligam »; se prefac că nu știu.

Nefiind în stare să faci fericită o singură femeie și să-ți găsești fericirea alături de o singură femeie, ți-ai stabilit o linie în comportare nu tocmai dreaptă, dar de la care nu te abați: ai mai multe legături deodată. Ca și cum cea de-a doua amantă te-ar apăra de prima, cea de-a treia de a doua, cea de-a patra... și așa mai departe. O spirală care-ți îngăduie să-ți păstrezi libertatea.

Un parfum, un trup de femeie, și gata, te avînți în luptă. Tactician iscusit, țesi intrigi peste intrigi, arătîndu-te zgîrcit cu vorbele, ca nu cumva să cazi în capcană. Precum spionii, tîlharii, diplomații, știi ce putere și ce bucurie se ascund într-o privire. Folosești din plin această armă tăcută și primejdioasă, pe care o înfigi în ochii

tuturor femeilor, pretutindeni; așa te-ai obișnuit, așa te-ai antrenat, așa cere regula jocului.
Maestru al amăgirii, cu trupul mereu încordat, la pîndă, ca braconierii, nu ceri nimic, aștepți doar ca prada să pice în laț. Nici nu promiți nimic, în afară de plăcere. A ta este asigurată. A ei, doar sperată.
Te gîndești, cu duioșie, la Stendhal: cînd obține, în sfîrșit, favorurile Angelei Pietragrua, la Milano, este atît de mîndru încît își înscrie izbînda, plătită cu amar de străduanii și de osteneală, pe bretele.
Mai aproape de timpurile noastre, Isaac Bashevis Singer ne explică de ce toți eroii romanelor sale se încurcă în povești amoroase fără ieșire. În *Rătăcit în America*, Singer scrie: « Dorința mea de a face pe conspiratorul a fost mai puternică decît teama. Am devenit dintr-o dată îndrăzneț. Aveam o mare nevoie de suspans. Hotărîsem mai demult că puterile creatoare ale scrisului nu stau în originalitatea forțată obținută cu ajutorul variațiilor de stil, ci în nenumăratele întîmplări pe care viața le țese fără contenire, mai ales pe tărîmul complicațiilor ciudate care apar între bărbat și femeie. Între un bărbat și o femeie se poate întîmpla totul. Într-o singură noapte, dragostea se preschimbă în ură. Ura cea mai cumplită se preface în dragoste. Afecțiunea cea mai vie merge adesea mînă în mînă cu înșelăciunea cea mai neobrăzată. »
Unii celibatari, jucători sau romancieri în devenire își fac însemnări într-un carnețel pe care-l au tot timpul asupra lor; ca niște contabili, înscriu pe file prenumele și, din prudență, doar inițiala numelui femeilor care intră și ies din patul lor, iar alături de fiecare, fac un comentariu scurt, de un rînd, cel mult două: *Miros de pîrlit. Coapse lungi. Scheaună cu ochii deschiși.* Sau, cu un soi de ciudă: *Mută și surdă ca o stîncă. De pus dinamită.*
Unii, aținați de pofta de risc, de mister, de trădare, nu se simt atrași decît de femeile care le tulbură viața, le

alungă somnul și îi împing pe marginea hăului de unde pîndește diavolul.
Să ne închipuim, așadar, că ai mai multe amante. Alergi de la una la alta, mereu grăbit și misterios, ești greu de găsit și nu ai niciodată planuri precise. Pînă și cea mai naivă dintre femei își dă seama, pînă la urmă, că te împarte cu altele.
Unele, active din fire, te copleșesc cu întrebări, îți cer să vă vedeți mai des, amenință să te părăsească și uneori chiar o fac. Le repeți, cu insolență, deviza oricărui libertin: « Cînd ai intrat în viața mea, a fost o minune. Cînd te-ai hotărît să ieși, a fost mîna providenței. »
Altele se prefac că nu știu că nu sînt singurele din preajma ta, fie pentru că legăturile fragile dintre voi le convin și le îngăduie să-și păstreze independența, fie pentru că, din indolență, nu vor să facă nimic și se lasă în voia soartei. Cu fericita generozitate a egoiștilor, pe care nimic nu-i atinge cu adevărat.
Faima de seducător te ajută să dobori o pradă după alta. Se întîmplă însă într-o zi ceva la care nu te-ai gîndit. Două dintre amantele tale se cunosc, își fac confidențe și descoperă, spre marea lor surpriză, că te împart. Arse de flacăra geloziei, se înțeleg, alcătuiesc o sfîntă alianță și pornesc o campanie de insinuări, împroșcînd în jur un nor negru de cerneală.
În marea ta deznădejde, te lași amăgit, la un moment dat, de ideea căsătoriei, aidoma celor cărora le place viața, dar cochetează cînd și cînd cu gîndul sinuciderii. Îți spui în sinea ta că, la fel ca George al IV-lea, căsătorit în taină cu Mrs. Fitzherbert, care era catolică, și oficial cu Carolina de Brunswick, care era protestantă, ai să fii bigam. Două neveste sînt mai ușor de suportat decît una singură. Secolele trecute, dar și vremurile mai apropiate sînt pline de exemple celebre de căsătorii duble.
Ești oarecum zdruncinat, așa încît mergi într-o stațiune balneară ca să te odihnești. Femeile cu halate roz de

baie, atît de neajutorate, care nu caută, ci doar găsesc, îl dibuie de la ivirea zorilor pe fericitul celibatar. Adică pe tine.

Condamnat să te îndoiești mereu de tine, te îndoiești și de ceilalți și ajungi să-ți dorești ca o femeie să te iubească atît de mult încît să te respingă. Ți-e ciudă pe cele cărora le dăruiești atîta plăcere, ba chiar le dușmănești în clipele în care îți torc în brațe, mulțumite. Întinerit, zvelt, te întorci de la cura de odihnă cu mintea plină de idei și de intrigi. De acum înainte, îți vei îndrepta atenția asupra femeilor aflate în trecere și a străinelor.

Variațiunea nr. 2: Amanta ta este cu zece ani mai mare ca tine

Cum reacționezi? Să presupunem că nimic din înfățișarea amantei tale nu te-a lăsat să bănuiești o asemenea diferență de vîrstă. O afli de la ea. Și nu te tulbură.

Dacă însă te arăți neplăcut surprins sau, mai rău, dacă-i reproșezi că ți-a ascuns un lucru de care trebuia să ții seama, riști să fii dat afară fără preaviz și fără compensație. Fiindcă, la urma urmei, ce ai pierdut? Femeia îți plăcea și i-ai făcut curte doar ca să ți-o aduci în pat ori să ajungi în patul ei. Nu vă leagă nimic în afară de atracția reciprocă, iar asta va dura cît va dura dorința.

Să ne închipuim că, din întîmplare, afli vîrsta pe care ți-o ascundea. Ai găsit pe masă o declarație de impozit, ai aruncat fără voie o privire și ai citit, sub nume, anul nașterii. Nu fi atît de discret încît să taci. Amanta și-a dat seama că ai aflat amănuntul de care se temea, iar tăcerea ta ar neliniști-o la culme; ar crede că dorești să te arăți politicos, ca față de o persoană la care ai zărit, întîmplător, o infirmitate, un șchiopătat ușor, un deget lipsă, un neg pe nas.

Spune-i deci, fără întîrziere, o vorbă care s-o liniștească și s-o convingă că ești sincer și fără prejudecăți. Dacă ai treizeci de ani, iar ea patruzeci, ești norocos, pentru

că ai parte de cei mai frumoși ani din viața ei, prin care tu te afli în trecere, și de frumusețea ajunsă la apogeu. Nu ești deloc de plîns! Și nici ea. O știe prea bine și-ți mulțumește în mii de feluri pentru izvorul de tinerețe pe care i-l dăruiești.

Variațiunea nr. 3: Ești văduv, la început neconsolat...

Cînd prima sa soție, Pauline, îi moare în brațe, îndată după nașterea primului lor fiu, François Guizot îi pune fotografia într-un sipet pe care-l păstrează la picioarele patului. « Așa, am să te văd pînă în ultima clipă, scrie el, năucit de durere; și cînd va sosi clipa, cînd am să mor singur, fără tine, am să rog pe cineva să deschidă cutia asta iubită, pentru ca ochii mei din care se va scurge viața să se oprească asupra ochilor tăi stinși. »

Puțini sînt cei care mai știu cine a fost François Guizot: vreme de șaptesprezece ani, în timpul domniei lui Ludovic Filip, pînă la revoluția din 1848, a fost aproape fără întrerupere ministru de interne, ministru al instrucțiunii publice (el a inițiat legea cu privire la învățămîntul primar obligatoriu), ministru al afacerilor externe apoi, în ultimii ani, șef al guvernului. La Val-Richer, proprietatea sa din Normandia începînd din anul 1836, s-au păstrat cabinetul, camera, biblioteca, numeroasele lucrări pe care le-a scris (printre care o monumentală *Istorie a Angliei*), busturile, portretele ființelor apropiate: cele pe care le-a slujit, cele pe care le-a iubit.

La patru ani după ce rămăsese văduv pentru a doua oară, o întîlnește pe Dorothée de Lieven; ceva mai tîrziu, în timpul unei cine la bunul său prieten, ducele de Broglie, se simte « orbit de o certitudine »: « Nu mai ești singură », îi mărturisește doamnei inimii sale, chiar în acea seară.

O iubește; vreme de douăzeci și doi de ani, cît a durat legătura, și-au scris în fiecare zi: 3958 de scrisori și 1287 de bilete, adică, în total, 20 000 de pagini! « Cînd

îți scriu, mă îndepărtez de tine. Mă apropii din nou doar cînd închei », scrie Guizot, subtil.
Nici nu poate fi vorba de o viață în comun pentru cele două personalități de vază: Dorothée de Benckendorff s-a căsătorit la cincisprezece ani, în Rusia natală, cu prințul de Lieven, pe care l-a urmat la Londra, unde prințul a fost timp de douăzeci de ani ambasadorul țarului. Această femeie adulată și foarte influentă, care a fost amanta lui Metternich, apoi a lordului Aberdeen, care nu frecventa decît cercurile aristocratice, dovedește un mare interes pentru politică (sau pentru bărbații care o fac) și pentru viața mondenă. În salonul ei parizian, din strada Saint-Florentin, se adună o mulțime de persoane de vază, printre care Thiers, Molé, miniștri, ambasadori.
Corespondența lui Guizot dezvăluie o inimă din care se revarsă valuri-valuri o duioșie neașteptată din partea unui « teoretician auster », hughenotul cu chip uscat. Cînd un cronicar de la ziarul *Le Temps* dă în vileag legătura dintre cei doi, scandalul nu-l atinge. Nu-și schimbă cu nimic obiceiurile. « Ceea ce mi-a dat și, cred eu, mi-ar da și acum un asemenea curaj, scrie el, este faptul că sînt atît de încredințat de puterea afecțiunii mele, pe care o știu pe deplin adevărată, și de cea a amintirilor neasemuite legate de ea, încît mi se pare că nu poți face un bine mai mare cuiva care este în suferință decît spunîndu-i fără încetare: „Te iubesc! Te iubesc!"; cît despre mine, nu cunosc vreo durere care să nu fie alinată de aceste vorbe rostite de o gură iubită... »
Văduv, dar cu patru copii din cele două căsătorii și avînd-o în preajmă pe mama sa, care-i crește, nu s-ar fi căsătorit niciodată, din pricina copiilor, cu amanta sa; dar nici nu s-ar fi gîndit vreodată să se despartă, din pricina lor, de cea « înzestrată cu atîta farmec, care se strecurase în cele mai tainice colțuri ale sufletului său. » Îi scrie amantei: « Societatea, îndatoririle pe care ni le impune, convenințele, regulile sînt, fără îndoială, nespus de

puternice de vreme ce ținem seama de ele în asemenea măsură, chiar dacă sînt împotriva noastră. Mă supun fără crîcnire legilor soartei și legilor lumii. Dar cu ce preț! »

Cum se comportă un văduv în zilele noastre? Legile lumii s-au schimbat, iar cele ale soartei au devenit mai îngăduitoare față de un văduv care, după ce doliul a trecut și rana din inimă s-a vindecat, își găsește o legătură pe care n-o afișează, dar nici n-o ascunde. Dacă amintirea căsătoriei nu este plăcută, hotărăște să nu se mai însoare.
În schimb, dacă a avut o căsnicie fericită, fiind prea puțin dornic de celibat, se va căsători, dar fără să se grăbească. Și nu înainte de a se fi asigurat, după o perioadă de probă, că viitoarea soție se înțelege bine cu copiii, și ei cu ea, și că fiecare parte e gata, nu numai în vorbe, ci din toată inima, să trăiască alături de cealaltă.

Vînătoarea de văduvi

Văduvele și femeile divorțate sau necăsătorite care au trecut de prima tinerețe nu-și găsesc uneori liniștea și nici rostul decît la brațul unui soț. Dacă nu au un bărbat de care să se agațe și să aibă grijă, o iau razna.
În fiecare dimineață, zeci, sute de femei obsedate de acest gînd se aruncă asupra rubricilor mondene ca șomerii asupra paginii cu oferte de serviciu. Și cum văduvele sînt mai numeroase decît văduvii, speră să-l găsească în ziar pe fericitul cu care soarta a fost atît de darnică încît i-a îngăduit să trăiască mai mult decît soția plecată dintre cei vii.
Li se oferă două posibilități:

1. Dacă-l cunosc, chiar vag, pe proaspătul văduv, calea de urmat este limpede, iar deznodămîntul, fericit ori nu, rapid.
Atunci scriu o scrisoare frumoasă de condoleanțe, în care arată că sînt alături de cel lovit de nenorocirea atît de mare, cu unicul scop de a-i aduce aminte de ele și a-l sili să răspundă.
Legătura, deși fragilă, s-a stabilit.

De asemenea, pot participa la funeralii. Pe timp frumos, plimbarea pînă la biserică sau chiar pînă acasă este chiar plăcută; au prilejul să întîlnească oameni pe care i-au pierdut din vedere, să poarte conversații plăcute, să reia vechi relații și să culeagă informații utile. Semnează apoi foarte citeț în registrul de condoleanțe, ca să lase o dovadă de compasiune și – mai ales – adresa.
În sfîrșit, element capital, se asigură că văduvul se ține încă bine și nu are nici o amantă care să aspire la locul vacant.

2. Aceste zeițe ale vînătorii nu-l cunosc pe cel ce a făcut imprudența să anunțe în presă pierderea tovarășei sale de viață, arătînd astfel că e posibil să se preia partea defunctei acționare, în chip provizoriu ori definitiv, într-un mod care rămîne de stabilit.
Situația este critică, dar nu disperată. Ce trebuie să faci pentru a intra în contact cu văduvul necunoscut? Mai întîi: notează-ți numele și adresa, titlurile sau funcția (elemente extrem de grăitoare). Apoi, pornește la vînătoare. Găsește persoana ori persoanele care dețin informații despre candidat: este vrednic să apară pe listă și... nu prea bătrîn?
În sfîrșit, dacă se încadrează în profilul «bine în toate privințele», alege strategia care te duce la Întîlnire. Cît poți de repede, pentru că bărbatul, din clipa în care și-a făcut intrarea pe cea de-a doua piață, are o cotă în creștere amețitoare. Nu puține sînt inimile miloase care se înghesuie să-i dovedească văduvului o mare simpatie, ridicînd în jurul lui un adevărat zid de apărare.

Toate aceste sfaturi ne-au fost date de o femeie de ispravă, care și-a găsit scumpii soți, în două rînduri, în ziarul de dimineață.

Al treilea scenariu: Două perechi căsătorite

CAPITOLUL 3

Sînteți amanți și căsătoriți

Întîlnirea

La o cină între prieteni, la o recepție, la un vernisaj, într-o seară ca oricare alta, un bărbat și o femeie, amîndoi căsătoriți, schimbă la un moment dat o privire care îi tulbură, cîteva vorbe fără importanță care le dau o plăcută emoție. Un fluid, un curent, o scînteie, o stare ce nu poate fi descrisă în cuvinte și îi împinge unul spre celălalt.

Există bărbați și femei care sorb cîteva picături din acest elixir și lasă paharul aproape plin. Se păzesc de beție și se opresc la plăcerea schimbului de priviri. Apoi se leapădă de emoții ca de o haină nepotrivită sau indecentă. Nu se întîmplă nimic. Se lasă cortina.

Alții, cărora nu le pasă de urmări, se reped să apuce « sabiile scoase din teacă », pericolul le ațîță dorința. Trăiesc în acea clipă o asemenea fericire, încît legătura conjugală, obligațiile sociale și chiar prezența partenerului

de viață se risipesc precum ceața într-o zi de vară. Căci singura aventură îngăduită nouă la colț de stradă este aventura amoroasă. Odiseea lui Ulise nu ne este la îndemînă.

Fiind amîndoi căsătoriți, amanții păşesc în clandestinitate ținîndu-se de mînă, se supun aceloraşi constrîngeri, aceloraşi imperative, aceloraşi norme de prudență şi de bună-cuviință. Neputîndu-se lăsa purtați de dorință şi fiind nevoiți să-i pună frîu în aceeaşi măsură. De comun acord şi fără echivoc, amîndoi se străduiesc să păstreze liniştea şi echilibrul familiei şi să nu rănească amorul-propriu al partenerilor de viață. Amanții noştri nu se mulțumesc cu problemele vieții în doi, aşa că le aleg pe cele ale vieții în patru, cu riscul de a pierde ori de a răsturna totul.

Ipoteză: soții se cunosc

Nu vă surîde gîndul să alcătuiți cu toții o familie mai mare? Să înlocuiți viața clandestină în doi cu una oficială în patru? Ați putea lua masa cu toții la restaurant ori acasă, laolaltă cu alți prieteni, ați ieşi împreună în excursii şi v-ați petrece weekendul la țară.

Să pendulezi între soț şi amant, ori între soție şi amantă, ce joc amețitor! Sărutările furate pe la colțuri, mîinile care se ating, ochii ce se întîlnesc, cuvintele cu dublu înțeles, aluziile, echivocul, jocul de-a v-ați ascunselea cu martori sporesc plăcerea! Să te simți străbătut de fiorul primejdiei, să te laşi în voia unei beții care-ți înfierbîntă sîngele, ce fericire!

În spatele oglinzii celor două cupluri se ascund cei doi amanți, pe care nu-i ştie nimeni în afară de voi doi. Ce plăcere poate fi mai mare decît să ştii un lucru pe care celălalt nu-l ştie? Să vezi ceva ce el nu vede? Fiecare dintre voi este soț şi amant, soție şi amantă, deci o personalitate dedublată. Faptul că partenerul tău nu ştie nimic îți dă o stare de bine. Te uiți la el cum rîde şi glumeşte fără grijă, senin, şi te simți îmbătat de putere,

gîndindu-te că ai putea arunca adevărul ca pe un trăsnet și l-ai vedea prăbușindu-se la picioarele tale.
Cruzimea asta e o fantasmă plăcută, atît și nimic mai mult. Buna-cuviință – trebuie oare s-o mai spunem? – îți cere să nu te avînți într-un asemenea joc pervers, care v-ar putea face rău tuturor. S-ar putea ca soții și soțiile să reverse asupra voastră un val de vorbe grele, peste care ar răsuna, precum alămurile *Walkyriei*, acuzația usturătoare că v-ați bătut joc de ei, făcîndu-i părtași la zbînțuielile voastre.
Prin urmare, dacă soții se cunosc, încercați să nu vă întîlniți niciodată în patru cît timp durează legătura. La nevoie, căutați chiar un pretext ca să întrerupeți relațiile. Sau cel puțin să le mai răciți.

Altă ipoteză: copiii se cunosc

Iată-vă din nou pradă ispitei de a-i aduna pe copii laolaltă, într-o singură familie, mai mare. Cu gîndul, s-o recunoaștem, că aveți astfel un pretext ca să vă întîlniți pe față: la poarta școlii ori pe coridoarele liceului. Copiii pot fi înscriși la același club sportiv, la același atelier de pictură și trimiși în aceleași tabere.
Fiecare dorește să împartă totul cu ființa pe care o iubește în taină, pînă și roadele iubirii conjugale. Îți vine să-ți silești copiii să-i placă pe copiii amantului ori amantei și te superi dacă nu se împrietenesc. Ai dori să le transmiți celor din preajmă admirația, tandrețea care te aruncă în brațele amantului ori amantei și să împărtășiți cu toții aceeași afecțiune.
Nu-i amesteca pe copii în potopul sentimentelor tale dacă nu vrei să-i îneci. Ce vei face mai tîrziu, cînd are să-ți scadă entuziasmul, cînd o să te întrebi ce-ai găsit la cel sau cea care făcea să-ți bată inima cu cîteva luni în urmă? Adu-ți aminte de ceea ce simțea Swann cînd s-a despărțit de Odette: « Și cînd te gîndești că mi-am risipit niște ani din viață, că-mi doream să mor [...] pentru o femeie care nu-mi plăcea, care nu era genul

meu! » Le vei cere copiilor să-și uite prietenii impuși de tine, așa cum marea, la reflux, lasă în urmă cîțiva pești-șori într-un ochi de apă?

Așadar, în cazul în care copiii tăi și cei ai amantului sau amantei tale se cunoșteau înainte de începutul legăturii voastre, nu încerca să le schimbi obiceiurile și nici relațiile. Nu căuta să le dai mai multe ocazii să se întîlnească, dar nici mai puține. Lasă-i să se descurce singuri, ca înainte. Dar, cît ține aventura, nu-i invita să-și petreacă vacanța la voi. Nu încerca să te afli în preajma lor și nu le pune întrebări despre părinți.

Un weekend clandestin

Fiind nevoiți și să vă dovediți, și să vă hrăniți pasiunea, vă aruncați amîndoi într-un plan nebunesc, la fel de primejdios ca mersul pe sîrmă: un weekend împreună.

N-o fi cumva iluzia iluziilor, gîndul că o luați de la capăt, pe alt drum, spre altă soartă? Hai să plecăm, să uităm pentru cîteva clipe povara de zi cu zi, să scăpăm de rutină, să uităm de obligații, să ne lăsăm în voia pasiunii, să trăim la lumina zilei.

Unul propune evadarea, celălalt o primește, așa că păși-ți într-un timp mitologic. Cum să ocoliți dorința de a fi în centrul unei aventuri pe care ați citit-o sau ați urmărit-o de mii de ori în cărți sau pe ecran? De ce n-aș fi eu în grotele din Capri? Ori prin zăpezile de pe Kilimandjaro?

Închizi ochii. Ca să arăți că trebuie să lipsești puțin de acasă, dovedești o imaginație uluitoare, căci fiecare dorește să aibă binecuvîntarea celui de alături. Nici o remușcare nu trebuie să apese conștiința.

Așa că, fără să te gîndești prea mult la posibilele riscuri și neplăceri de a fi vreme de trei zile, adică de șaptezeci și două de ore, alături de o ființă despre care nu știi mai nimic, despre care nici măcar nu știai că există cu cîteva săptămîni în urmă, sari în tren, în avion ori

în mașină. Și te trezești în plină ficțiune. Cu cît te îndepărtezi mai mult de casă, pe calea ferată, pe șosea ori pe calea aerului, cu atît te apropii mai mult de celălalt; stați strîns lipiți unul de altul, ca și cum ați vrea să alungați grijile, îndoiala care vă macină.
V-ați hotărît să vă pierdeți în mulțimea din Istanbul, pe malul Bosforului care desparte Europa de Asia ori care le leagă. La plecare, pentru mai multă siguranță, mergeți separat la aeroport și vă prezentați pe rînd la ghișeul de înregistrare. Fără să vă slăbiți din ochi, stați departe unul de altul în așteptarea îmbarcării, apoi vă amăgiți neliniștea și nerăbdarea cutreierînd magazinele din aeroport. Sînteți atît de tulburați, că nici nu auziți cînd se anunță plecarea avionului. Cînd ajungeți în sala de așteptare, auziți vocea din megafon, străbătînd aeroportul: « Domnul Leblanc și doamna Roux sînt rugați să se prezinte imediat la poarta 21, pentru îmbarcare. Domnul Leblanc și doamna Roux... » Anunțul este repetat de trei ori. Cînd urcați, în fine, în avion, călătorii întorc capul și se uită îndelung, cu un aer de dezaprobare, la domnul Leblanc și la doamna Roux, din cauza cărora era să întîrzie avionul pentru că au ținut neapărat să fie băgați în seamă!

Ajunși la destinație, dacă sînteți tineri, veți cere o singură cameră. Dar dacă sînteți în floarea maturității, veți fi îndeajuns de prudenți – la naiba cu zgîrcenia! – și veți cere – după pilda înțeleptului Solal care, se spune, o adora pe Frumoasa Stăpînului – două camere alăturate, fiecare cu baia ei. Căci degeaba dai la maximum muzica simțurilor, tot se aude cînd tragi apa la closet.
O dată ajunși în cuibușorul de nebunii, ce faceți? Nu v-ați desfăcut încă bagajele și ardeți de dorința tainică să sunați acasă, ca să vă asigurați că totul e în regulă, că odrasla s-a întors cu bine de la școală și că glasul soțului (ori soției) nu trădează vreo urmă de îngrijorare.

Cum să-l aduci însă pe soț alături de amant? Cum s-o aduci pe soție în prezența amantei, fiecare încercînd să-și reconstituie cuplul? Telefonul nu e lucrul cel mai nimerit. Pentru nici unul dintre voi. Mai ales pentru cel aflat alături și pe care discuția conjugală îl aruncă pe planul al doilea.

Prin urmare, cauți să telefonezi atunci cînd celălalt nu e de față. Fiecare – ce cuvînt groaznic, « fiecare » – încearcă să găsească un motiv ca să iasă cîteva clipe, dacă nu-și poate potoli îngrijorarea că se află departe de cămin, de copiii de care abia s-a despărțit.

Călătoria clandestină, proba de foc a promiscuității, șederea împreună pot acționa ca niște revelatoare: chipul amantului va fi oare umbrit de cel al soțului, sau dimpotrivă? Ce se va întîmpla cu chipul amantei? Dar cu al soției?

Cînd se termină escapada, cu ce vă întoarceți în bagaje? Cu planuri de viitor? Sau cu dezamăgiri și resentimente?

Viața dublă

Unii se întorc cu inima ușoară și se obișnuiesc, fără prea multe frămîntări, cu o viață dublă. Cadrul vieții conjugale nu s-a stricat, ba dimpotrivă, parcă s-a mai întărit. Ca și cum cusururile pe care amantul (sau amanta) și le arată o dată cu trupul le-ar îndulci pe cele ale soțului (ori soției). În loc să vă îndepărteze de el (sau de ea), vă apropie și vă leagă și mai mult!

Acest du-te–vino între soț și amant, mers înapoi urmat de mers înainte, vă face mai flexibili, mai răbdători. De la înălțimea noii poziții, cu un picior de o parte și unul de cealaltă, capeți un orizont mai larg și o viziune mai clară și mai nuanțată asupra vieții. Minciunile la care ești nevoit să recurgi ca să-ți protejezi clandestinitatea ți-au dat foarte plăcuta impresie că ți-ai recăpătat independența: pentru că ești liber, sau aproape liber, să te plimbi între fructul oprit și fructul îngăduit,

fără să fii izgonit din rai. Deși riscul există. Poți cîntări ce ai de pierdut și ce ai de cîștigat, îți poți face bilanțul, ca să știi la ce ții, la ce nu poți renunța, ce te enervează, ce te îndurerează, ce-ți place și ce te reține.

Perechile căsătorite sub regimul comunității de bunuri găsesc motive temeinice de a nu destrăma o uniune prosperă, lucru cu atît mai evident cu cît averea este mai mare. Alții se lasă în voia pasiunii ca zmeul în voia vîntului. Nu pot împărți nimic cu nimeni, doresc totul și nu țin seama de nici o piedică. Cînd Gala l-a cunoscut pe Dali, care nu ajunsese încă celebru, atracția pe care au simțit-o unul față de celălalt a fost atît de puternică, încît Gala l-a părăsit pe Eluard fără păreri de rău și fără să arunce vreo privire înapoi.

Adulter și curiozitate

Unele amante doresc cu tot dinadinsul s-o cunoască pe cea cu care împart bărbatul. Vor să se asigure că este tînără, frumoasă, inteligentă, elegantă, veselă... Dacă ar lua locul unei pocitanii ori al unei neghioabe, victoria ar fi de-a dreptul rușinoasă.
Ba le-ar mai fi și ciudă pe bărbatul care s-a însurat cu o asemenea femeie!
De regulă, bărbaților nu le pasă cum arată soțul amantei lor.

Divorț și dezechilibru

Să ne închipuim că unul dintre voi divorțează. De ce? Poate ca să-i dea ființei iubite dovada absolută a iubirii sale. Sau, mai degrabă, pentru că partenerul a descoperit trădarea, l-a alungat de acasă și a cerut divorțul. Sau pentru că nu era fericit în căsnicie și criza care mocnea de multă vreme a ajuns, datorită legăturii extraconjugale, la deznodămînt.

Așadar, într-o bună zi, te prezinți în fața amantului, ori a amantei, dezlegat de lanțurile robiei. Numai că el (sau ea), care nu are de gînd să se despartă de partener,

este pus(ă) într-o situație cît se poate de neplăcută. Pentru că nu dorește să-și schimbe viața.
Dacă, fără să te gîndești, încerci să-l împingi pe o cale nedorită, dacă insiști și faci o mulțime de imprudențe – abile – ca să atragi atenția partenerului său de viață – nimic mai ușor decît să tragi semnalul de alarmă –, te-ai putea trezi singur, după ce ai mizat totul pe o carte și ai pierdut.
Dacă unul dintre voi are de gînd să divorțeze, va trebui să-și analizeze în amănunt motivele, strict personale, care-l îndeamnă să facă un asemenea pas. Răspunderea îi revine în întregime și nu trebuie să aștepte nimic în schimb, în afară de ușurarea simțită la capătul unei căsnicii care-l distrugea, după ce trece de traumatismul provocat de ruptură. În nici un caz nu-l va sili pe celălalt să-i urmeze exemplul.

Obișnuit de mii de ani să conducă, să cîrmuiască, să ocrotească văduvele și orfanii, bărbatul care-și părăsește nevasta este cuprins de un sentiment de vinovăție care se prelungește în timp. Mai ales dacă femeia părăsită pentru una mai tînără se simte obosită și, din pricina vîrstei, nu mai are nici un fel de activitate profesională. Cîtă vreme ea nu se căsătorește, bărbatul continuă s-o vadă și să aibă grijă de ea, simțindu-se întru cîtva răspunzător de situație.
În schimb, cînd divorțează de un bărbat pe care nu-l mai iubește, femeia pune capăt definitiv relației, nu simte nici o datorie de solidaritate și nu-și face probleme morale. Și-l șterge din minte pe cel ce i-a fost soț ani de zile, chiar dacă are de la el mai mulți copii. Dragostea pe care o simte față de un altul i se pare de ajuns, așa că fostul soț nu mai are parte nici măcar de un semn de prietenie. Și l-a scos din inimă, așa cum scoți apa dintr-o barcă.

Soțul te înșală cu prietena ta cea mai bună

Ca toată lumea, am dorit mai mult decît moartea pentru una, două, trei femei.

Colette

« Bărbatul tău are o amantă. » Vestea, ieșită din întîmplare dintr-o gură prea slobodă, te dă gata. Ai senzația, ca toate femeile aflate într-o asemenea situație, că te străpung zeci de cuțite.

Crezînd pesemne că poți alina durerea care te copleșește, dorești să afli cine anume este rivala. Îi ceri trădătorului să-ți spună cum a întîlnit-o și de cînd o cunoaște. Speri să descoperi că este vorba de o stewardesă, de o secretară temporară, adică de un soi de pasăre călătoare. Unele soții, sigure de puterea lor, nu se supără, ci doar oftează, ușor iritate: « Nu se mai potolește. » Tu însă îl silești să-ți facă mărturisiri complete.

Greșeală fatală! Înspăimîntat de privirile ucigașe și de gura lacomă strîmbată de ură, șoptește, nenorocit: « Odile. » Doamne-Dumnezeule! Sfîntă Fecioară! Odile, prietena ta cea mai bună!

Ați fost nedespărțite, de la grădiniță pînă la facultate. Vă întîlniți, vă telefonați cel puțin o dată pe săptămînă! Deși, de cîtva timp, a tot scurtat convorbirile și nu prea a fost de găsit. Cu toate că i-ai lăsat întruna mesaje pe robot, nu te-a sunat. Ca și cum nu le-ar fi ascultat!

Două trădări deodată! Ești orbită de mînie. Asemenea rîurilor la cumpăna apelor, supărarea ta crește și se desparte în două șuvoaie care adună în calea lor tot mîlul resentimentelor. Pe cine ești supărată mai tare? Pe soțul care te-a trădat, și încă cu Odile, prietena ta cea mai bună?

Pe prietena ta care, nu te poți împiedica să gîndești astfel, l-a atras în mrejele ei și l-a sedus în chipul cel mai neobrăzat? Așa se întîmplă, multe femei o învinuiesc în primul rînd pe draga lor prietenă și îi poartă pică toată viața.

Ce faci după ce descoperi că ai fost înșelată de două ori?

Faci o grămadă de nerozii. Te repezi să stai de vorbă cu soțul lui Odile, cu gîndul că, o dată împărtășită, suferința ta va fi mai mică. Dar dacă el nu știe nimic despre aventura soției? Puțin îți pasă. Ai tu grijă să afle, fără să-l cruți. Ești grozav de mulțumită cînd vezi cum se schimbă la față și nu mai contenești cu reproșurile. Fiindcă ești supărată pe el, din mai multe motive:

– că n-a știut să-și păzească nevasta, așa cum ciobanul își păzește oile;

– că n-a băgat de seamă nimic, n-a înțeles nimic și n-a împiedicat nimic (ca și tine de altfel, care n-ai descoperit legătura vinovată decît din întîmplare).

Fără să-i dai bărbatului năucit răgazul să-și revină, începi să-l pisezi: « Ce ai de gînd să faci? Ce-ai să-i spui? » Apoi, cu o perfidie subtilă: « Gîndește-te la copii. » Ceea ce vrea să zică, de fapt: « Doar n-ai să-i lași în seama lui Francis? »

Apoi îl îndemni să ia pe loc hotărîrea pe care o dorești tu. Fără să clipești, îi dai lovitura de grație. Critici purtarea nevestei, prietena ta dragă, căutînd să-i pui în cîrcă toată răspunderea crimei soldate cu două victime: tu și bărbatul din fața ta. Vorbele tale îl scot din sărite. La capătul răbdării, îi ia apărarea Odilei, iar pe soțul tău îl face în toate felurile. Îi declari apoi sus și tare: « Orice ar fi făcut, nu se pune problema să divorțez. » Înțelege că pornești la recucerirea Vinovatului și că n-o să ierți pe nimeni.

Bineînțeles, adaugi că-ți iubești soțul, cu care împarți totul de atîta vreme încît legăturile care s-au țesut între

voi sînt prea puternice pentru ca o aventură trecătoare să le destrame. Insişti, răutăcioasă, asupra « aventurii trecătoare », reducînd-o astfel pe soţia imbecilului la ceva fără importanţă.

Bărbatul, căruia i-ai tulburat viaţa şi care doreşte din tot sufletul să se întoarcă la liniştea dinainte, îţi răspunde cu un glas încă tremurînd de mînie: « Dacă tu n-ai de gînd să divorţezi, de ce-ai venit la mine să-mi spui toate lucrurile astea, despre care n-aveam habar ? » La care tu rosteşti cu trufie: « Doreşti să trăieşti în minciună sau în adevăr ? » « Spune mai bine că nu suportai să fii singura umilită ! E o răzbunare ieftină, josnică. » În ciuda ultimelor cuvinte, pe care le găseşti cît se poate de jignitoare, te desparţi de soţul fostei tale prietene într-o stare de spirit cu mult mai bună decît cea de la sosire. Şi ai lîngă tine un aliat, soţul, chiar dacă e cam mitocan...

Dezastrul nu ţi se pare ireparabil, ci dimpotrivă: hotărîrea pe care ai luat-o, fără să-ţi dai seama, în privinţa soţului tău debusolat te linişteşte şi-ţi dă speranţe. Ai pornit, aproape împotriva voinţei tale, să-ţi recucereşti uşuraticul soţ. Te încumeţi să ridici mănuşa. Eşecul îţi dă energie. Îţi aduni forţele şi te arunci spre victorie.

Recucerirea Vinovatului

Aşa cum un strateg studiază forţele aflate pe cîmpul de bătaie, analizezi situaţia. Bărbatul tău are o amantă, asta e limpede. Ţi-a ascuns acest lucru. Înseamnă că nu este orbit de pasiune, pentru că pasiunea nu i-ar îngădui să se împartă între două femei.

Nenorocirea este, aşadar, relativă. Soţul tău nu simte faţă de amantă decît o puternică atracţie, de vreme ce a rămas alături de tine. Cealaltă nu este decît o paranteză, care se poate închide fără efecte prea grave. Prin urmare, situaţia se poate îndrepta.

Vei fi însă nevoită să joci strîns, să simulezi sentimente cu totul diferite de cele pe care le încerci. Mai întîi, te

prefaci că nu știi nimic despre legătura soțului, deși te roade. Nu faci nici o aluzie, ți-o ștergi din minte ca și cum n-ar exista. Ca și cum n-ar fi existat niciodată. Tactica are avantajul imediat de a-l deruta complet pe dușman, care se aștepta la un atac la baionetă. Și pe care calmul tău îl neliniștește la culme.
Îți schimbi comportarea. Ești veselă, detașată, glumeață, frivolă. Încerci să te distrezi, ieși, te întîlnești cu prietenii. Atmosfera din casă, pînă atunci grea, încordată, încărcată de agresivitate, devine respirabilă. Te arăți plină de fantezie, de drăgălășenie. Faci lucruri minunate, pe gustul soțului tău, inviți prietenii la care ține cel mai mult, și care nu sînt neapărat și ai tăi, pe scurt, cauți să-i faci viața cît mai plăcută.

Soțul continuă să-i telefoneze amantei, așa cum ar face orice bărbat bine crescut. Dorește s-o sprijine în încercarea prin care trece, să știe cum merg lucrurile cu soțul ei, ce hotărîri, temporare sau definitive, au luat împreună. Fiecare din cei doi foști amanți îi transmite celuilalt buletinul militar, cu încetarea sau reluarea ostilităților, terenul pierdut sau recîștigat.
Amanta nu mai aude povestea nesfîrșită a certurilor conjugale și ghicește că s-a întîmplat ceva. Soțul tău are un glas vioi, abia dacă îndrăznește să-i mărturisească amantei că... nu știe cum să-i spună că nu-i mai faci nici o scenă... se încurcă, pentru că nu are de ce să se plîngă.
Odile, cuprinsă de disperare, își acuză amantul, adică pe soțul tău, că este orb, că e un nătărău, o păpușă pe care o poate mînui oricine. Se înfurie, face gafe, devine ursuză. Te face pe tine, prietena ei, fățarnică și lașă. Istețimea pe care o dovedești o obosește, simte că a pierdut partida. Se folosește de reproș precum călărețul de cravașă.
Iar fostul ei amant, adică soțul tău, se cabrează și o azvîrle din șa.

Rolurile s-au inversat. Soțul descoperă la tine, cu încîntare, calități noi, nebănuite, iar la amantă defectele de care te acuza pe tine. Își schimbă atitudinea. Se gîndise să te părăsească. Sperase să aibă puterea de a trece peste sentimentul de vinovăție ca să nu se lase distrus de tine încetul cu încetul, iar acum se bucură că și-a revenit la timp. Să-i cruțăm vanitatea și să-l lăsăm să creadă că așa este. Oricum, nu-i venea la îndemînă să-i facă viața amară unei soții cîrtitoare. Dar ar fi de-a dreptul nebun să-i facă viața amară unei soții fermecătoare! De cînd nu se mai teme că se sufocă lîngă tine, amanta nu i se mai pare alternativa, balonul de oxigen. Nu te bucura de izbîndă. Încă nu s-a terminat.

Soțul tău s-a despărțit de amantă, dar lucrurile nu sînt nici ușoare, nici plăcute. Se simte pustiit, îi lipsește ceva, nu-și găsește locul. Te uiți la el și-l vezi cu privirea pierdută în gol, tulburat, căutîndu-și parcă un reazem. Deși se lăsase de mult de fumat, acum are mereu o țigară în colțul gurii.

Dacă-ți pierzi răbdarea, dacă te-ai săturat să porți o mască pe care ai vrea din tot sufletul s-o dai la o parte, dacă te oprești să-ți tragi sufletul și savurezi plăcerea de a-ți bate joc de bărbatul înfrînt, cîștigi runda, dar pierzi partida. Iar eforturile uriașe pe care le-ai depus, victoria pe care ai dobîndit-o asupra ta și asupra rivalei tale se vor dovedi zadarnice.

Socotești imoral și degradant jocul la care te-ai pretat și care a reușit atît de bine. Vrei să redevii o simplă muritoare clocotind de dorința de răzbunare, să lași deoparte zîmbetele prefăcute și să dai drumul reproșurilor și vorbelor grele, ținute pînă acum încătușate. Însă dacă te lași în voia geloziei pe care ai izbutit s-o înfrînezi atîta vreme, șuvoiul se umflă, se revarsă, vă cuprinde și vă lovește fără milă pe amîndoi.

Urmarea? Prin casă șuieră săgeți otrăvite și toate nimeresc în plin. Mirosul urii plutește peste tot. Nu vă mai puteți suporta unul pe altul. Trăiți în deplină neînțelegere, așa că soțul fie va reveni la fosta amantă, fie își va găsi alta, dacă nu cumva ai să-ți găsești tu un amant. Și veți hotărî să vă despărțiți. Pentru totdeauna.

Nenumărate sînt însă femeile înșelate care nu se despart de soți. Dragostea, banii, reputația, convenințele le împiedică s-o facă. Îndrăgostite fiind, nu pot trăi fără bărbatul iubit și suferă mai mult ori mai puțin în tăcere.
Dacă soțul este bogat, închid ochii, îl lasă să-și facă de cap și se înfruptă din banii lui.
Dacă are o funcție ori o situație socială importantă, dacă este senator, ministru ori președinte, rămîn alături de el, ca un model de virtute, iar opinia publică le socotește demne de toată lauda.
Dacă soțul este cumva academician ori vreun filozof la modă, nu se îndură să renunțe la strălucirea vieții publice.
Dacă poartă un nume cunoscut, dacă aparține unei familii nobile cu multe castele și conace, le vine greu să nu mai fie contese și castelane.
Și poate că-și găsesc și ele felurite și neștiute compensații.

Soția te înșală cu prietenul tău cel mai bun

La aflarea veștii care-ți străpunge inima, veste urmată de o imagine de nesuportat, cea a soției tale, dezbrăcată, în brațele unui bărbat, « Doamne, prietenul meu! », reacționezi probabil la fel ca eroina scenariului de mai înainte. Nu poți suporta de unul singur șocul care te zdruncină și te grăbești să suni la ușa celei ce ți-e părtașă în necaz, soția înșelată a prietenului tău. Nici ție nu-ți pasă dacă a aflat ori dacă nu știe nimic despre lovitura care te-a împroșcat cu noroi. Trebuie să te liniștești. Adulterul, ca și epidemiile de gripă, și-a pierdut virulența de cînd a devenit o boală care bate la toate ușile.

Prin urmare, dorești să știi cum a reacționat soția prietenului tău cînd a aflat că soțul o înșală și ce a hotărît. Numai că, spre deosebire de eroina de care abia ne-am despărțit, simți nevoia imperativă de a-l lua la bătaie pe prietenul tău – să-i spunem Paul.

Resentimentele îi erau atît de violente și orgoliul atît de rănit, încît eroina noastră nu s-a gîndit să-i ceară Odilei o explicație care, poate, ar fi ușurat-o. În schimb, tu, abia ajuns acasă, fără să fi hotărît dacă ești ori nu în stare să-ți supui nevasta unui interogatoriu nemilos, îi telefonezi lui Paul. Înainte de toate, o întrebare scurtă: « Cum ai îndrăznit? » Apoi, fără să-i dai răgazul să îngaime ceva, îi ordoni să vină a doua zi, la orele 13, la tine la birou.

Conversația, mai bine zis monologul, pentru că numai tu ai vorbit, te tulbură atît de tare încît nu te simți capabil să-i adresezi nici măcar o vorbă soției tale, pentru că ți-e mult prea teamă să nu auzi ceva ce n-ai putea

suporta. Te îndrepți încet spre dulapul a cărui cheie o ai numai tu și scoți pușca de vînătoare. Îngrozită, soția izbucnește în plîns și te imploră să pui arma la loc, să nu faci un gest necugetat, o nebunie a cărei victimă nu știe cine va fi: ea, Paul, tu sau toți trei?
Prăbușit pe scaun, desfaci pușca piesă cu piesă, le ungi pe toate cu mare grijă, le pipăi, apoi montezi totul la loc. Fără să-ți învrednicești soția înlăcrimată cu vreo privire și nici să te lași înduplecat de rugăminții ei. În sîngele tău curge argintul viu al răzbunării.

Avertizat de soția ta, Paul s-a perpelit toată noaptea. Ca un talmudist, a adunat tot ceea ce știe despre tine; în lumina datelor, încearcă să dea un răspuns la întrebarea care-i muncește cugetul: « Are să-și folosească oare arma? » Îți analizează întreaga comportare începînd din momentul în care i-ai descoperit greșeala:
– vizita făcută soției lui, mînia și amenințările cărora le-ai dat frîu liber;
– tăcerea olimpiană cu care răspunzi lacrimilor soției;
– întîlnirea pe care i-ai stabilit-o, semănînd cu programarea la dentist pentru a ți se scoate o măsea de minte stricată;
– locul întîlnirii: biroul, plin de colegi;
– ora: cea la care oamenii cumsecade merg să ia prînzul;
– pușca, pe care ai pregătit-o îndelung.
Puse unul lîngă altul, toate aceste elemente îți trădează, firește, suferința, dar mai ales uimirea, nehotărîrea, adînca tulburare. Nimic nu lasă să se întrevadă un acces nebunesc de gelozie și nici cheful de a ucide pe cineva. Dar totodată, nimic nu te ferește de așa ceva.

Dis-de-dimineață, la ora la care, odinioară, bărbații se îmbrăcau ca să-și spele onoarea pătată cu săbiile ori cu pistoalele, Paul își bea cafeaua ascultînd știrile, ceva mai liniștit. Ai să-l omori în chip simbolic. Așteaptă reproșurile – drepte – pe care o să i le arunci, disprețul

pe care ai să i-l scuipi în obraz. Așteaptă să te lămurească. Oare ai să-l crezi?

Sfîrșitul prieteniei dintre voi îl îndurerează mult mai mult decît acela al legăturii din care nu știa cum să scape. Din delicatețe, nu cuteza să se desprindă de soția celui mai bun prieten așa cum faci cu o amantă de care te-ai plictisit! Totul a început într-o zi, la plajă: soția ta, în costum de baie, cu sînii goi, lungită la soare, toropită de căldură; pe spinare, în scobitura taliei, se iviseră picături de sudoare. Dorința urcase ca un val și aprinsese simțurile. Nu mai era nimeni și nimic în jur. Nici măcar tu, prietenul lui dintotdeauna, și nici scumpa lui soție.

Ar fi dorit să-ți spună că dragostea adevărată nu înseamnă neapărat fidelitate sexuală: soția ta, deși infidelă, n-a încetat să te iubească. Iar el, cu toate că și-a înșelat soția, n-a încetat s-o iubească. Nu-ți cere să înțelegi cum a izbucnit focul ce-a prefăcut totul în scrum. Și nici să-l ierți. Ci numai să dai uitării vara asta necruțătoare.

Al patrulea scenariu: Copii, părinți și amanți

CAPITOLUL 4

Preambul

Cînd ai o legătură clandestină, nu te gîndești atît la liniștea partenerului, cît la cea a copiilor. Îți juri ca, orice s-ar întîmpla, să nu-i faci să sufere din pricina aventurilor tale. Mai ales dacă sînt încă mici și foarte legați de celula familială.

Cum să te porți ca să limitezi riscurile și să-ți ocrotești cît mai bine copiii? Aruncă o privire în cărțile care se adresează tinerilor părinți. Ce vezi? Alături de cărți practice, de tipul *Cum să-ți hrănești copilul, Cum să-ți crești copilul*, se înșiră lucrări de psihologie. Tinerii părinți din zilele noastre sînt dornici să apere « cauza copiilor ».
Dacă au citit cărțile lui Françoise Dolto și ale adepților metodelor de comunicare cu fătul prin atingerea pîntecelui mamei, știu că un copil este o ființă cu care se poate comunica. Că trebuie să i te adresezi ca unui adult,

să-i explici fără ocolișuri și fără mînciuni tot ce vrea să știe sau tot ce trebuie să învețe, spre binele lui.
În zilele noastre, mama și tatăl care știu aceste lucruri încep să comunice cu copilul nu numai din clipa în care vine pe lume, ci mult mai devreme, încă din primele săptămîni de gestație a fătului. Astăzi, unui copil îi vorbești tot timpul, de cînd este sugar. Îi spui de ce-i faci baie, de ce îi cureți urechile și ochii, de ce trebuie să pleci de lîngă el și cu cine rămîne cît lipsești. Iar copilul, chiar dacă țipă, soarbe cuvintele, care îl liniștesc și îi clădesc personalitatea.
Dacă treci printr-o perioadă grea, dacă ești îngrijorată sau pur și simplu nervoasă, copilul sau bebelușul o simte și este afectat. Plînge, adoarme cu greu, suferă de colici și de dureri de urechi. Dacă-i spui de ce nu te simți bine, amîndoi veți suporta totul mai ușor.

Ce recomandă psihologii? Copilul-rege este un copil prizonier, martor și victimă a tuturor crizelor din familie sau neînțelegerilor dintre părinți. Nu pune copilul în centrul cuplului, ci undeva mai la periferie. Nu-l întemnița în celula familială. Dezvoltă-i autonomia cît se poate de devreme. Îndreaptă-l, fără să-i impui, spre activități sportive sau culturale la care să participe nu cu tine, ci cu colegi de vîrsta lui. Îndeamnă-l să-și găsească prieteni, așa cum ai făcut și tu, și să întrețină cu ei relații strînse. Nu-i atribui copilului rolul de liant al cuplului și nici nu încerca să compensezi, prin el, o despărțire.
Dacă vi se întîmplă, ca atîtora dintre noi, să aveți un schimb de cuvinte aspre și neplăcute în prezența copilului, pe care violența verbală îl sperie, fiecare dintre voi doi va încerca, după ce mînia s-a potolit, să-l liniștească și să-i spună adevărul: va fi în stare să înțeleagă că aveți, ca și el, supărări, gelozii, clipe de nerăbdare, dar că dragostea pe care v-o purtați unul altuia nu are de suferit din cauza unor certuri mărunte.

Dacă nu vă mai iubiți, spuneți-i-o, arătîndu-i însă că dragostea dintre soți, supusă multor încercări, nu are nici o legătură cu iubirea absolută pe care un tată și o mamă o simt față de copilul lor. Fiindcă gîndul care-l frămîntă pe copil este că, dacă azi nu-ți mai iubești partenerul, s-ar putea ca mîine să nu-l mai iubești nici pe el. Copilul vrea să fie sigur în orice clipă că-l vei iubi toată viața.

Copiii află că ai înșelat-o pe mama lor

Întoarsă dintr-o călătorie, soția descoperă pe birou, sub un dosar, un ceas care nu este al ei. Vederea obiectului uitat – de cine? – o tulbură atît de tare, încît i se face rău. Seara, cînd vii acasă, îți întinde obiectul în tăcere. Joacă la ruleta rusească și o știe. Ce se va întîmpla în clipele următoare?

Se uită la tine înnebunită, îți pîndește pe chip semnul nevinovăției aducător de ușurare ori dovada vinovăției și sfîrșitul a tot ce a fost. În culmea uimirii, pălești, îngaimi ceva, nu știi cum să împiedici dezastrul care se apropie cu pași repezi și vă amenință pe amîndoi. Îți azvîrle în obraz nefericita imprudență. Nici măcar nu te-ai ostenit să ștergi urmele celor întîmplate. Chiar aici, sub acoperișul ei. La cîțiva pași de dormitor, poate chiar în patul ei.

Oricît de vehement te dovedești încercînd s-o asiguri de dragostea ta, nu se lasă. Spui ceva despre o greșeală, despre o aventură fără viitor, dar nu te aude, nici măcar vocea nu ți-o mai suportă. Dacă n-ar fi copiii, ți-ar

striga: « Piei din ochii mei! Du-te dracului! » Dar prin ce trece nu le poate ascunde. Poate că în inima ei se strecoară o speranță tainică: suferința în care se înfășoară ca într-un văl uriaș (doar poartă doliul iubirii, nu?) te va face să te simți și mai vinovat. Și-i va întoarce pe copii împotriva ta.

Felul în care se poartă trădează o suferință adevărată. La orice cuvînt, ochii i se umplu de lacrimi; fața, pe care o socotește nedemnă de fard de cînd ești atras și robit de alt chip, este răvășită de disperare. Ea, care era atît de veselă și de vorbăreață, se închide în mutenie, nu-ți mai vorbește și se ferește de tine. Atingerea ta îi face silă. Izgonit din dormitor, ești nevoit să te mulțumești cu divanul din salon. Nopțile sînt departe de a fi liniștite.

Oricare le-ar fi vîrsta, copiii suferă că și-au pierdut mama. Li se pare atît de departe, atît de cufundată în suferință, încît nu mai izbutesc să se apropie de ea, să stabilească o relație adevărată. Se simt lăsați la voia întîmplării, se tem că nu se mai întoarce la ei ca să le dea putere, să-i înconjoare cu căldura dragostei de mamă. Clanul s-a destrămat.

Cum să nu te socotească vinovat de această atingere adusă ordinii familiale? Cum să nu-ți condamne purtarea? Trebuie să le înfrunți privirea și să le suporți dezaprobarea, pentru că au dreptate. Ar fi bine să ai cu fiecare, pe rînd, o discuție cinstită. Fără ascunzișuri și ocolișuri. Explică-le de ce anume te-ai purtat astfel, spune-le că o iubești pe mama lor ori măcar că ai iubit-o. Că vor înțelege mai tîrziu că poți iubi cu pasiune o femeie, dar, într-o bună zi, să te îndrăgostești de alta. Ceea ce ți s-a întîmplat i s-ar fi putut întîmpla și soției tale. Liniștește-i, spunîndu-le că dragostea, duioșia pe care părinții – și în cazul de față tu – o simt pentru copii sînt mereu aceleași, neatinse, nestinse.

Divorțați sau hotărîți să nu mai locuiți împreună?

Spuneți-le cît mai repede copiilor ce ați hotărît. Nu-i lăsați să simtă cum plutește în aer amenințarea unei rupturi și să se teamă de ce este mai rău. Cel mai rău, pentru ei, ar fi să-și vadă părinții războindu-se ca doi dușmani și luîndu-i pe ei ostatici. Cel mai rău, pentru ei, ar fi să plece din locul în care trăiesc; dacă, prin divorțul părinților, își pierd casa, școala, prietenii, obiceiurile, vor fi multă vreme afectați de prea numeroasele schimbări.

Soția ta și cu tine veți sta de vorbă, pe rînd, cu copiii, direct sau prin intermediul unei persoane neutre, care să nu facă parte din familie. Veți afla astfel cum înțelege fiecare copil să trăiască, alternativ, cu fiecare dintre voi, fără să devină un mijloc de presiune ori un obiect de șantaj. Vor rămîne legătura vie care vă apropie unul de celălalt. Țineți seama de părerea lor, de dorințele lor, de obiecțiile lor.

Fă în așa fel încît ruptura dintre voi să aibă cît mai puține urmări asupra vieții lor de zi cu zi, încît reperele lor să rămînă aceleași. Nu-ți asmuți niciodată copilul împotriva soțului, oricît de mult ar fi greșit acesta față de tine. Nu te deda la nici un fel de represalii, oricît de mult ai dori să-i întorci celuilalt răul pe care ți l-a făcut.

Ia-ți însă revanșa: la începutul căsătoriei, ai dorit să-ți termini studiile, să înveți o limbă străină, să deschizi un magazin, să faci parte dintr-un cor, dar obligațiile familiale nu ți-au lăsat nici un pic de timp. A sosit momentul să profiți de libertatea adusă de celibat: realizează-ți proiectele. Ai să vezi că despărțirea nu are numai părți rele.

Nu vreți să divorțați?

Ar fi bine ca unul dintre voi doi să părăsească domiciliul pentru cîteva zile, astfel ca nici certurile, nici tăcerile

să nu-i facă pe copii să sufere. Întîlniți-vă pe teren neutru, doar voi doi.
Dacă furtuna trece și viața conjugală își reia cursul, nu vă prefaceți că nu s-a întîmplat nimic. S-ar cuveni ca fiecare dintre voi să-i explice fiecăruia dintre copii, chiar și celui mai mic, că a trebuit să rezolvați ceva, o ceartă, o neînțelegere, dar că lucrurile s-au lămurit și v-ați împăcat.

Copiii află că l-ai înșelat pe tatăl lor

Vor reacționa ca și în cazul precedent, pentru că infidelitatea a avut aceeași consecință: echilibrul familial s-a stricat.
Dacă soțul tău se înfurie, face scene, trîntește ușa și te amenință, copiii riscă să fie traumatizați de violență. Nu vă înfruntați în prezența lor, ascundeți-vă conflictele. Certați-vă cînd sînteți singuri. Și, mai ales, nu-ți justifica infidelitatea încercînd să demolezi, în ochii lor, imaginea tatălui. Mai mult sau mai puțin demolată va fi doar imaginea ta, pentru că acuzațiile pe care i le aduci soțului li se vor părea nejustificate. Nu-și vor recunoaște tatăl în portretul făcut de tine. Un bărbat poate fi un soț nu prea grozav, dar un tată minunat. Nu-i critica purtarea, nici firea, mulțumește-te doar să spui că nu vă potriviți.
Nu uita că exemplul dat copiilor le rămîne întipărit mult mai adînc în suflet decît tot ceea ce dorești să-i înveți. Dacă-și văd părinții înfruntîndu-se, cu ghearele scoase, n-aveți cum să mai sperați că-și vor controla emoțiile și vă vor arăta un respect pe care voi, adulții, nu sînteți în stare să vi-l dovediți.

Variațiunea nr. 1: Ai copii și ești necăsătorită

Copiii stau cu tine. Își văd tatăl la sfîrșit de săptămînă și în vacanțe. Să presupunem că, gîndindu-te la binele copiilor, v-ați despărțit fără să vă sfîșiați. Relațiile cu fostul soț sînt cordiale. Cînd copiii merg la tatăl lor, nu au senzația că te trădează, trecînd în tabăra dușmană. Dar, spre deosebire de tine, tatăl s-a căsătorit sau trăiește cu femeia pentru care te-a părăsit.

Cînd copiii se întorc de la tatăl lor duminică seara, încearcă să nu-i iscodești în legătură cu noua lui soție ori concubină. Nu le da impresia detestabilă că-i folosești ca pe niște spioni care trebuie să-ți raporteze în amănunt ce au văzut, ce au auzit, ce au făcut sau n-au făcut acolo unde tu nu ai loc, unde ei au o viață la care tu nu ești părtașă. Unde o femeie se ocupă – ce sacrilegiu! – de ființele care-ți sînt cele mai dragi de pe lume. Bineînțeles, cînd îți imaginezi scena, copilul tău iubit în brațele acelei hoațe, suferi ca un cîine. Nimic mai firesc.

Gîndește-te că lucrurile astea, care îți fac azi atît de rău încît îți vine să plîngi, ți se vor părea normale peste cîteva luni, cînd miile de răni pe care le aduce o despărțire vor fi vindecate, iar suferința uitată.

Ai dori să afli că soțul tău nu este fericit cu femeia de lîngă el, că este chiar trist. Numai că riști să afli că e îndrăgostit nebunește de ea. Așa că ferește-te, în interesul tău și în cel al copiilor, să le pui vreo întrebare legată de ceea ce se petrece « dincolo ». Lasă-i pe ei să-ți povestească atît cît doresc. În schimb, dacă vei încerca să-i descoși, se vor închide în ei. Pentru că intuiesc, simt că ar putea să-ți spună lucruri care te-ar răni și nu vor să-ți vadă chipul întunecîndu-se.

Din dragoste față de tine, doresc să țină secret ceea ce îndură din pricina faptului că familia s-a destrămat, apoi s-a refăcut, dar altfel. Ghicești că de fiecare dată cînd merg la tatăl lor, de fiecare dată cînd pleacă de la el ca să se reîntoarcă la tine, plimbîndu-se de la un părinte

la altul, sînt mereu nevoiți să se readapteze – și suferă. Nu, nu sînt supărați pe tine, nu-ți fac nici un reproș. Dar cîtă tristețe se oglindește uneori în ochii lor! Ce lecție de curaj!

Fii bună cu ei, fii tandră, alină-le suferințele pe care le țin ascunse de tine pentru că te iubesc prea mult și nu vor să te necăjească; n-ai să le mulțumești niciodată îndeajuns pentru atîta generozitate. Pentru dragostea pe care ți-o poartă.

Variațiunea nr. 2: Ai copii și ești divorțată

Ai un amant. Ai de gînd să-l introduci în cercul familiei? Totul depinde de natura relației dintre voi. Ești îndrăgostită de acest bărbat? Atît de îndrăgostită încît crezi că nu poți trăi fără el? Că numai alături de el viața ta poate avea un rost? Dar reciproca este adevărată? Amantul tău dorește într-adevăr să împartă totul cu tine, chiar și copiii? Relația voastră durează de destulă vreme ca să-i poți prevedea un viitor?

Dacă răspunsul la toate aceste întrebări este da, da pe toate planurile, nu mai șovăi. Mai întîi, vorbește-le despre acest bărbat copiilor, care trebuie să fi ghicit ceva de multă vreme. Cum reacționează? Nu le convine? Își fac griji din pricina tatălui, temîndu-se ca nu cumva să-l trădeze? Stai de vorbă cu ei de mai multe ori. Obișnuiește-i cu ideea existenței bărbatului din viața ta. Asigură-i că nu va lua niciodată, nici în inima, nici în viața lor, locul tatălui.

Prezintă-l cînd ești sigură că sînt pregătiți să-l accepte. Organizează prima întîlnire în afara domiciliului familial, într-un loc neutru, fie cînd vă aflați undeva în vacanță, fie la niște prieteni, unde amantul tău n-are să pară un intrus. Obișnuiește-i treptat cu el. Așteaptă să se stabilească între ei relații prietenești. Abia după aceea îl poți introduce în intimitatea familială.

Digresiune: Iubirea la Schopenhauer

Vorbește
Dar nu-l despărți pe nu *de* da.
Dă-i vorbei tale un înțeles;
Dă-i și o taină.

Paul Celan, *Vorbește și tu*

Ce putem învăța din iubirile noastre clandestine? Dragostea rămîne o enigmă. Dorința, această forță tiranică țîșnită din adîncurile întunecate ale ființei noastre, ne aruncă pe urmele celuilalt și ne flutură dinaintea ochilor un paradis. Apoi, într-o bună zi, dispare și ne lasă pe țărm, ca pe o epavă. Degeaba am văzut, din experiență, că dorința sexuală nu ține de rațiune și că nu este decît o iluzie, ce-i drept, cea mai puternică dintre toate; nimeni nu se poate vindeca. Nimeni nu se poate feri. Să nu existe oare plăcere fără suferință?

Nici un filozof n-a vorbit atît de mult ca Schopenhauer despre instinctul sexual și prezența sa obsedantă. Cu mult înaintea lui Freud (care se va inspira din scrierile sale), a pus în lumină puterea dorinței sexuale, « cea mai violentă dintre toate pornirile noastre, dorința dorințelor, centrul voinței ». « Apetitul sexual, scrie el, nu ține, ca alte dorințe, de gusturi și de starea de spirit, pentru că această dorință constituie esența însăși a omului. Este ideea fixă și viziunea care stăpînesc fără încetare mintea omului cast. Este temeiul oricărei acțiuni serioase și obiectul tuturor glumelor; pentru a o potoli, ne punem chiar viața în primejdie. Dacă nu este satisfăcută sau dacă este prea mult înfrînată, această dorință se poate preschimba în chin. » Spre nenorocul nostru, adaugă filozoful, dorința sexuală nu se oprește asupra

unui singur obiect. Sortită insatisfacției și instabilității, dorința poate face din om o ființă care nu-și găsește locul.

Schopenhauer, care a avut o mulțime de legături amoroase, era atît de stăpînit de spaimă și de gelozie încît ajungea la rupturi bruște, după care era ros de tristețe și amărăciune. Atunci cînd mama sa Johanna, rămasă văduvă, și-a găsit un amant, a rupt orice legătură cu ea. Faptul că această femeie, romancieră celebră (pe cînd el era încă un necunoscut), era fericită alături de un bărbat plăcut îl umplea de necaz. Invidiosul filozof a transferat asupra cîinelui său întreaga afecțiune pe care n-a putut-o simți față de altcineva.

Schopenhauer nu s-a căsătorit niciodată. Căsnicia, scrie el în *Metafizica iubirii*, « înseamnă iadul și diavolul, întemnițarea, tovărășia lugubră a unei singure ființe, străduania necontenită de a ajunge urît și nesuferit pentru celălalt. » Monogamia dictată de legi este o calamitate: « Îndatoririle ne sînt îndoite, iar drepturile înjumătățite. » Acest coșmar impune soluția menajului în trei, în care inconvenientele căsătoriei se preschimbă în avantaje: amantul deschide ușile închise, aduce un suflu nou, preia ștafeta și înlocuiește bărbatul în clipele de oboseală ori de plictiseală. Amantul este, prin urmare, aliatul prețios menit să asigure supraviețuirea cuplului. « Astfel, scrie el, nu vor mai exista femei care înșală și femei care sînt înșelate, iar bărbații nu vor mai fi o jumătate din viață pești, iar cealaltă jumătate claponi. »

Iată ce *a îndrăznit să spună* Schopenhauer, acum mai bine de un secol. *Îndrăznește să spui* este deviza pe care a preluat-o de la secolul Luminilor, nu pentru plăcerea de a mînui umorul și provocarea, ci ca să propună o știință a vieții și să suporte el însuși viața mai ușor.

Sentimentul iubirii, din care se naște și renaște toată povestea noastră, nu poate face obiectul unei critici raționale, căci nu ne este dat să-i cunoaștem toate elementele.

Iar cele mai tainice nu sînt neapărat și cele mai neînsemnate.
Unde se încheie fidelitatea? Unde începe infidelitatea? Nimeni nu este îndreptățit să stabilească o graniță între cele două. Și cu atît mai puțin să-l condamne pe cel învinuit de trădare. Nici să ierte, pentru că iertarea se înrudește cu învinuirea. Și atunci, ce altceva poți face decît să încerci să înțelegi?
Într-un cuplu, cel care-și înșală partenerul intuiește cîtă iubire, cît atașament, cît interes și cîtă dependență intră în motivațiile sale. Ar fi o greșeală să credem că resentimentul, plictiseala, dorința și răzbunarea sînt singurele care intră în joc.
Cel care-și trădează partenerul nu știe dacă se lasă în voia unei porniri vechi sau noi – care? – sau dacă se supune unui reflex – care? Ceea ce știe, din proprie experiență, este că nu poate trage o linie între da și nu, între cel pe care-l înșală și cel cu care-l înșală.
Dar nu mai știe dacă-l înșală pe celălalt ori se înșală pe sine. A pătruns prin efracție, din întîmplare, pe tărîmul simțurilor, unde certitudinile își pierd consistența. Unde întunericul și lumina au aceeași valoare. Ochiul și ceea ce vede el se schimbă, totul e în mișcare.
Acel « Te iubesc. » – și punct, care este un jurămînt pe vecie, e înlocuit de un « ...și totuși te iubesc... », suspendat undeva între trecut și viitor.

Al cincilea scenariu: Doi amanți celibatari

«Nu-ți mai spun cîte lucruri cumplite – hărțuială, sîcîială, cicăleală, umilință, batjocură, răutate, îndobitocire, plictiseală și încremenire – se ivesc în războiul dintre două ființe aflate mereu una lîngă alta, legate pentru totdeauna, care s-au păcălit crezînd că se potrivesc.»

Balzac, *Contractul de căsătorie*

CAPITOLUL 5

Uniunea liberă

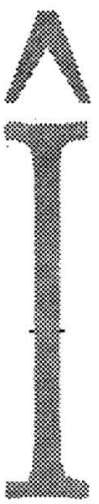

ncepînd din anii '70 ai secolului nostru, divorțul, reintrodus în Franța în 1884, este în continuă creștere. În douăzeci și cinci de ani, numărul divorțurilor s-a triplat. În zilele noastre, 35 % din cupluri divorțează după cîțiva ani sau chiar după ce au împlinit treizeci de ani de căsnicie, fenomenul afectînd, prin urmare, toate categoriile de vîrstă. Așadar, vîrsta de aur a căsătoriei a trecut. Instituția, atît de puternică la începutul secolului, este asediată din toate părțile și concurată cu tot mai mult succes, pe zi ce trece, de uniunea liberă.

Altădată, doar bătrînii anarhiști, văduvii și divorțații trecuți de șaizeci de ani îndrăzneau să trăiască în concubinaj pe față. Înainte de 1968, ponderea cuplurilor necăsătorite era de numai 3 %. Numărul lor depășește azi 13 %, toți fiind sub treizeci și cinci de ani. Concubinii

aparțin tuturor claselor sociale; pînă și cei din familiile burgheze hotărăsc să trăiască împreună fără să se căsătorească. Chiar dacă apare un copil: 40 % din cuplurile necăsătorite au copii. Începînd din 3 ianuarie 1972, în Franța un copil natural are exact aceleași drepturi ca și un copil legitim dacă este recunoscut de ambii părinți. Nașterea unui copil nu mai impune, prin urmare, legitimarea uniunii. În 1993, numărul copiilor născuți în afara căsătoriei s-a ridicat la 248 000, iar cu un an mai tîrziu la 256 000, adică la 36 % din totalul nașterilor. Pe de altă parte, divorțurile dau cu tifla instituției. Tinerii nu mai au nevoie nici de aprobarea părinților, nici de a societății. În 1975, 12 % dintre femeile de peste 21 de ani se căsătoriseră legitim; în 1994, ponderea lor nu mai era decît de 2 %.

Cu toții avem alături de noi părinți, copii, prieteni care trăiesc împreună, care au copii împreună și a căror viață nu se deosebește cu nimic de cea a unui cuplu căsătorit. Din considerente morale, nu doresc să se căsătorească, socotind că dorința de a trăi împreună este mai presus de orice angajament legal. « Trăiesc cu el, sau cu ea, pentru că așa vreau. Nimic nu mă silește s-o fac, în afară de dorința mea. Nu văd de ce aș lăsa pe seama unei instanțe judecătorești dreptul de a hotărî, în locul meu, asupra drepturilor și îndatoririlor mele. Ne luăm amîndoi libertatea de a ne iubi și de a ne despărți fără să fim legați de lege. Ca și „oamenii căsătoriți", avem simțul răspunderii. » În zilele noastre, spun ei, legăturile conjugale sînt desfăcute cu aceeași ușurință cu care este lichidată o societate anonimă ori o întreprindere comercială. Iar la nervii pricinuiți de administrație și de justiție, se adaugă cheltuielile cu avocatul și toate celelalte mizerii.

De fapt, între concubini se stabilesc legături economice: apartamentul este adesea cumpărat în comun, iar conturile bancare sînt deschise pe ambele nume. Iar cînd cei

doi se despart, se lovesc de aceleași probleme ca și cuplurile căsătorite în ce privește încredințarea sau « împărțirea » copiilor și plata unei pensii alimentare.
În filmul *Criza* regizat de Coline Serreau, există o scenă hazlie care arată că jocul căsătoriilor, divorțurilor, concubinajelor poate deveni extrem de complex. O tînără mamă se pregătește să plece cu copiii la schi; se aude soneria: apar copiii primului ei soț, din a doua lui căsătorie; se aude din nou soneria: apar copiii actualului concubin. Odaia se umple de copii care, biologic, nu sînt înrudiți, dar sînt legați prin faptul că mama unora dintre ei trăiește cu tatăl celorlalți... Mai există oare multe familii care nu s-au înmulțit prin adăugarea de frați ori de surori vitrege?

Trăiți în concubinaj

Refuzul coabitării

Există bărbați și femei care resping nu numai căsătoria, ci și – mai ales – coabitarea, semănînd, după părerea lor, cu un război de uzură. Hotărîți să-și păstreze libertatea și relațiile, locuiesc fiecare în altă parte. Se întîlnesc doar pe teren neutru, cînd sînt invitați unul la altul, sau în călătorie. Rămîn celibatari pînă la sfîrșitul vieții și, în general, nu au copii.
Prin urmare, se deosebesc de alte cupluri. Să ne gîndim la Sartre și Simone de Beauvoir: se pare că legătura lor a supraviețuit unor trădări fără număr pentru că se întemeia pe afinități intelectuale profunde, pe stimă reciprocă, pe complicitatea născută din participarea la aceeași luptă ideologică. Firește, nici unul nu i-ar fi pretins celuilalt o fidelitate ce ar fi însemnat negarea libertății și a eticii pe care o apărau. Însă nici unul nu a

fost scutit de gelozie și de suferință. La asfințitul vieții, neputîndu-se resemna să moară fără să lase posterității nimic în afară de opera lor, pe care am moștenit-o cu toții, Sartre și Beauvoir au adoptat, fiecare, cîte o fată, dublă dovadă a nevoii lor de filiație.

Ce stimulează mai mult infidelitatea: uniunea liberă sau căsătoria?

În lipsa statisticilor, este greu de răspuns la o astfel de întrebare. Dar concubinii declară că, atîta vreme cît « se iubesc », nefiind legați în lanțurile conjugale, ar avea mai puține motive să se înșele decît cei căsătoriți.

Noi însă, care mai știm cîte ceva despre dragoste, nu ne lăsăm păcăliți. Cei fără verighetă ajung și ei, asemenea celorlalți, la iubiri paralele; certurile, gelozia, sfîșierea, ura sînt aidoma acelora din cuplurile căsătorite. Inima nu face nici o deosebire între dragostea legitimă și cea liberă. Iubirii care leagă un bărbat și o femeie, vreme de o zi sau de o viață, puțin îi pasă de statutul matrimonial. Iubirea se călăuzește după ceva aflat în afara legii, o poftă nestăpînită de a nu se supune regulii, un dispreț fără margini față de ceea ce este interzis. « Nu rîvni la femeia aproapelui »: nici una dintre cele zece porunci n-a fost încălcată cu mai multă consecvență.

« Poți încuia patima cea cu o sută de capete în odaia ta sau îi poți dărui palate uriașe: are să răsară în altă parte, acolo unde nu te așteptai, unde se dezlănțuie în toată splendoarea. Crește fără să fie semănată și nimeni nu poate opri minunata furtună », scrie Aragon în *Țăranul din Paris*. Ce căutăm oare toată viața, dacă nu această tulburare și vraja care urmează?

Așadar, ceea ce li se întîmplă cuplurilor care trăiesc în uniune liberă nu se deosebește de ceea ce se petrece în cuplurile căsătorite. În ambele situații, doar bunul-simț pune protagoniștii la adăpost de lovituri neașteptate. Spre deosebire de legi, normele de viață nu pot fi nici schimbate, nici ocolite. În caz de încălcare, pedeapsa

este imediată și uneori fără milă: îndepărtarea și uneori chiar pierderea ființei iubite.

Fie că sînt legitime, clandestine ori libere, iubirile, oricum nesupuse, nu-și recunosc drept stăpîn decît bunul-simț.

Al șaselea scenariu: Doi amanți homosexuali

«Chiar dacă ajung, coborînd în timp,
la vîrsta cînd spiritul încă
nu domină simțurile, găsesc semne
ale iubirii mele față de băieți.»
Jean Cocteau

CAPITOLUL 6

Ești homosexual

Iubirea homosexuală masculină

oții ale căror iubiri clandestine le-am urmărit pînă acum nu trebuie, atunci cînd comit adulterul, decît să respecte regulile cuvenite de prudență. Nu sînt frămîntați de nici o criză de identitate, nu au de suferit nici o condamnare morală, așa că își trăiesc iubirile vinovate mai curînd cu frenezie decît cu sentimentul păcatului.

În schimb, homosexualul care descoperă natura pulsiunilor sale încearcă, la început, o oarecare reținere în a vorbi despre ele. Chiar dacă este convins că înclinația lui era înscrisă dintotdeauna în natura sa fizică și psihică, păstrează în adîncul sufletului o îndoială. Luptă împotriva unor instincte pe care nici rațiunea, nici etica lui nu izbutesc să le condamne. « Un regret nelămurit, scrie Cocteau, o impresie permanentă de culpabilitate i se strecoară în conștiință și-i corupe sursa păgînă a plăcerilor. »

Homosexualii doresc să rămînă discreți, fie pentru că se simt prost să dezvăluie acele porniri pe care morala le condamnă, fie din bun-simț, pentru că nu doresc să-i șocheze pe cei din jur; fie, în sfîrșit, din prudență, pentru că le este teamă să nu fie dați afară de la serviciu, să-și piardă funcția sau reputația...

În Franța, așa cum spunea Cocteau, cei care au acest viciu nu sînt trimiși la ocnă. Dar, scria el în *Cartea albă*, « necazurile mi s-au tras de la o societate care condamnă ceea ce este rar ca pe o crimă și ne obligă să ne reconsiderăm înclinațiile. »

Nu puțini sînt scriitorii care au ascuns după fațada unei căsătorii ceea ce percepeau ca pe o deviantă sexuală. Raymond Roussel, de pildă, se folosește de paravanul unei amante oficiale, Charlotte Dufrène. André Gide se căsătorește cu verișoara sa, Madeleine Rondeaux, pentru că medicul l-a asigurat că însurătoarea îl va vindeca de homosexualitate. Cu toate acestea, marea afecțiune pentru soție nu-i stinge atracția față de băieții tineri. În 1920, Claudel îl dojenește: « Ar trebui să te vindeci și să nu-ți mai etalezi grozăviile. » Patru ani mai tîrziu, excedat de atîtea presiuni, Gide hotărăște să publice *Corydon*, o pledoarie care încearcă să-i prezinte pe homosexuali altfel decît ca pe niște contrabandiști care bîntuie prin cetate. Textul fusese scris în urmă cu zece ani, dar Gide îl ținuse în sertar, temîndu-se să nu « supere » anumite persoane. « Cine oare va spune, scrie el în prefață, de cîte ori s-a oprit, ori a șovăit, ori a ales o cale ocolită, numai din afecțiune și tandrețe? Ceea ce-i reproșez cărții mele acum este rezerva și timiditatea. » Condamnarea la ocnă, umilința supremă pe care Anglia i-a rezervat-o celui mai omagiat dintre scriitorii săi, Oscar Wilde, a contribuit însă, după cît se pare, la atitudinea prudentă a lui Gide.

În multe romane de la începutul secolului, iubirile homosexuale masculine sînt tragice, violente, proscrise

și pedepsite cu moartea. Primul exemplu este *Locotenent-colonelul de Maumort*, de Roger Martin du Gard, apărut după moartea autorului. În capitolul intitulat « Înecul », Xavier de Balcourt, viitor ofițer în rezervă, sosește împreună cu plutonul său la Aunay-sur-Marne, pentru zece zile de instrucție și de manevre. Cazat la o familie de brutari în vîrstă, îl întîlnește pe unul dintre cei doi băieți de prăvălie, Yves Janvier, un tînăr cu ochi jucăuși, plini de farmec, și cu « un trup minunat de adolescent », iar sufletul i se umple de o speranță nebunească. În ajunul plecării, îi dă întîlnire lui Yves în taină, pe malul rîului. Numai că, dintr-o neînțelegere, se trezesc unul pe un mal, unul pe celălalt. Xavier nu știe să înoate. Yves se aruncă în apă. În mijlocul rîului curentul este atît de puternic, încît băiatul, vlăguit, se îneacă. Sub privirile lui Xavier, care se grăbește să dispară, îngrozit la gîndul că va fi amestecat într-o dramă nedeslușită, că va fi tratat toată viața ca un paria și va rămîne fără nici un ban, pierdut, distrus. Viziuni de coșmar: scandal, corupere de minor, consiliu de război, un băiat de șaptesprezece ani, un subofițer – armata nu glumește cu astfel de lucruri. Cîteva săptămîni mai tîrziu, după ce s-a constatat, în urma anchetei, că băiatul s-a înecat, Xavier, pradă unui sentiment de vinovăție pe care nici o încercare de a judeca rațional nu-l poate alunga, își pune capăt zilelor.
În *Vîrsta de aur* de Pierre Herbart, iubirile eroului, de la adolescență pînă la vîrsta maturității, sînt marcate de sfîrșitul tragic al tuturor ființelor iubite. Alain, Pétrole, Auguste, Mathieu. Fii de burghezi, de muncitori, de țărani, cu toții pier în floarea vîrstei.

În pofida emancipării sexuale uimitoare petrecute în societatea noastră, nu se poate spune că homosexualitatea masculină este astăzi acceptată, ci mai degrabă tolerată. Un homosexual trebuie să facă față unei triple fracturi:

– cea religioasă, care-l izgonește pe tărîmul păcatelor: textele biblice condamnă fără milă homosexualitatea. În Vechiul Testament se spune: « Dacă un bărbat se împreunează cu un alt bărbat ca și cum ar face-o cu o femeie, amîndoi se vor face vinovați de o grozăvie: vor fi osîndiți la moarte și stropiți cu sîngele lor »;
– cea familială, care-l condamnă la tăcere;
– cea socială, care-l socotește încă un paria.
Dacă adoptarea, în Franța, a Pactului civil de solidaritate îi conferă homosexualului un statut legal, o parte importantă a societății îi ține totuși la distanță pe cei cu un comportament sexual diferit de al celorlalți, demonstrînd că nu este încă pregătită să accepte acest grup și făcîndu-se astfel vinovată de negarea alterității.
La indienii din America, homosexualii, cărora li se atribuiau puteri deosebite, nu numai că nu erau respinși, dar chiar erau sortiți să ajungă șamani. Ceea ce înseamnă că erau totuși socotiți altfel decît ceilalți și deci supuși unei discriminări.

Cînd îi citești ori îi asculți pe homosexuali, pe « gay », cum li se spune, adică « băieții veseli », ești uimit de dezinvoltura și vioiciunea lor, dar în același timp de melancolia și disperarea de care se lasă cuprinși cei mai fragili dintre ei.
Spun că trăiesc clipa, *hic et nunc*, ca și cum neputința de a procrea și riscul de a se îmbolnăvi de SIDA îi lipsesc și de viitor, și de rădăcini. Mișcarea « Gay-Pride », care revendică cinstea de a fi homosexual, reflectă, prin îmbrăcămintea extravagantă și machiajul violent, suferința – chiar deznădejdea, după unii – legată de această condiție. Mișcarea încearcă să transmită două mesaje, prezentate drept niște exigențe majore:
– unul pentru clan: « Nu mai trăiți în clandestinitate, ieșiți din ghetou. Nu vă mai simțiți rușinați de faptul că sînteți homosexuali. Cereți egalitatea în drepturi (căsătoria și adopția de copii) »;

– altul pentru societate: « Nu ne mai socotiți diferiți de voi și nu ne mai țineți la distanță. Nu ne mai inventați cele mai josnice porecle. Nu vă mai legați de noi în toate glumele voastre și nu mai faceți din noi victimele unui anumit tip de segregare. »
Homosexualii simt, așadar, nevoia de a se întîlni – și de a « agăța » – în locurile care le aparțin, adică băi publice, baruri, cafenele, restaurante. În multe orașe, unde sînt cunoscuți ca mari cheltuitori, alcătuiesc o clientelă aleasă. A luat naștere o întreagă rețea comercială specială: s-au deschis pretutindeni magazine de lux, foarte scumpe, cu produse rezervate numai lor și în care pot intra în doi fără să fie ținta unor priviri curioase sau ironice și fără să surprindă vreun semn ori vreun cuvînt dezaprobator.
Mai mult decît alții, homosexualii simt o nevoie vitală de stimă, de considerație. Și nu sînt siguri că le găsesc în preajma celor care nu le împărtășesc înclinațiile.

Ce putem afla din anchetele privitoare la homosexualitatea masculină în Franța, realizate de institutele noastre de statistică și demografie, INSEE sau INED ?
În raportul său din 1948 asupra comportamentelor sexuale masculine, Alfred Kinsey punea în evidență, pentru prima oară, un lucru important: clasificarea bipolară, admisă de toată lumea, în 95 % heterosexuali, pe de o parte, și 5 % homosexuali, pe de alta, nu corespunde realității. Dintre cei 5 % homosexuali, bărbații cu practică bisexuală (avînd un partener uneori feminin, alteori masculin) sînt mult mai numeroși decît cei exclusiv homosexuali și care rămîn astfel toată viața. Această revizuire a împărțirii în două categorii (homo- și heterosexuali) este confirmată în ultimii cincizeci de ani de marile anchete efectuate în Marea Britanie, Statele Unite, Norvegia și Franța. Teoria bisexualității și a fluctuațiilor sale în timp, lansată încă înainte de război, este acum general acceptată. Cît despre acea pondere a homosexu-

alilor, de 5 %, ea rezultă dintr-o anchetă realizată acum mai bine de patruzeci de ani și care nu a fost între timp contrazisă de vreo altă statistică. Doar militanții homosexuali avansează cifra de 10 %, dar nu-și dezvăluie sursele de informare.

Bărbații bisexuali, care nu se recunosc ca aparținînd culturii « gay », nu alcătuiesc un grup omogen și identificabil în rîndurile populației. Aceștia au, o perioadă sau mai multe, o activitate heterosexuală și homosexuală fie simultană, fie succesivă.

Studiile arată că în Franța, probabil sub presiunea socială și nu cu voia lor, bisexualii au mai frecvent faze de heterosexualitate decît dé homosexualitate. Pînă la urmă, aceștia optează pentru homosexualitate sau pentru heterosexualitate,.după ce au trecut prin mai multe faze din fiecare. Prin urmare, nu poate fi vorba, așa cum s-a crezut, de un al treilea sex sau gen, ci de o strategie ocazională.

O anchetă realizată de grupul ACSF (Analiza comportamentelor sexuale în Franța) dezvăluie o mare discrepanță între grupurile sociale: nici un agricultor nu și-a declarat o activitate exclusiv homosexuală, dar găsim destui printre bisexuali. La fel, muncitorii sînt de șapte-opt ori mai puțini printre homosexuali decît printre bisexuali. Această sub-reprezentare în mediul agricol și cel muncitoresc, confirmată de anchetele făcute de revista *Gai Pied Hebdo* și sondajele efectuate în străinătate, ar putea fi consecința atitudinii dezaprobatoare a societății, foarte puternică în mediile respective. Siliți să adopte tot felul de strategii, doar bărbații care migrează spre orașe îndrăznesc să-și împlinească pornirile secrete. Nu este de mirare că 86 % dintre homosexuali se concentrează în regiunea pariziană și în orașele mari, ceilalți fiind constrînși la o bisexualitate impusă de prejudecăți.

Mai puțin evidentă pare repartiția inegală a nivelului de educație: de la o treime de absolvenți cu bacalaureat

printre heterosexuali la două treimi printre homosexuali și 50 % în categoria bisexualilor. Ca și cum cultura ar permite depășirea, fără prea multe probleme, a tabuurilor și a prejudecăților. Pretutindeni, și în Franța, și în alte țări, se observă o supra-reprezentare a celor cu studii superioare în categoriile de homo- și bisexuali: oamenii cu stare, cadrele de conducere, intelectualii sînt de două ori mai numeroși decît printre heterosexuali.
Homosexualii exclusivi se concentrează, într-o proporție mai mare decît bisexualii, în categoria de vîrstă cuprinsă între 26 și 45 de ani: o atitudine mai înțelegătoare a societății față de homosexualitate le permite noilor generații să-și asume cu mai multă ușurință o homosexualitate exclusivă și, în cazul tinerilor aflați « în zorii carierei », o bisexualitate trecătoare.
Majoritatea bisexualilor au primul raport cu o femeie, nu cu un bărbat. 18 % dintre homosexualii exclusivi afirmă că s-au simțit atrași de femei, și numai 2 % dintre heterosexualii exclusivi spun că au fost atrași de bărbați. Această ambivalență a dorinței poate fi indusă de tendința de a disimula o atitudine incriminată. Nu este oare curios faptul că 20 % dintre homo-bisexuali își resping ei înșiși polul homosexual? Poate că este vorba de o ostilitate aparentă și prefăcută sau, mai curînd, de o condamnare interiorizată reală, compensată de o activitate heterosexuală, conformă normelor sociale.
Marcel Jouhandeau, autorul celebrelor *Cronici maritale*, își mărturisește, în ale sale *Scrieri secrete*, aplecarea spre « o dragoste nenumită » și vorbește despre plăcerea fără margini pe care a cunoscut-o, din adolescență pînă la sfîrșitul vieții, alături de numeroșii săi amanți. Căsătorit timp de patruzeci de ani cu Élise, se compară cu un erou din mitologia greacă, pe nume Tiresias, care a avut uriașul privilegiu de a fi uneori bărbat, alteori femeie. Într-o zi, pe cînd proorocul încerca să despartă, cu toiagul, doi șerpi încolăciți care-i stăteau în drum,

a fost preschimbat pe loc în femeie. După șapte ani, a dat iar peste niște șerpi încolăciți și a făcut același lucru: bărbăția i-a fost dăruită din nou. Jouhandeau, care a fost exemplul cel mai clar al bisexualității prin constrîngere, scrie:

« Port în adîncul ființei mele porniri tainice, pe care și Élise le cunoștea și cărora le recunoștea întru totul existența, încă înainte de a mă întîlni. Mai mult, cred că n-a intrat în viața mea decît pentru că s-a simțit atrasă de această ciudățenie și, departe de a se arăta aspră, cît timp mi-a fost doar amantă, nu mi-a cerut nimic, așa încît s-ar fi putut crede chiar că nu mă iubea decît din pricina acelui viciu.

Nu-mi găsesc scăpare decît în minciună. Nu vom mai putea trăi împreună decît dacă nu va ști nimic despre „lumea de trăiri și de senzații" în care mă mișc, de care nu mă pot lipsi așa cum nu mă pot lipsi de aer, iar dacă mă ascund de ea așa cum te ascunzi de un tiran, o fac pentru că mi-a îngăduit la început totul, iar acum îmi interzice totul.

Așadar, îmi voi putea lua fără greutate, în fiecare săptămînă, cîteva ceasuri de libertate deplină, absolută, ca să mă las în voia plăcerilor mele...

Săptămîna se împarte în două: de joi pînă duminică, trăiesc din amintiri care-mi întăresc sufletul. De duminică pînă joi, speranța mă poartă în matca Dragostei și mă simt întinerit. »

Anchetele realizate de INSEE și INED subliniază numeroasele diferențe dintre bisexuali și homosexuali: bisexualii trăiesc adesea în cuplu heterosexual stabil; sînt prezenți în toate categoriile sociale, inclusiv în cele mai modeste, precum și în afara centrelor urbane; își afișează heterosexualitatea, iar practica homosexuală o țin secretă; nefiind cuprinși în programele de prevenire a SIDA, riscă, fără să știe, pentru că nu se recunosc ca făcînd parte din mediul homosexual, să

transmită virusul partenerilor sau să fie contaminați de către aceștia.

În sfîrșit, se constată, la adolescenți, dificultatea de a stabili o comunicare cu părinții: 98 % dintre homosexuali declară că dialogul, destul de complicat cu mama, este de-a dreptul imposibil cu tatăl. Pentru bisexuali, după propria lor mărturisire, dificultatea nu este atît de mare.

Cum să-ți asumi homosexualitatea

În familie. Le vei spune părinților că ești homosexual așa cum le spui că ai reușit ori ai căzut la un examen?

După Freud, părinții consideră că un copil este sănătos dacă nu-i pune niciodată în situații dificile și nu le aduce decît satisfacții. Oricît de liberali ar fi părinții tăi, nu vor putea afla, în mod oficial, că ești homosexual fără a fi consternați sau fără a fi cuprinși de un regret fără margini: regretul că nu vei putea întemeia niciodată o familie ca a lor, nu vei putea avea urmași și vei trăi, foarte probabil, undeva la marginea societății. Nu numai că nu pot privi cu seninătate stingerea neamului, ci se vor simți cumva vinovați de natura pulsiunilor tale. « Cu ce-am greșit cînd te-am crescut? De ce copilul nostru nu este la fel cu toți ceilalți? Nu va ajunge de rîsul lumii? » Vor prefera, fără îndoială, să se oprească la jumătățile de adevăr pe care le vor bănui în amiciţiile tale elective. Ceea ce le-ai putea spune ar fi prea dureros, așa că încearcă să eviți o rană inutilă. Mai ales dacă nu te hărțuiesc cu tot felul de întrebări.

Atîta vreme cît stai cu ei, caută să nu faci nici un gest ambiguu față de prietenul tău în prezența lor, pentru că i-ar putea șoca; poartă-te ca și cum ți-ar fi un simplu coleg, și atît.

Dacă părinții tăi încearcă să afle mai multe de la tine (puțini sînt cei care fac așa ceva), asigură-te mai întîi că ghicesc ori chiar cunosc răspunsul. Dacă nu așteaptă

decît să le risipești bănuielile, adevărul îi va durea. Așa că e mai bine să-l ocolești.

Cu frații. Dacă sînt mai mici decît tine, va trebui să le explici, îndată ce ajung la pubertate și încep să fie preocupați de propria lor sexualitate, că tu nu ești la fel cu tatăl vostru, dar că a existat așa ceva din timpurile cele mai vechi și peste tot în lume, chiar dacă nu privește decît o infimă minoritate de bărbați.
Liniștește-i cu privire la propriile lor înclinații: nu vor fi neapărat homosexuali pentru că așa este fratele lor. Nu te simți stingherit să le vorbești despre preferințele tale, care sînt deja cunoscute. Preferințe care nu te împiedică să ai o mulțime de prietene.

Cu prietenii. Trăiește pe față. Spre deosebire de părinți, prietenii nu se simt răspunzători de particularitățile tale. Dacă încerci să te ascunzi ori să minți, se vor simți jigniți. Fă-le cunoștință cu iubitul tău. Fără comentarii. Dacă se arată încurcați, schimbă-ți prietenii.

În mediul profesional. Bineînțeles, nu trebuie să spui nimănui nimic despre gusturile tale, pentru că viața ta privată nu te privește decît pe tine. Dacă nu ții să se știe, ferește-te să te îmbraci extravagant și să te razi în cap.

Cu femeile. Homosexualii au fost acuzați că sînt misogini. Nimic mai neadevărat. Nu numai că le place compania femeilor, dar acestea sînt adesea prietenele lor cele mai bune. Se stabilesc între ei relații lipsite de ambiguitate. Fără vorbe dulci, fără gesturi echivoce și propuneri neașteptate. Cele care se plîng că s-au trezit pipăite cu brutalitate, sărutate pe furiș ori supuse dorinței violente a masculului cuceritor găsesc extrem de odihnitoare și de plăcută prezența cuiva care nu simte nici o pulsiune agresivă la vederea și la apropierea parfumată a unui trup de femeie.

Cu bărbații. La prima vedere, faptul că bărbații, spre deosebire de femei, se arată destul de reticenți în a se împrieteni cu un homosexual pare destul de ciudat. Cu toate acestea, preferința lor pentru femei fiind clar declarată și arătată, nu prea riscă să fie victimele unei tentative de seducție. Hemingway povestește că în tinerețe, cînd călătorea în Statele Unite, avea întotdeauna la el un cuțit, ca să se apere de asalturile homosexualilor. « Eram gata să ucid », scrie el, ceea ce ne sugerează că bărbăția lui nu era tocmai de neînvins.

Homosexualitate și infidelitate

Emanciparea moravurilor, care a urmat după o lungă trecere prin infern, a însemnat pentru homosexuali o adevărată frenezie sexuală; în parcuri, la căderea nopții, în cafenele, în saunele « gay », s-au făcut și s-au desfăcut legături într-un ritm nebunesc. Un soi de bulimie, fără nici o urmă de sentiment: partenerii anonimi se întîlnesc, se culcă, se despart, se schimbă între ei. Nici măcar SIDA n-a schimbat radical aceste practici.

Spre deosebire de relațiile homosexuale feminine, cele dintre bărbați poartă adesea pecetea violenței. Amanții cunosc primejdiile care-i pîndesc și știu că pot fi victime ale șantajelor, brutalităților, pasiunilor, gelozиilor, trădărilor. Ceea ce nu înseamnă neapărat că se feresc de locurile dubioase, unde pericolul pîndește la tot pasul. Alții își aleg un partener și trăiesc în cuplu, ca doi amanți fideli. Coregraful american de culoare Bill T. Jones a trăit mai bine de cincisprezece ani cu Arnie Zane, un evreu din Bronx, care a murit de curînd de SIDA, alcătuind un cuplu interrasial exemplar din mai multe puncte de vedere.

Dreptul la in-diferență: «Hai să ne căsătorim!»

În urmă cu cîțiva ani, în țările scandinave a fost votată o lege cu privire la « parteneriatele înregistrate ». Prin

această formulare ambiguă, două persoane de același sex își pot înregistra parteneriatul cu consecințele legale ale unei căsătorii, cu o singură excepție, și anume că perechea nu beneficiază de dreptul de a adopta un copil, iar parteneriatul nu poate fi asimilat unei căsătorii. Legea, întemeiată pe dreptul tuturor la o viață de cuplu, sub protecția statului, nu ar fi fost niciodată votată (oricum, opinia publică s-a împotrivit) dacă noua instituție ar fi purtat numele de căsătorie. Căsătoriile și parteneriatele se oficiază în același loc, de către același funcționar al statului, numai că în Franța, cei ce doresc să se unească nu se înfățișează dinaintea primarului, ci a prefectului. În țările scandinave se recunoaște nu ceea ce îi deosebește pe homosexuali de heterosexuali, neputința lor de a procrea, ci dimpotrivă, egalitatea lor pe plan sentimental.

Chiar dacă rațiunile homosexualității nu sînt încă științific elucidate, s-a stabilit că înclinațiile sexuale apar foarte devreme, că alcătuiesc o componentă stabilă a personalității, la fel de temeinică și de neclintită ca și tendința heterosexuală. Homosexualitatea nu ține de o opțiune. Viziunea științifică dominantă în zilele noastre arată că homosexualii sînt la fel de « normali » și de diferiți între ei cum sînt heterosexualii.

Homosexualii din Franța, încurajați de exemplul nordic, au revendicat aceleași drepturi, și aproape că le-au și obținut: un contract de uniune civilă, eliberat de primării. Iată cum explică măsura unul dintre reprezentanții lor, Jean-Paul Pouliquen: « Nu pentru dreptul la diferență, ci pentru dreptul la in-diferență, ceea ce înseamnă că viața privată a cetățenilor nu-i privește pe reprezentanții lor aleși. »

Viață privată și viață publică

Toleranța fiind în general legată de gradul de cultură, homosexualitatea este cel mai larg acceptată în cadrul categoriilor cu un nivel ridicat de instrucție, și mai ales

în sînul generațiilor tinere. Dat fiind că buna-cuviință impune să nu-i șochezi niciodată pe cei din jur, să le respecți gusturile și morala, atitudinea adoptată în public trebuie să fie destul de rezervată.

Un homosexual își poate săruta partenerul în public? Depinde de public. Dacă este invitat la niște prieteni heterosexuali, un cuplu de homosexuali se va comporta cu cea mai mare discreție, mai ales dacă cei doi sînt invitați separat, nu împreună. Un heterosexual care nu-și afișează preferințele decît prin verigheta subțire de pe inelar nu poate înțelege de ce alții și le proclamă pe ale lor printr-o ținută extravagantă ori niște podoabe zornăitoare, sub pretextul că au de dus o luptă sau de apărat o cauză. A trecut vremea martirilor și a rugurilor.

Inviți la tine acasă un cuplu de homosexuali

Dacă nu-ți sînt prieteni, ci doar simple cunoștințe, nu le trimite o invitație comună, ci două, în plicuri separate, pe numele fiecăruia. Și poartă-te ca și cum între ei n-ar fi decît o legătură de amiciție. Îți sînt prieteni? Atunci le poți trimite o singură invitație, pe ambele nume.

De asemenea, dacă primești la sfîrșit de săptămînă un cuplu de homosexuali, le oferi camere separate, ca și cum ar fi doi celibatari. Dacă sînteți prieteni apropiați și de aceeași vîrstă, le dai o singură cameră, mai ales dacă trăiesc împreună. Le dovedești astfel că alcătuiesc, în ochii tăi, un cuplu la fel de legitim ca al vostru.

Variațiune: Ești bisexual

După ani buni de căsătorie, după nașterea copiilor, bărbații descoperă adevărata natură a sexualității lor, strivită pînă atunci de prejudecăți și de morală. Ce-i de făcut?

Unii, care nu se simt în stare să înfrunte schimbarea radicală presupusă de acceptarea adevăratelor lor pulsiuni, nu îndrăznesc să facă pasul și își înăbușă poftirile cu prețul unei tulburări puse de ei pe seama unei

sănătăți delicate ori a unei firi ursuze. Alții cad în melancolie ori în depresie. Iar alții păşesc în viața clandestină, frecventează barurile şi restaurantele pentru homosexuali în căutarea aventurii care le va satisface simțurile. Agață un bărbat, la întîmplare, aşa cum odinioară se agăța o fată. Încearcă astfel să se adapteze bisexualității, fără să reuşească întotdeauna.
Atunci cînd soția, alertată de o mulțime de semne, nu mai poate trece cu vederea purtarea schimbată a partenerului, drama nu este departe. O dramă născută din imposibilitatea, reală sau închipuită, de a-şi recuceri soțul care iubeşte, aproape fără voia lui, o ființă cu totul diferită de ea.

Nu-i ascunde soției schimbarea de direcție: o vei scuti de umilință, de suferință, de miile de gînduri pe care şi le-ar face văzînd că nu mai vrei să faci dragoste cu ea. Mărturisește-i cu franchețe că eşti bisexual. Dacă te iubeşte îndeajuns, se va obişnui cu gîndul, dar va trebui să găsiți împreună un *modus vivendi*. Numeroase cupluri şi-au depăşit, de comun acord, brusca neînțelegere sexuală. Dacă soția este împotriva oricărui compromis, o despărțire hotărîtă repede, ca o intervenție chirurgicală de urgență, ar putea reduce din neplăcerile provocate de ruptură.

Eşti homosexuală

Iubirea homosexuală feminină

În engleză, cuvîntul *gay* înseamnă şi vesel, şi homosexual. A fost folosit pentru prima oară de Gertrude Stein în nuvela intitulată *Miss Furr şi Miss Skeene*, apărută în 1908: « Helen Furr şi Georgine Skeene trăiau

așadar foarte firesc, fiind foarte firești și prin urmare foarte vesele. Deprindeau o mulțime de feluri de a fi vesele, așa încît erau vesele fiind foarte firești și vesele. »

Spre deosebire de omologii lor masculini, femeile care se hotărăsc să trăiască în cuplu cu o parteneră de același sex nu au fost condamnate, nici criticate aspru; și nu au dat naștere la scandaluri. Au fost mai puțin atacate decît cuplurile de bărbați și mai rar ținta glumelor răutăcioase.

Iubirea unei femei pentru altă femeie nu a fost socotită nici păcat, nici crimă, ci, multă vreme, o boală mintală, dar nu fără leac. Iar asta pentru că o lesbiană se deosebește prea puțin, sau nu se deosebește deloc, de o femeie « normală ». Făptura băiețoasă, cu pantaloni și părul scurt, la modă de la începutul acestui secol, a caracterizat mai curînd femeia emancipată, cea care a aruncat la gunoi corsetul și juponul, decît femeia cu înclinații sexuale aparte.

Un cuplu de femei nu are nimic insolit. Obișnuite încă din copilărie să trăiască în intimitatea unei prietenii feminine, fetele și femeile tinere se sărută în public, au una față de alta gesturi de afecțiune, își spun cuvinte duioase, își fac confidențe în conversații nesfîrșite, merg împreună la cumpărături sau în vizite, la braț; cînd călătoresc, stau împreună în aceeași cameră, dorm în același pat și nimănui nu i-ar trece prin cap să pună la îndoială natura relațiilor dintre ele.

Cîte un bărbat căsătorit descoperă adesea cu uimire că ambiția soției sale nu este seducerea bărbaților, sau mai bine zis, nu se mărginește la seducerea bărbaților, lucru destul de ușor, de altminteri; dorește să placă femeilor, să le cîștige prietenia și admirația.

Două femei împreună, ce priveliște minunată! spun bărbații, în culmea încîntării. Intimitatea pe care o dovedesc îi distrează, îi intrigă, îi excită. Nu li se pare ceva împotriva firii. Pulsiunea lor sexuală nefiind îndreptată decît spre femei, un cuplu de lesbiene nu se face vinovat,

după părerea lor, de deviantă pentru că-și îndeplinește rolul: le trezește dorința. Rodin și Klimt erau fascinați de lesbiene. Unii bărbați sînt chiar bucuroși cînd constată porniri homosexuale la partenerele lor, pentru că astfel nu-i mai pot înșela. Singurul rival care le amenință onoarea este bărbatul. Cred, așadar, că n-au de ce să se teamă de o femeie!

Cu toate acestea, lesbienele, care nu reprezintă decît 2,5 % din totalul populației, și-au ascuns multă vreme înclinațiile: numeroase au fost cele care s-au căsătorit, au avut copii, au avut chiar și amanți, dar în privința amantei au păstrat cel mai mare secret. În zilele noastre, multe dintre ele demonstrează alături de confrații lor masculini; își susțin revendicările și duc aceeași luptă pentru a pune capăt discriminărilor juridice, religioase, economice de care se izbesc.

Însă nu toate se afișează. În majoritatea cazurilor, o lesbiană nu caută să se deosebească de alte femei nici prin îmbrăcăminte, nici prin comportare, nici prin ceea ce spune. Numai cărțile din bibliotecă îi trădează pornirile. « Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine ești. » Pe rafturi se înșiră biografii, opere și uneori chiar portrete ale celor care au urmat calea deschisă de Sappho: Violet Trefusis, Vita Sackville-West, Virginia Woolf, Liane de Pougy, Renée Vivien, Nathalie Clifford Barney, Gertrude Stein, Elisabeth de Gramont (ducesă de Clermont-Tonnerre), Romaine Brooks, Colette (măritată de trei ori), Missy (fiica ducelui de Morny), Violette Leduc, Marguerite Yourcenar, Joan Baez, Maria Schneider, Amélie Mauresmo... și lista se lungește pe zi ce trece!

Găsesc oare în viața și opera femeilor pe care le iubesc, pe care le admiră ca pe niște pioniere curajoase, o ascendență, o legitimitate, o mai mare siguranță? Această stirpe internațională de femei pe care o folosesc în chip de soclu alcătuiește adevărata lor familie, din care se trag și a căror cauză o apără cu dîrzenie.

Lesbienele și cei din jur

Spre deosebire de bărbați, femeile declară cu ușurință că au fost atrase în cutare zi de o persoană de același sex (6,6 % față de 4,5 %), chiar dacă acest lucru nu a însemnat neapărat că au trecut și la fapte. Pe cînd heterosexualii sînt cumva stingheriți și uneori critici în prezența homosexualilor, femeile manifestă o mare curiozitate față de lesbiene, însoțită adesea de o simpatie admirativă. Le-ar plăcea să se numere printre prietenele lor!

Cu rare excepții, homosexualele nu-și au propriile cafenele, baruri și restaurante, pentru că nu simt acea nevoie nestăpînită de a face ochi dulci, caracteristică bărbaților. Cînd intră în cuplu într-un loc public, nu sînt nici ținta privirilor disprețuitoare, nici a vorbelor jignitoare. Rareori se găsește cineva care să le remarce prezența.

Homosexualitatea feminină și fidelitatea

Spre deosebire de homosexuali, mereu în căutare de aventuri, lesbienele celibatare alcătuiesc adesea cupluri foarte stabile. Gertrude Stein a trăit douăzeci și șapte de ani, pînă la moarte, cu Alice Toklas. Ca să-i facă pe plac, a respins avansurile lui Hemingway și și-a sacrificat cozile lungi pe care le vedem în portretul făcut de Picasso; părul tuns perie o făcea să semene, cum spune Hemingway, cu un « împărat roman » care punea bărbații pe fugă.

Femeile exclusiv homosexuale sînt foarte rare. Cea mai mare parte au ajuns așa fie în urma unei căsătorii de scurtă durată, fie a unei legături nesatisfăcătoare cu un bărbat. Multe dintre ele au rămas alături de soț și de copii.

Spre deosebire de bărbații homosexuali, lesbienele nu au alcătuit niciodată o categorie distinctă de populație. În Franța, ele se concentrează (reprezentînd 4,1% din

populația feminină) în aglomerația pariziană, dar nu au o zonă a lor (cum este cartierul Marais pentru bărbați) și cu atît mai puțin magazine, saloane de coafură și saune. Doar cîteva baruri de noapte. Așa s-ar putea explica de ce institutele de statistică au făcut atît de puține anchete cu privire la lesbiene.

Încheiere

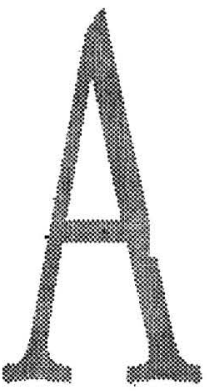

i în bibliotecă o mulțime de romane, piese de teatru, volume de poezie. Iar lîngă aparatul video, casete cu filmele preferate. Clasice, romantice, baroce, moderne, franțuzești ori englezești, italienești sau rusești, scandinave sau arabe, indiene ori japoneze, chinezești sau grecești, toate spun aceeași poveste. O dragoste unică, o dragoste nefericită, o dragoste vinovată, o dragoste mistică, o dragoste incestuoasă, o dragoste secretă, o dragoste frivolă, o dragoste fără dragoste, o dragoste neștiută, o dragoste echivocă, o dragoste neîmpărtășită... Romeo și Julieta mor din iubire. Jules și Jim iubesc aceeași femeie. Contesa Sanseverina îl iubește pe Fabrice del Dongo, care o iubește pe Clélia. Fedra îl iubește pe fiul soțului său, Hippolyte, care o iubește pe Aricie...

Din clipa în care explodează ca o grenadă și pînă cînd ajunge la capătul drumului, după ce a trecut prin cutremure, mînii, trădări și bucurii nebunești, dragostea alcătuiește temeiul culturii noastre.
Literatura ne aduce alături personaje asemănătoare nouă, dar și altele, ale căror păreri, moravuri, fapte sînt deosebite de ale noastre. Dostoievski, de pildă, ne ajută să pătrundem în inima unui asasin, Raskolnikov. Sub ochii noștri îngroziți, scriitorul disecă sufletul frămîntat al criminalului, scoțînd la iveală mecanismele faptelor sale. După această lecție de anatomie, recunoaștem în personaj cîte ceva, poate chiar mai mult, din noi înșine. Și simțim fiori de groază cînd ne gîndim nu la sufletul întunecat al lui Raskolnikov, ci la al nostru.
Asta face romancierul: ne apropie de un străin, de un dușman, de un ucigaș, ne arată ceea ce eroii săi nu știu, mobilurile faptelor lor, rotițele personalității lor. Ne uităm cu uimire cum se lasă purtați de patimi ori de soartă, ca niște orbi. Iar noi, spectatori atenți și instruiți, le plîngem de milă (ce proști au fost!), vărsăm rîuri de lacrimi din pricina neroziilor, a slăbiciunilor, a lașității de care au dat dovadă. Doar era așa de limpede! De ce n-au făcut altfel? De ce au trădat? Oare nătărăul de Julien Sorel chiar trebuia s-o seducă pe doamna de Rênal? De ce a părăsit-o Rhett Butler pe Scarlett tocmai în clipa în care a înțeles că nu-l iubește decît pe el? De ce Othello n-a mai avut răbdare și a sugrumat-o pe Desdemona?
Credem că știm totul despre iubirea unică, înșelată, trecătoare, vinovată, tainică. I-am simțit măreția, alături de prințesa de Clèves, dar și deznădejdea, alături de Fedra.

Apoi, într-o bună zi, sîntem atinși de pasiune, ca de degetul lui Dumnezeu din Capela Sixtină: « Iubește. » Sîntem prinși în vîrtej, luați pe sus, uităm tot ce știam: ne trezim singuri, cu mințile pierdute, săraci, părăsiți

de toți eroii noștri, mai nestatornici decît vîntul. De cine și de ce să ne agățăm ? N-am învățat nimic, n-am înțeles nimic, nu ne mai amintim nimic. Iar dacă ni se întîmplă să fim trădați, sîntem primii și singurii supuși la asemenea chinuri.

Cărțile, filmele nu ne-au fost de nici un folos, pentru că am ajuns și noi, iată, personaje de roman. Am putea arunca la coș tot ce-am citit. Așa a și făcut, de altfel, un mare scriitor, la înapoierea dintr-o călătorie de neuitat. Paul Valéry o iubea peste măsură pe doamna de Rovira. Era atît de tulburat de acestă dragoste încît, într-o noapte « cumplită », la 5 octombrie 1892, într-o cameră de hotel din Genova, a luptat pînă la istovire. În zori, a știut că-și sfărîmase lanțurile, că-și scosese din suflet patima chinuitoare și își descătușase strălucita minte. A mai iubit și după aceea, dar cu măsură, lucid, căutînd să-și stăpînească simțurile.

Nu puțini sînt aceia care își înfrîng o dorință devastatoare ori vinovată. Crezînd într-un ideal, în supremația rațiunii, nevrînd să-și trădeze nici cuvîntul dat, nici credința, nu se lasă purtați, nici robiți de pulsiunile fără vreo legătură cu rațiunea. Nu aleg satisfacerea scurtă și iluzorie a unei dorințe secrete, ci permanența celor mai înalte valori.

Freud rezistă atracției pe care o simte pentru Lou Andreas-Salomé pentru că știe că dacă și-ar îngădui cea mai mică abatere, și psihanaliza, și el, mai ales, ar avea de suferit. Își sublimează dorința, nu fără durere. Îi scrie lui Lou: « La cîte lucruri nu sîntem nevoiți să renunțăm ! » Nu renunță însă la bucuria pricinuită de prezența femeii de care au fost îndrăgostiți nebunește atîția oameni celebri, ca Nietzsche, Paul Rée, Rainer Maria Rilke. Cînd nu o vede, îi scrie și gustă din plin plăcerea sentimentului amestecat de dragoste și prietenie, *l'amitié amoureuse*. Cum își stăpînește însă dorința de a se înfrupta din plăcerea trupească ? O prezintă pe Lou credinciosului său discipol, Victor Tausk. Ghicește

că bărbatul neînsurat și femeia libertină vor deveni repede amanți și se vor despărți la fel de repede. Ca om de știință, observă la Tausk ravagiile pasiunii. O pasiune de-a dreptul pustiitoare, pentru că Tausk, într-o clipă de rătăcire, se va emascula.
Prin urmare, cei care apără o cauză, o idee, o valoare de care se agață ca de o stîncă se lasă mai greu în voia pasiunii. Mai bine înarmați, își înăbușă din față, o dată cu părerile de rău, o dorință din care s-ar putea naște nenorocirea, suferința, vina.
Alții, cei mai numeroși, nu au această *virtus*, această tărie. Nefiind bine ancorați în nici un proiect, sînt repede duși de val. Pînă în secolul al XIX-lea, fetele nu aveau voie să citească romane, nici măcar nevinovate. Biserica socotea literatura primejdioasă. Intrigile și personajele puteau tulbura imaginația unei fecioare și chiar o puteau abate de la drumul cel drept. Numai cele mai îndrăznețe cutezau să citească romane, și asta doar în taină, cu inima bătîndu-le cu putere, încredințate că fac un păcat, plăcut, ce-i drept, și gata să-l ispășească. În zilele noastre, nu numai că femeile citesc toate romanele din lume, ci și scriu romane, ba chiar romane licențioase, în care se amestecă imaginația și realitatea.
Femeile mulțumite de meseria lor au despuiat iubirea de zorzoanele cu care o împodobiseră generațiile dinainte. Încearcă să-i descopere adevărata înfățișare. Nu se mai lasă purtate de valul romantic. Ofelia a învățat să înoate. Dragostea, mai mult decît oricînd, le luminează viața. Dar nu le-o mai umple.
Nu putem pune punct acestui ghid sau cod al iubirii adultere înainte de a aminti un lucru de mare importanță: libertinul de ieri ori de azi, dezinvolt, ușuratic, sceptic, cu capul în nori se uită cu aceeași invidie la cuplul, real sau mitic, care a trăit sau trăiește o dragoste unică, o dragoste absolută.
Dragostea rămîne un miracol, singurul miracol profan ce ne este îngăduit și făgăduit.

CUPRINS

Întîlnirea 7

Primul scenariu: Soțul, soția, amanta celibatară. 13
Ești și soț, și amant 14
Întîlnirea 14
Revederea 18
Cadourile 22
Figuranții 25
Ce faci dacă află soția că ai o legătură? 29
Ce indicii ai lăsat? 29
Îți recunoști sau nu vina? ... 33
Ce te-a îndemnat să ai o legătură? 34
Ce-ți aduce o legătură? 36
Ești soția 40
Descoperirea 40
De ce te-a înșelat? 42
Ai descoperit nelegiuirea: ce faci? 45
Criza este în curs de rezolvare 46
Căile Înțelepciunii 47
Variațiunea nr. 1: Soțul tău are mai multe amante 49
Variațiunea nr. 2: Afli că soțul tău a întemeiat încă o familie 52
Ești amanta celibatară 54
Trăiești cu un bărbat mai mult absent 54
Cum te comporți față de familia ta? 57
Cum te comporți față de familia lui? 57
Statutul de amantă 59
Variațiunea nr. 1: Ai doi sau mai mulți amanți 60
Variațiunea nr. 2: Ești văduvă 62
Variațiunea nr. 3: Ești divorțată 63

Al doilea scenariu: Soția, soțul, amantul celibatar 65
Ești și soție, și amantă 66
Întîlnirea 67
Actul doi 69
Revederea 69
Măsuri de prudență 71
Despre avantajele clandestinității 72
Ce te-a îndemnat să-ți iei un amant? 73
Ce semne te trădează? 78
Ce faci dacă soțul află că ai o legătură? 79
Variațiunea nr. 1: Ai un amant oficial 82
Variațiunea nr. 2: Ești mai în vîrstă decît amantul tău ... 86
Variațiunea nr. 3: Nu ai un amant, ci o amantă 88
Variațiunea nr. 4: Amantul tău este homosexual 90
Ești soțul 92
Prima ipoteză: Nu ți-ai înșelat niciodată soția 93
A doua ipoteză: N-ai fost un soț fidel 100
Ești amantul celibatar 102
Iubești o femeie căsătorită ... 102
Cîteva reguli de comportare . 105
Adulterul și banii 106
Variațiunea nr. 1: Ai mai multe amante 108
Variațiunea nr. 2: Amanta ta este cu zece ani mai mare ca tine 111
Variațiunea nr. 3: Ești văduv, la început neconsolat... 112

Al treilea scenariu: Două perechi căsătorite 117
Sînteți amanți și căsătoriți 118
Întîlnirea 118
Ipoteză: soții se cunosc 119
Altă ipoteză: copiii se cunosc 120
Un weekend clandestin 121
Viața dublă 123
Legătură și curiozitate 124
Divorț și dezechilibru 124

Soțul te înșală cu prietena ta cea mai bună 126
Ce faci după ce descoperi că ai fost înșelată de două ori? .. 127
Recucerirea Vinovatului 128
Soția te înșală cu prietenul tău cel mai bun 131

Al patrulea scenariu: Copii, părinți și amanți .. 135
Preambul 136
Copiii află că ai înșelat-o pe mama lor 138
Divorțați sau hotărîți să nu mai locuiți împreună? 140
Nu vreți să divorțați? 140
Copiii află că l-ai înșelat pe tatăl lor 141
Variațiunea nr. 1: Ai copii și ești necăsătorită 142
Variațiunea nr. 2: Ai copii și ești divorțată 143
Digresiune: Iubirea la Schopenhauer 144

Al cincilea scenariu: Doi amanți celibatari 147
Uniunea liberă 148
Trăiți în concubinaj 150
Refuzul coabitării 150
Ce stimulează mai mult infidelitatea: uniunea liberă sau căsătoria? 151

Al șaselea scenariu: Doi amanți homosexuali 153
Ești homosexual 154
Iubirea homosexuală masculină 154
Cum să-ți asumi homosexualitatea 162
Homosexualitate și infidelitate 164
Dreptul la in-diferență: « Hai să ne căsătorim! » 164
Viață privată și viață publică 165
Variațiune: Ești bisexual 166
Ești homosexuală 167
Iubirea homosexuală feminină 167
Lesbienele și cei din jur 170
Homosexualitatea feminină și fidelitatea 170

Încheiere 172

Redactare
VLAD ZOGRAFI
Paginare computerizată
MIHAELA BRAȘOVEANU
Apărut 2000
București – România
Tiparul executat la ARTA GRAFICĂ

FUNDAŢIA CULTURALĂ

moftul român

vă invită să citiţi
revista "Moftul român"

şi să vizionaţi spectacolele
trupei de teatru "D'aia"

trupa de teatru

Cont nr.: 25111-68791 Preşedinte: Mihai Ispirescu
BCR - Agenţia Felix 01-224.00.84

Creaţia este artă

iar arta noastră este de a crea divertisment. Divertisment în direct pe televizor, în filme artistice, în programe de televiziune reuşite, în festivaluri consacrate: "Cerbul de Aur", "A doua cădere a Constantinopolului", "Paradisul în direct", "Duminica în familie", "Mirii Anului", "Revelion 1998,1999, 2000". Pentru cei care nu ne cunosc, dar ne ştiu creaţiile, numele nostru este

MONDO FILM

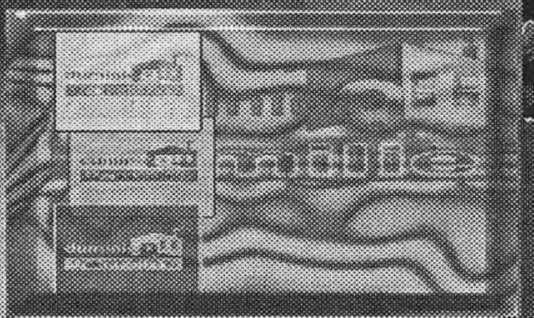

Producători:

Ada Vertan
Octavian Iordăchescu
Cornel Diaconu
Dumitru Moroşanu

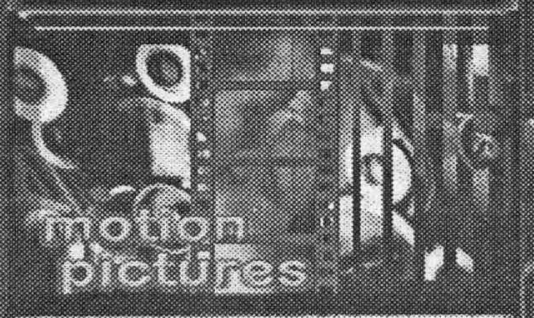

093.330.030.

Divertisment & Creaţie